

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ανάπτυξη του λιμένα Αιγίου και
επιχειρήσεις που αναπτύχθηκαν από αυτό

Υπεύθυνος Καθηγητής:
Παναγόπουλος Ιωάννης

Σπουδαστές:
Παπάς Ευάγγελος
Χριστοδούλου Μαρούσα

Πάτρα 1998

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	2557
----------------------	------

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΠΗΓΕΣ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Ξεκινήσαμε την πτυχιακή μας εργασία τον περασμένο Νοέμβριο. Όταν διαβάσαμε το θέμα ενθουσιαστήκαμε γιατί πιστεύαμε ότι θα βρίσκαμε πολλά στοιχεία, τελικά όμως δεν βρήκαμε τόσα όσα απαιτούσε η εργασία γιατί, δεν υπήρχαν όλα τα στοιχεία σε αρχεία ή δεν βρήκαμε τους κατάλληλους ανθρώπους για να μιλήσουν γι' αυτά.

Τελικά όμως οι φορείς στους οποίους απευθυνθήκαμε και μας βοήθησαν όσο περισσότερο μπορούσαν ήταν οι εξής:

Η πρώτη πηγή άντλησης στοιχείων ήταν η βιβλιοθήκη Αιγίου. Τα στοιχεία που πήραμε από τη βιβλιοθήκη είναι από τα βιβλία του Σταυρόπουλου "Ιστορία του Αιγίου", του Θανάση Καλαφάτη "Αγροτική Πίστη και Οικονομικός στην Πελοπόννησο κ.ά".

Η 2^η πηγή μας ήταν το "Ιστορικό αρχείο Αιγίου" από το οποίο συγκεντρώσαμε στοιχεία για τη σταφίδα και την κοινωνική ζωή και ανάπτυξη του τόπου τα οποία είναι άμεσα συνδεδεμένα με το λιμάνι. Αυτά τα στοιχεία τα πήραμε μέσα από τα άρθρα εφημερίδων όπως το "ΒΗΜΑ" και από σημειώσεις του κου Παναγόπουλου. Στο ιστορικό αρχείο βρήκαμε επίσης παλιές ασπρόμαυρες φωτοτυπίες σχετικά με το θέμα μας.

Σε όλη την προσπάθειά μας, σημαντική βοήθεια προσέφερε η Κα Καραφωτιά υπεύθυνη του Ιστορικού Αρχείου η οποία μας σύστησε και κάποιους άλλους ανθρώπους οι οποίοι γνώριζαν αρκετά για την Ανάπτυξη του Λιμένα Αιγίου.

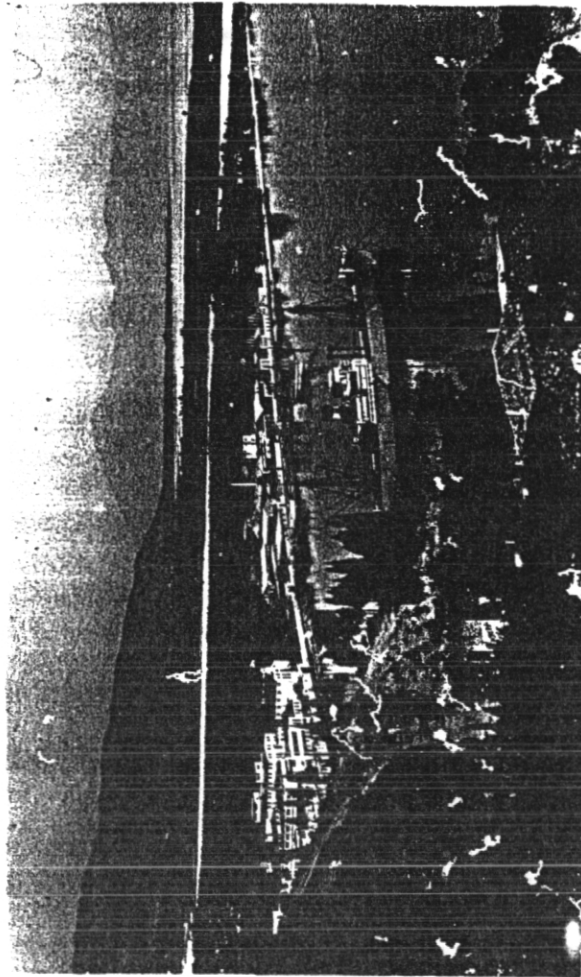
Επομένως η Τρίτη πηγή άντλησης στοιχείων είναι ο διευθυντής της χαρτοποιίας Αιγίου Κος Παναγόπουλος, ο οποίος μας έδωσε φωτογραφίες του εργοστασίου τότε και μια μαρτυρία που αφορούσε τη σχέση χαρτοποιίας και του Λιμένα Αιγίου.

Η αμέσως επόμενη πηγή ήταν το λιμενικό Ταμείο Αιγίου και έπειτα ο ιστορικός κύριος Μαγκλάρας ο οποίος μας σύστησε το βιβλίο του Θανάση Καλαφάτη.

Σημαντικά στοιχεία πήραμε επίσης από το Δημαρχείο Αιγίου, που αφορούσαν την απαλλοτρίωση των αποθηκών.

Η τελευταία πηγή από την οποία πήραμε στοιχεία ήταν ο Σύλλογος Εκφορτωτών Ξηράς Αιγίου και συγκεκριμένα μια μαρτυρία από έναν παλιό εκφορτωτή.

Βέβαια απευθυνθήκαμε και σε άλλους φορείς αλλά δεν είχαν στοιχεία σχετικά με το θέμα μας ή κάποια από αυτά (τα στοιχεία) είχαν χαθεί.

1886-18- ΑΙΓΙΟΝ Μία άποψη από Ψηλά Άλδνια

1886-18- ΑΙΓΙΟΝ Μία άποψη από Ψηλά Άλδνια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

Το Αίγιο βρίσκεται στην Βόρεια παραλία της Πελοποννήσου και είναι πρωτεύουσα της επαρχίας Αιγιαλείας, που ανήκει στο νομό Αχαΐας. Συνδέεται με την Πάτρα, την Κόρινθο και την Αθήνα, με σιδηρόδρομο και αυτοκίνητο.

Από την Πάτρα απέχει 39 χιλιόμετρα, την Κόρινθο 90 και από την Αθήνα 177 χλμ. Η κύρια πόλη είναι χτισμένη επάνω σε ύψωμα, που λέγεται Χιονίστρα και είναι παρακλάδι του Παναχαϊκού. Το ύψωμα της πόλης πέφτει απότομα σε βάθος 50 μέτρων σε μια στενότατη λωρίδα επίπεδης γης, που και αυτή καταπίπτει σε μέγα θαλάσσιο βάθος του Κορινθιακού κόλπου.

Το μέρος τούτο της πόλης του Αιγίου βρίσκεται ανάμεσα σε μια αρκετά μεγάλη και εκτεταμένη πεδιάδα, που είναι προσχωμένη και έχει συγκροτηθεί και αποτελεστεί πριν από αιώνες και χιλιετηρίδες πολλές από φερτές ύλες των ποταμών Βουραϊκού, Κερυνίτη, Σελινούντα και των Μεγανίτη και Φοίνικα. Η πόλη είναι ανάμεσα στα δύο ποτάμια, του Σελινούντα και του Μεγανίτη και είναι χτισμένη σε δεσπόζουσα θέση.

Από το πρώτο ποτάμι του Σελινούντα -που ρέει ΒΑ¹- απέχει 2 περίπου χιλιόμετρα, και από τις εκβολές του δεύτερου 1.

Αυτή η προνομιακή θέση του Αιγίου σε ένα γόνιμο και εύφορο έδαφος και ο όρμος το φυσικό λιμάνι, που σχηματίζεται εκεί, εξηγούν γιατί από τα αρχαιότερα χρόνια, οικοδομήθηκε η πόλη και παρέμεινε στην τοποθεσία τούτη, αν και πολλές φορές, σαν σεισμογόνος περιοχή καταστράφηκε από σεισμούς.

Το Αίγιο λοιπόν είναι μια πάρα πολύ παλιά πόλη που την κρατεί στο ίδιο μέρος, η ωραία θέση, το γόνιμο έδαφος και το φυσικό λιμάνι. Κατά την μυθολογία, πρώτοι κάτοικοι της περιοχής ήσαν οι Πελασγοί, ντόπιοι και Αιγιαλείς, με τους οποίους αναμείχθηκαν ειρηνικά οι Ίωνες που ήρθαν από την Αττική πολύ νωρίς και γύρω στο 2.000 π.χ. περίπου. Οι Ίωνες φέρονται σαν κύριοι ιδρυτές της αρχικής πόλης του Αιγίου.

Αργότερα κυριέψαν το Αίγιο, γύρω στο 1080 π.χ. οι Αχαιοί που ήρθαν από την Λακεδαιμονία, πιεζόμενη από τους Δωριείς μετά την κάθοδό τους από τα βόρεια μέρη της Ελλάδας, που εγκαταστάθηκαν εκεί στη Λακωνία και κατάστρεψαν το Μυκηναϊκό πολιτισμό.

Ένα σπουδαίο προεπαναστατικό γεγονός που συνέβηκε στο Αίγιο είναι και η μυστική συνέλευση των αρχόντων Αχαΐας, που έγινε μεταξύ της 26^{ης} -30ης Ιανουαρίου 1821, με πρωτεργάτη τον Παπαφλέσσα και τον πρόκριτο και Στρατηγό του Αιγίου Ανδρέα Λόντο.

Η επανάσταση κηρύχθηκε στο Αίγιο στις 20 Μαρτίου 1821 ύστερα από μια σύσκεψη των ανδρών της Αχαΐας, που έγινε 10 ημέρες

¹ Βορειοανατολικά

νωρίτερα στο μοναστήρι της Αγ. Λαύρας των Καλαβρύτων. Ο Ανδρέας Λόντος από την Αγ. Λαύρα κατέβηκε στο Διακοφτό, από όπου στρατολογώντας έφτασε στο Αίγιο στις 20 Μαρτίου, έδιωξε τους Τούρκους στη Ρούμελη και έτσι ελευθέρωσε το Αίγιο, την παραπάνω ημερομηνία.

Οι Αιγιώτες με αρχηγό τον Ανδρέα Λόντο έτρεξαν από τους πρώτους στο μεγάλο και ιερό αγώνα για την ελευθερία της πατρίδας μας. Το Αίγιο εύκολα καταλαβαίνει κανείς ότι είναι η πρώτη πόλη που ελευθερώθηκε από τους Τούρκους το 1821 δηλαδή αμέσως μόλις άρχισε ο μεγάλος αγώνας της εξέγερσης των υποδοούλων Ελλήνων.

Το Αίγιο από τότε, την 20η Μαρτίου 1821, είναι ελεύθερο. Μετά την απελευθέρωσή του, πήρε πάλι το παλιό και δοξασμένο όνομά του και έπαψε να λέγεται επίσημα όπως πρώτο Βοστίτσα.

Όπως και σήμερα κατά τον ίδιο τρόπο και στα πολύ παλιά χρόνια, το Αίγιο το αποτελούσαν η επάνω πόλη και η παραλιακή πόλη, που απλώνεται από τον σημερινό συνοικισμό «Μυρτιά» μέχρι την «Αλυκή». Από τα πανάρχαια χρόνια στην παραλιακή πόλη υπήρχε σπουδαίο λιμάνι, που το στόλιζε και το ομόρφαινε μια πλούσια πηγή με πανύψηλα πλατάνια.

Η Βοστίτσα (το παλιό Αίγιο) έγινε ονομαστή και ξακουστή σε όλη την Ευρώπη για την περίφημη και μοναδική στο είδος της σταφίδα, την μαύρη Κορινθιακή σταφίδα, λόγω του Κορινθιακού κόλπου.

Η Αιγιώτικη σταφίδα, διατηρεί και σήμερα την φράγκικη ονομασία και γράφεται «Μάρκα Βοστίτσα» για να ξεχωρίζει από τις σταφίδες των

άλλων σταφιδοπαραγωγικών περιοχών ήτοι Πάτρας, Πύργου, Ζακύνθου, Μεσσηνίας κ.ά.

Το όνομα Βοστίτσα προέρχεται από τη Σλαβική λέξη «Βόστα-Βοσταρ», που σημαίνει η πόλη των κήπων δηλαδή Κηπούπολη, και πράγματι το Αίγιο με τις απέραντες εκτάσεις, είναι από τις πόλεις που καλλιεργούνται με εσπεριδοειδή κυρίως αλλά και με άλλα καρποφόρα δέντρα και με τα τόσο ωραία περιβόλια του, είναι κυριολεκτικά μια ονειρεμένη κηπούπολη, όταν μάλιστα τη βλέπει κανείς από τα υψώματα του παρακείμενου βουνού.

ΠΗΓΗ 1. “ Παλιά Βοστίσα” (Παπαγεωργίου)

2. Άρθρο από την εφημερίδα “ Το Βήμα “

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΕΝΑΡΞΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΑΙΓΙΟΥ

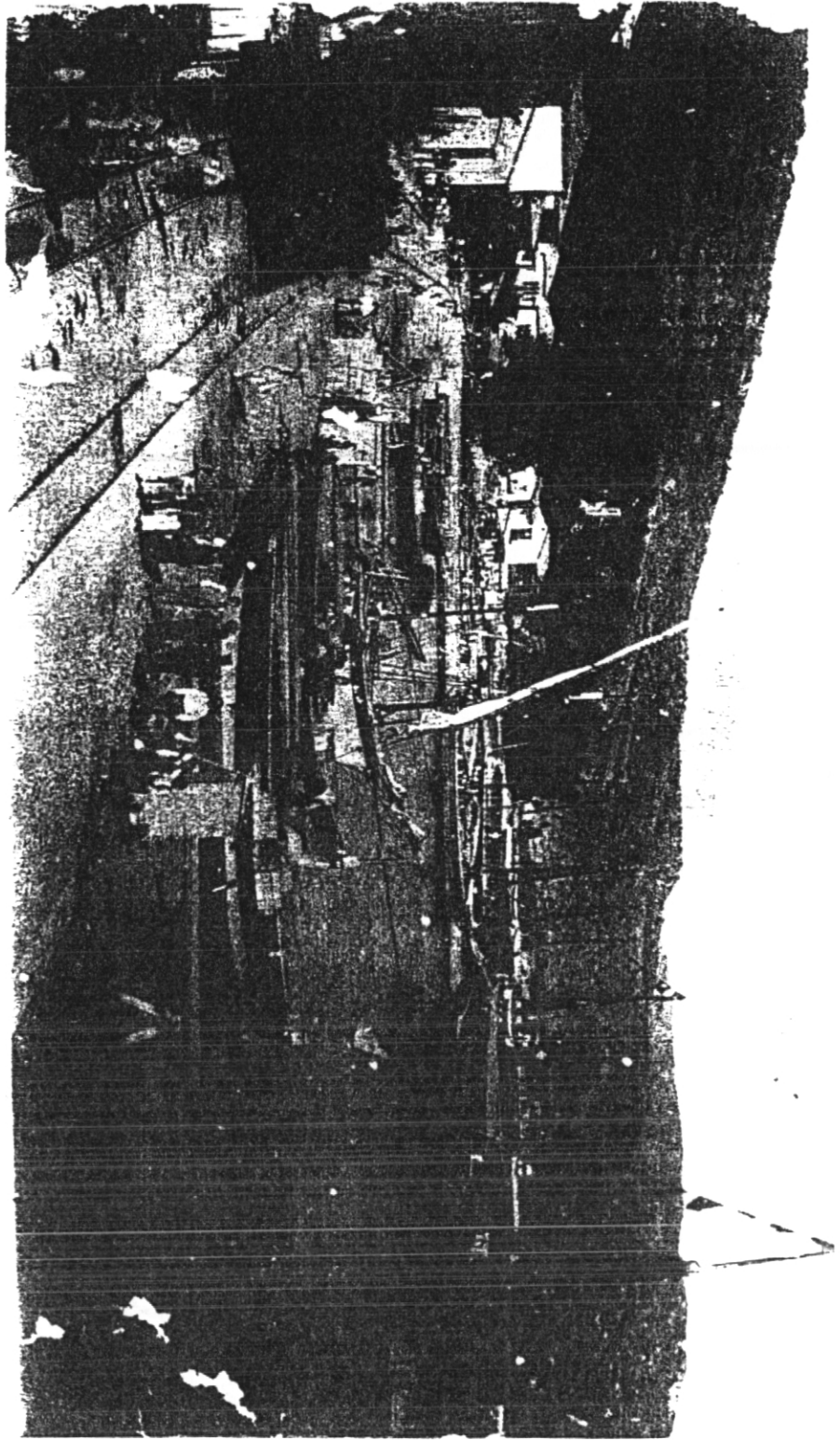
Το Αίγιο από παλαιότατης εποχής εστερείτο φυσικού λιμανιού και κατ’ επέκταση και θαλάσσιας εμπορικής κίνησης. Μπορεί να είχε πλούσια ενδοχώρα, οφειλόμενη κυρίως στις αγροτικές καλλιέργειες των πεδιάδων του, αλλά δεν είχε το κατάλληλα διαμορφωμένο λιμάνι για να γίνεται έτσι η διακίνηση των διαφόρων προϊόντων.

Ξεκινώντας από την αρχαιότητα παρατηρούμε ότι την εμπορική κίνηση της Αχαϊκής Συμπολιτείας την κρατούσε σχεδόν μονοπωλιακώς η Κόρινθος η οποία κτισμένη επί του Ισθμού, αποτελούσε το εμπορικό και διαμετακομιστικό σταθμό μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Μόνο μετά την καταστροφή από τον Μόμμιο και την ερήμωση των Πατρών, το Αίγιο αναγκαστικά και αφού απέμεινε χωρίς αντίπαλο εντός του Κορινθιακού Κόλπου απέκτησε αξιόλογη εμπορική κίνηση εξ’ αιτίας φυσικά του λιμανιού που διέθετε. Μια εμπορική κίνηση όμως που δεν κράτησε για πολύ, καθώς από τη μια η ανάπτυξη του λιμανιού της Ελικής και από την άλλη η απελευθέρωση της Κορίνθου, υποχρέωσαν το Αίγιο σε πλήρη εμπορική παρακμή.

Η καλή αρχή του 373 π.χ.

Το λιμάνι του Αιγίου αρχίζει να λειτουργεί το έτος 373 π.χ. Όταν γίνεται ο καταστρεπτικός σεισμός της Ελικής, καταποντίζοντας μάλιστα 5 σπαρτιάτικα πλοία που βρίσκονταν φτιαγμένα στο λιμάνι της.

·Aytou· Aytou·

Από τα πρώτα χρόνια μετά την ανεξαρτησία της πατρίδας μας στο λιμάνι της παλιάς Βοστίτσας υπήρχαν λιμεναρχείο και τελωνείο. Τα πρώτα χρόνια μετά την απελευθέρωση όσοι γνώριζαν γραφή και ανάγνωση εθεωρούντο μορφωμένοι και διορίζονταν σε διάφορες υπηρεσίες του κράτους. Στη Βοστίτσα είχε τοποθετηθεί και λιμενάρχης, ο οποίος φαίνεται γνώριζε να γράφει και να εκδίδει άδειες ελεύθερης ναυσιπλοΐας.

Βρήκαμε στις έρευνες μας μια άδεια που εκδόθηκε «εις Βοστίτσαν το 1831» από τον τότε λιμενάρχη Αιγίου, χωρίς να γράφει το όνομά του. Γράφει «το παρόν πλοίο μπατζέρα «Παναγία» του καπετάνιου Λουκά Δρίζα, αναχωρεί και φεύγει ντρίτα για την Γλαρέντζα, εκφόρτωσε τις τάβλες, εκπλήρωσε το ναύλο περνά απ' τα «καστέλια».

Το πλοίο βρισκόταν στο λιμάνι της Βοστίτσας και αφού, φόρτωσε, έφευγε κατευθείαν για Γλαρέντζα, περνώντας από το Ρίο.

Στα χρόνια της Φραγκοκρατίας το λιμάνι της Βοστίτσας αλώθηκε αρκετές φορές από σλάβους επιδρομείς.

Το 1460 περίπου, οι Τούρκοι καταλαμβάνουν τη Βοστίτσα, ενώ κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας αρχίζουν να διαμορφώνονται οι πρώτες αποθήκες «πόντζες» κατά μήκος του λιμανιού, να συγκεντρώνονται όλο και περισσότερα εμπορεύματα, για να καταγραφεί έτσι μεγάλη αύξηση των δρομολογίων ειδικά προς τα Επτάνησα.

Εκτός από τη σταφίδα και το τυρί εξαγόταν και κόλλα, την οποία χρησιμοποιούσαν οι υποδηματοποιοί της Ευρώπης, και παραγόταν από κάποιο φυτό - αγκάθι.

Η μεγάλη αυτή εμπορική και εξαγωγική κίνηση από τα Χρόνια της σκλαβιάς της μικρής πόλης των 2000 κατοίκων το 1765, των 4000 το 1799 στις παραμονές της επανάστασης και των 5.000-6.000 μετά την απελευθέρωση, αποδεικνύουν ότι το λιμάνι του Αιγίου ήταν ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα συλλογής και εξαγωγής εμπορευμάτων.

Από τα 10 εκατ. λίβρες, η Πάτρα και η περιοχή παρείχαν 4 εκατ., το Αίγιο και η επαρχία του 2 εκατ. και τα άλλα 4 εκατ. τα παρείχαν τα υπόλοιπα διαμερίσματα της χώρας.

Από τα τέλη του περασμένου αιώνα παρατηρείται μια μεγάλη αύξηση στα δρομολόγια Αιγίου-Ρούμελης καθώς και οι απέναντι έρχονταν και ψώνιζαν από την αγορά του Αιγίου ενώ εδώ γίνονταν και οι ανταλλαγές προϊόντων.

Οι μεν κάτοικοι της Στερεάς Ελλάδας παρείχαν στην Αιγιαλεία κτηνοτροφικά προϊόντα, οι δε Αιγιαλείς ως επί τον πλείστον λάδι.

Η μεταφορά των επιβατών εκείνα τα χρόνια γίνονταν με καϊκια, τα λεγόμενα περάματα.

Παράλληλα, η εξαγωγή των προϊόντων από το Αίγιο συνεχιζόταν κανονικά από το λιμάνι, ενώ όλο και πιο πολύ άνοιγαν.

ΠΗΓΗ 1. Τελωνείο

2. "Παλιά Βοστίτσα" (Παπαγεωργίου)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

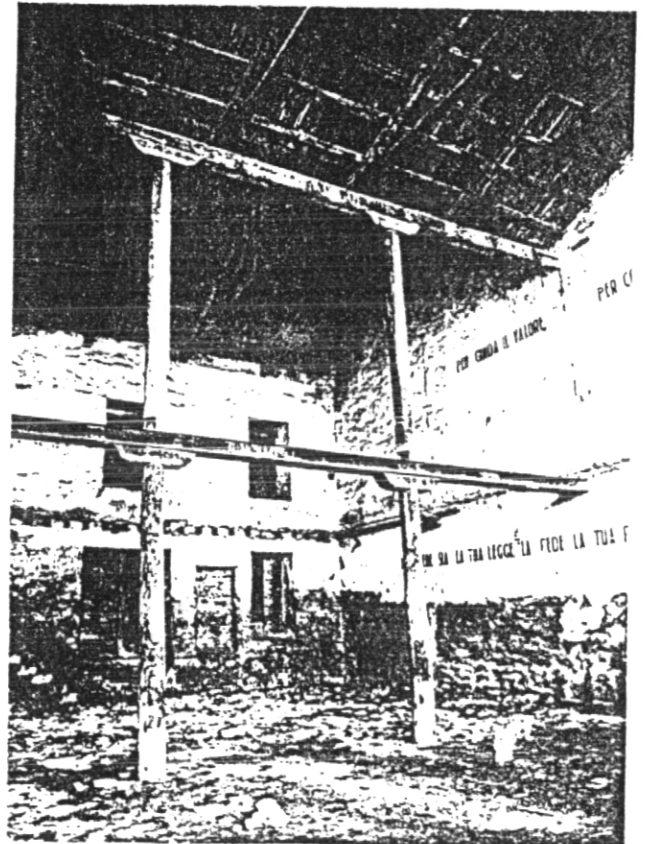
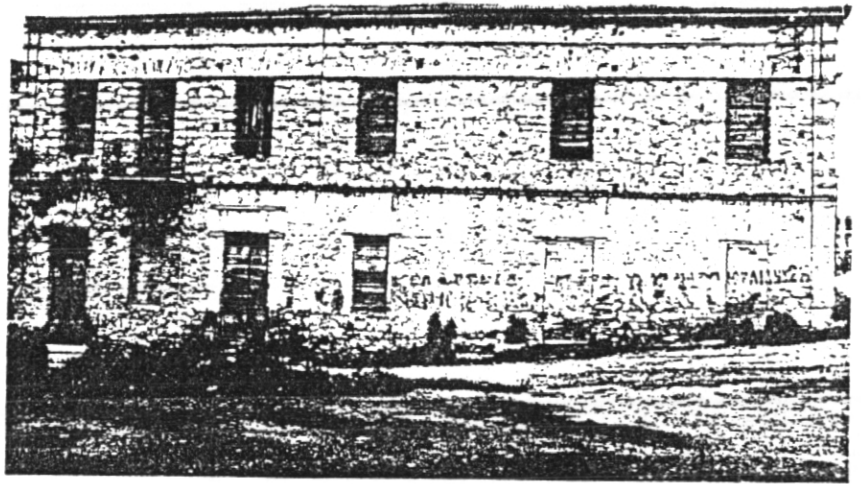
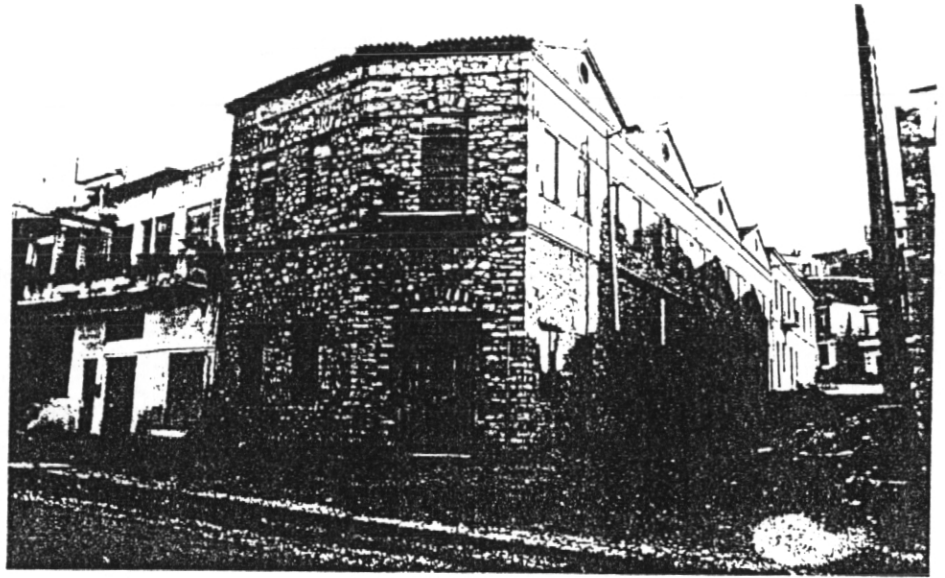
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΑΙΓΙΟΥ

Από τα μισά του 19ου αιώνα το Αίγιο αρχίζει να γνωρίζει μια σημαντική εμπορική και οικονομική ανάπτυξη. Η σταφίδα είναι ο κυριότερος λόγος της ανάπτυξης αυτής. Τότε αναφέρεται και η εξαγωγή της από τα λιμάνια της Βοστίτσας και της Γλαρέντζας που τα κατείχαν οι Φράγκοι. Οι πρώτοι έμποροι της σταφίδας φαίνονται οι Βενετοί που είναι και πλοιοκτήτες, όμως αργότερα η εμπορία της πέρασε στα χέρια των ντόπιων σταφιδέμπορων οι οποίοι συνέβαλλαν σημαντικά στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ανάπτυξη του Αιγίου.

Ιδιαίτερη κίνηση παρουσίαζε τότε το λιμάνι της Βοστίτσας όπου και οι σταφίδα μεταφέρονταν από τα αλώνια της υπαίθρου στις σταφίδαποθήκες της παραλίας του Αιγίου.

Εκεί εργάζονταν γυναίκες και άνδρες που καθάριζαν, διάλεγαν και συσκευάζαν την σταφίδα σε μεγάλα ξύλινα κιβώτια τα οποία φόρτωναν μαζί με άλλα εμπορεύματα σε πολλά μικρά πλοία (εμπορικά βαπόρια). Τα εμπορικά αυτά βαπόρια μετέφεραν την σταφίδα στην Πάτρα και την μεταφόρτωναν σε μεγαλύτερα βαπόρια τα οποία είχαν αρχικό προορισμό τις αποθήκες της Βενετίας, για διαμετακόμιση έπειτα σε βόρειες χώρες της Ευρώπης. Αγγλία, Ολλανδία, Γερμανία που ήταν από την αρχή που πρωτοεμφανίστηκε το προϊόν αυτό αλλά και σήμερα ακόμα ιδιαίτερα η Αγγλία οι μεγαλύτεροι καταναλωτές του.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ - ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ.

Το Αίγιο είχε ένα από τα καλύτερα εμπορικά λιμάνια εκείνη την περίοδο. Επειδή όμως το λιμάνι του Αιγίου δεν είχε κυματοθραύστη και ήταν ανοιχτό και εκτεθειμένο στους ανέμους, τα πλοία δεν πλεύριζαν στις αποβάθρες του λιμανιού αλλά αγκυροβολούσαν ανοιχτά και τα φορτία της σταφίδας μεταφέρονταν από τις αποβάθρες στα βαπόρια με ειδικά σκάφη που λέγονταν «φορτηγίδες» ή «μαούνες».

Παρατηρείται λοιπόν ταυτόχρονα μεν την αύξηση και τη μεγάλη ζήτηση της σταφίδας η αρχή της δημιουργίας μεσιτικών γραφείων, γραφείων φόρτωσης-εκφόρτωσης της σταφίδας με μαούνες, εμπορικοί οίκοι εξαγωγής του προϊόντος αυτού και άλλα σχετικά με το εμπόριο αυτό επαγγέλματα. Τότε εμφανίζεται και στη Βοστίτσα όπου έχει την έδρα του ο πρώτος οίκος εμπορίας και εξαγωγής της σταφίδας «Vostitsa», γαλλικός με την επωνυμία «DAVID» (εβραϊκός).

Βέβαια την προσωνυμία του (σήμα-μάρκα) με τη λέξη «Βοστίτσα» το προϊόν αυτό την πήρε από την ονομασία του τόπου της παραγωγής του και πλάστηκε περισσότερο σαν «εμπορικός οίκος» απ' τους ξένους εμπόρους για διάκριση από τις άλλες δεύτερες ποιότητες, και έγινε δεκτή κι από τους Έλληνες συναδέλφους τους και τις αρμόδιες κυβερνητικές αρχές που μετά τον καθιέρωσαν επίσημα. Η σταφίδα «Βοστίτσα» είναι χρονολογικά το πρώτο προϊόν στο είδος του που έτυχε νομοθετικής προστασίας από γενικής πλευράς.

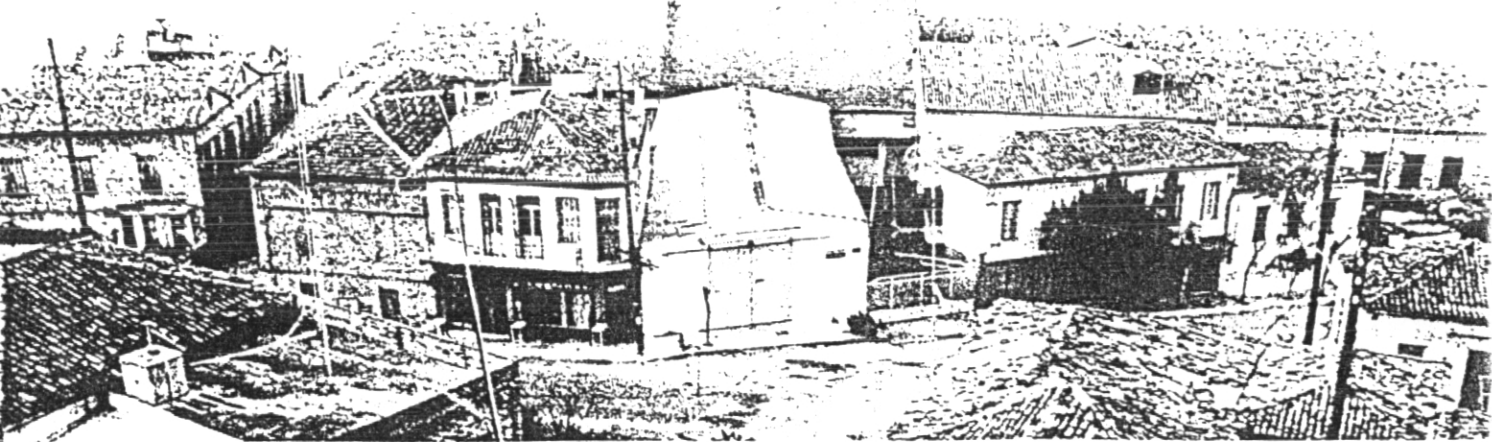
Οι χρυσοφόροι σταφιδάμπελοι όπως τις έλεγαν της περιοχής αυτής (εθνικοϊδιόκτητες και μοναστηριακές) την εποχή του Όθωνος δόθηκαν

σε υποθήκη για την ενίσχυση στην ίδρυση της Εθνικής Τραπέζης (1840).

Το εισόδημα που προήλθε από την εμπορία της σταφίδας έδωσε αφορμή στους τοκογλύφους να πιέζουν τους μικροκτηματίες, τους χωρικούς και γενικά τους φτωχούς. Δάνειζαν χρήματα με τον όρο να λάβουν τον Αύγουστο ή στα τέλη Ιουλίου σταφίδα. Το είδος της συναλλαγής το έκαναν, όχι τόσο οι εβραίοι όσο οι Χριστιανοί κεφαλαιούχοι και οι σταφιδέμποροι.

Με λίγα τσεκίνια (το μικρότερο βενετικό νόμισμα) όλη η σοδειά πήγαινε στα χέρια των άσπλαχνων κερδοσκόπων. Τις περισσότερες φορές η σοδειά της σταφίδας δεν έφτανε να καλύψει την προκαταβολή (μπροστάντζα) και με απόδειξη υποχρεωνόταν ο άδικος οικογενειάρχης να μένει πάλι χρέος για τον άλλο χρόνο. Και «έπεται συνέχεια» ώσπου η ακίνητη περιουσία του να βγει στον πλειστηριασμό.

Τον καιρό της συγκομιδής και κατεργασίας οι μικροκτηματίες-παραγωγοί απ' όλη την περιφέρεια της Βοστίτσας μετέφεραν τον καρπό με όλα τα μεταφορικά μέσα της εποχής: ζώα, κάρα και ύστερα με αυτοκίνητα στις αποθήκες της παραλίας μέρα και νύχτα ακόμα σε ένα αδιάκοπο караβάνι που ήταν και αυτό μια γραφική νότα στη ζωή της παλιάς Βοστίτσας. Εκεί στις αποθήκες τις «Λότζες» όπως τις λέγανε τότε, σταφιδοεργοστάσια μετά, και που βρίσκονταν ειδικά στη Βοστίτσα όλες στην παραλία και συνέχεια η μια κοντά στην άλλη καθαριζόταν και συσκευαζόταν, το «πράγμα».

αυτοκίνητα στις αποθήκες της παραλίας μέρα και νύχτα ακόμα σε ένα αδιάκοπο караβάνι που ήταν και αυτό μια γραφική νότα στη ζωή της παλιάς Βοστίτσας. Εκεί στις αποθήκες τις «Λότζες» όπως τις λέγανε τότε, σταφιδοεργοστάσια μετά, και που βρίσκονταν ειδικά στη Βοστίτσα όλες στην παραλία και συνέχεια η μια κοντά στην άλλη καθαριζόταν και συσκευαζόταν, το «πράγμα».

Στην ολιγόλεπτη μεσημβρινή διακοπή της δουλειάς εκατοντάδες κοριτσόπουλα εργάτριες «ωραίες Αιγιώτισσες» που απασχολούνταν με το διάλεγμα, το καθάρισμα και τη συσκευασία της σταφίδας ντυμένες με τις ομοιόμορφες άσπρες μπλούζες-φόρμες τους και με τα λευκά σκουφάκια τους ξεχύνονταν στους δρόμους της παραλίας και στις διπλανές γραμμές του τρένου παρουσιάζοντας έτσι στα μάτια των ξένων που ταξίδευαν με το τρένο, ένα θέαμα ωραίο, αλλά και γραφικό, πρωτότυπο και μοναδικό.

Στενά συνδεδεμένη είναι η πόλη και η περιοχή της Βοστίτσας με ένα είδος σταφυλιού και κρασιού που παράγεται απ' αυτό γνωστό με το όνομα βοστίτσα ή βοστίτσαινα, με τις προσωινιές ασπροβοστίτσα, κοκκινοβοστίτσα, μοσκοβοστίτσα και καλλιεργείται σε περιορισμένη έκταση και μικρή απόδοση αλλά εξαιρετικής ποιότητας, στην Κέρκυρα στην περιοχή της Λευκίμης και ειδικότερα στα χωριά Αργυράδες. Συνώνυμη είναι και η λέξη «Βοσπιτσάνικο» σταφύλι-κρασί που παράγεται από το όνομα Βοσπιτσάνας και την παραγωγική κατάληξη «-ΙΚΟ» .

Κατά την πιο πιθανή εκδοχή που έδωσε η επιτόπια στοματική παράδοση στην Κέρκυρα, στην περιοχή αυτή των χωριών που καλλιεργείται το είδος αυτό του αμπελιού η ονομασία του προήλθε από τον τόπο προέλευσής του τη Βοστίτσα. Διηγούνται οι δημογέροντες ότι κερκυραίοι που πέρασαν άγνωστο πότε από τη Βοστίτσα και την περιοχή της σαν ταξιδιώτες ή εργάτες που εργάστηκαν στον τρύγο, στ' αμπέλια ή της σταφίδες της, μετέφεραν από εκεί τμήμα του αμπελιού που φύτεψαν στην Κέρκυρα και από εκεί πήρε την ονομασία αυτή.

Συμπερασματικά λοιπόν από την αναφορά μας στη σταφίδα, η μεγάλη εμπορική και εξαγωγική κίνηση αυτού από τα χρόνια της σκλαβιάς ακόμα και στα πρώτα μεταπελευθερωτικά χρόνια της μικρής Βοστίτσας των 2 χιλ. κατοίκων το 1765, των 4 χιλ. κατοίκων το 1799 στις παραμονές της επανάστασης και των 5-6 χιλιάδων κατοίκων μετά την απελευθέρωση και έπειτα, που οφείλεται αποκλειστικά και μόνο σε αυτό το χρυσοφόρο προϊόν που κατά την παροιμία (βενετική) «είχε την δύναμη του Δόγη της Ενετίας, έδιδε την ζωή και το θάνατο και τη γραιά καθίστα νέα» αποδεικνύει την δραστηριότητα και δυναμικότητα των εμπόρων της αλλά και την προοδευτική τάση των Βοσπιτσάνων γενικά για την ανύψωση όχι μόνο του βιοτικού αλλά και του πνευματικού, καλλιτεχνικού και πολιτιστικού επιπέδου των, δείγματα του οποίου όχι λίγα έχει να επιδείξει η τότε μικρή Βοστίτσα σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής.

ΠΗΓΗ "ιστορικό αρχείο"
Άρθρα από τις εφημερίδες

1. " Το βήμα"
2. " Η Άμυνα "
3. " Η Έρευνα "

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

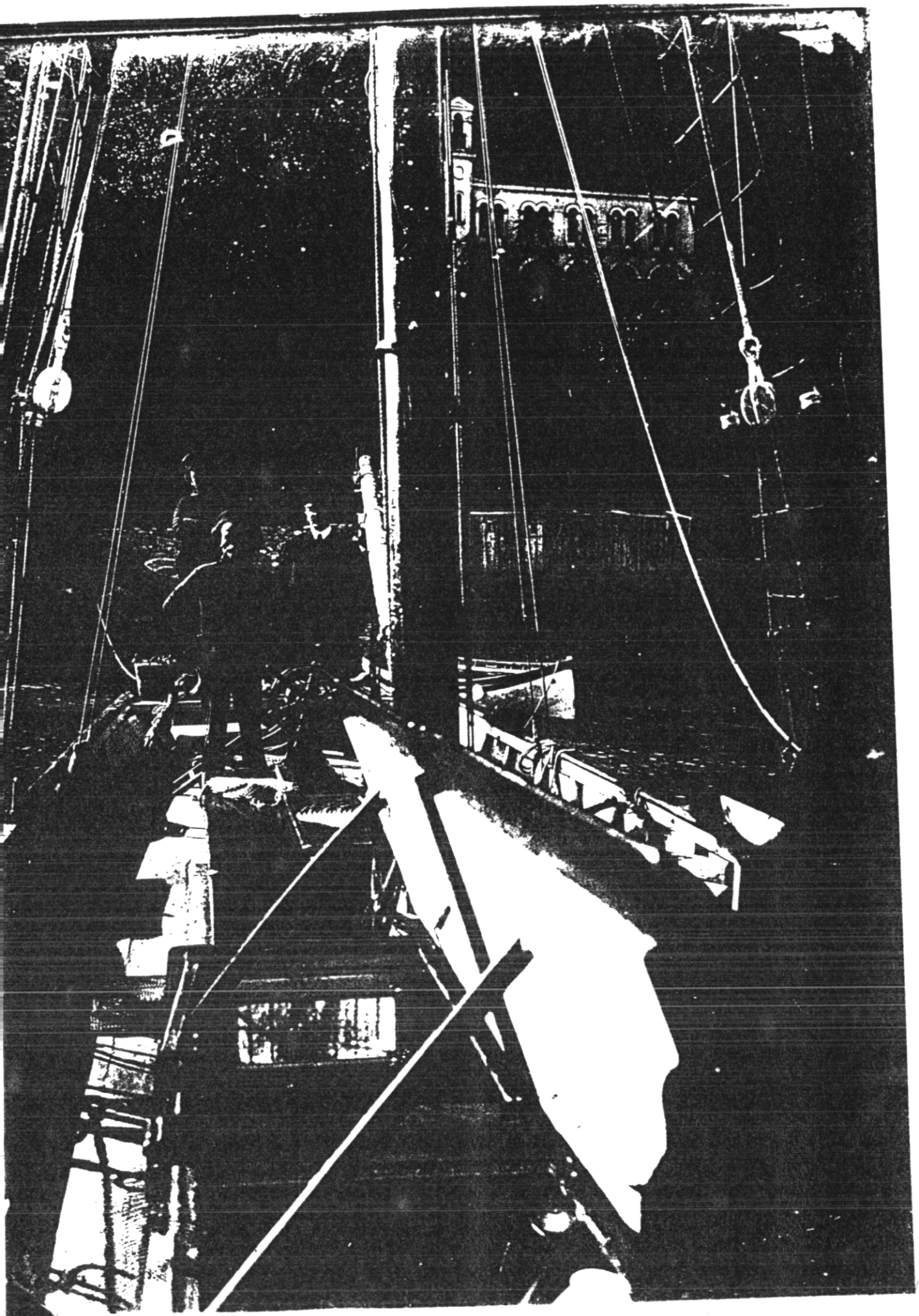
ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΣΤΑΦΙΔΑ

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΡΓΑΤΩΝ - ΕΜΠΟΡΩΝ

Όπως αναφέραμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο οι σχέσεις των εμπόρων με τους σταφιδοπαραγωγούς αλλά και με τους εργάτες, δεν ήταν οι καλύτερες. Σε άρθρα Αιγιώτικης εφημερίδας περιγράφεται τόσο η συμπεριφορά των εμπόρων, όσο και οι συνθήκες εργασίας των εργατών οι οποίες ήταν άθλιες και μαρτυρικές. Βέβαια οι σταφιδοπαραγωγοί αγανάκτησαν και αποφάσισαν να συγκεντρωθούν και να προβάλλουν τα αιτήματά τους όπως αναφέρεται και στο άρθρο του κ. Γ. Θ. Παπαγεωργίου ο οποίος γράφει τα εξής:

"Από τα σπουδαιότερα προϊόντα της παλιάς Βοστίτσας ήταν η σταφίδα. Η σταφίδα επηρέαζε την κοινωνική και οικονομική ζωή της πόλεως και της επαρχίας Αιγιαλείας. Με την πώληση της σταφίδας συνέβαινε τον παρελθόντα αιώνα στην Βοστίτσα τα εξής:

Οι σταφιδέμποροι της παλιάς Βοστίτσας Βούδ και Φέλσ μαζί με τους άλλους έμπορους της εποχής του 1866 επωλούσαν πρώτα τη σταφίδα στην Αγγλία και ύστερα «έκοβαν» τιμή για τους παραγωγούς.

Οι παραγωγοί υποχρεώνοντο να μεταφέρουν την σταφίδα στις αποθήκες χωρίς να του «κόβει» αμέσως τιμή και συμφωνούσαν την τιμή που θα τους κανόνιζαν οι σταφιδέμποροι. Τούτο συνέβαινε επειδή οι κτηματίες πιέζονταν από τις καθημερινές ανάγκες της ζωής.

Οι σταφιδέμποροι εφόρτωναν τη σταφίδα στα πλοία που κατέπλεαν στο λιμάνι, την επωλούσαν στο εξωτερικό και αργότερα εν συνεννοήσει, με τους αποθηκάρειους χωρίς την σύμπραξη των σταφιδοπαραγωγών «έκοβαν» την τιμή που ήθελαν.

Τα υπέρογκα έξοδα της καλλιέργειας, η ασθένεια που έπληξε τότε τη σταφίδα, η επιδρομή των ακρίδων στον καρπό, είχαν δημιουργήσει δύσκολες ημέρες το 1866 για τους παραγωγούς.

Στη δύσκολη κατάσταση που είχαν φτάσει οι σταφιδοπαραγωγοί σκέφτηκαν να προβάλλουν ορισμένα αιτήματα. Συγκεκριμένα θέλησαν να ζητήσουν μια δίκαια και συμφέρουσα τιμή. Δεν ήθελαν πια να παραδίδουν τη σταφίδα τους στους εμπόρους, με την τιμή που όριζαν οι εμπόροι.

Τον Αύγουστο του 1866 συγκεντρώθηκαν οι σταφιδοπαραγωγοί και συμφώνησαν να μην παραδώσουν τη σταφίδα τους, αν πρώτα οι σταφιδέμποροι απ' ευθείας μετά των σταφιδοπαραγωγών δεν «έκοβαν» τιμή. Ο τύπος της Βοστίτσας τότε έλαβε θέση υπέρ των αιτημάτων των σταφιδοπαραγωγών και ζητούσε από την Κυβέρνηση να επαναφέρει τον νόμο περί απαγορεύσεως της εξαγωγής της σταφίδας άνευ «αποκοπής» της τιμής.

Οι παραγωγοί λοιπόν μη θέλοντας να δώσουν τον καρπό τους χωρίς να «κοπούν» τιμές προηγουμένως αποφάσισαν και εμπόδισαν την εισαγωγή του στις αποθήκες.

Συγκεντρώθηκαν μάλιστα οι παραγωγοί σταφίδας μέσα στην πόλη, σε μια άνευ προηγουμένου συγκέντρωση. Ήταν αυτή η πρώτη συγκέντρωση των σταφιδοπαραγωγών στην παλιά Βοστίτσα εναντίον των σταφιδέμπορων. Οι παραγωγοί, συνέταξαν τότε και αναφορά την οποία υπέβαλλαν στην Κυβέρνηση. Δια της αναφοράς αυτής ζητούσαν από την Κυβέρνηση:

Πρώτον: Να ειδοποιεί επισήμως, κάθε χρόνο, με τα δημόσια όργανά της, το ποσόν του σταφιδοκάρπου που παράγεται..

Δεύτερον: Να πληροφορείται τα περί σταφίδος από τον εν Αγγλία επιτετραμμένο έμπορο Σπάρταλη και να διαβιβάζει τις πληροφορίες στους σταφιδοπαραγωγούς και

Τρίτον: Να επαναφέρει η Κυβέρνηση τον άλλοτε εν ισχύ νόμο περί απαγορεύσεως της εξαγωγής και φορτώσεως της σταφίδος, εάν προηγουμένως δεν «κοπεί» και προσδιοριστεί τιμή. Αυτά ήταν τα αιτήματα των σταφιδοπαραγωγών της Αιγιαλείας το 1866”.

Όμως η εκμετάλλευση των σταφιδοπαραγωγών από τους εμπόρους συνεχίστηκε, και στις 12 Αυγούστου του 1934 στο Αίγιο ξέσπασε και η τελευταία και πιο αιματηρή εξέγερση από τους σταφιδοπαραγωγούς, όπως περιγράφει στο άρθρο του με ημερομηνία 24/7/85 στην εφημερίδα “ΒΗΜΑ” ο Γ.Θ.ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ. Συγκεκριμένα αναφέρει:

“Πέρασαν 50 χρόνια από την εξέγερση των σταφιδοπαραγωγών της Αιγιαλείας. Ήταν από τα συνταρακτικότερα γεγονότα που συγκλόνισαν όχι μόνο την Αιγιαλεία αλλά και το πανελλήνιο.

Τι συνέβη πραγματικά τότε;

Σταφιδοπαραγωγοί από όλα σχεδόν τα χωριά της Αιγιαλείας και μάλιστα πάρα πολλοί από τα χωριά Κουνινά, Παρασκευή, Δάφνες και Αράχωβα, κατέβηκαν την Κυριακή στις 12 Αυγούστου 1934 στο Αίγιο και συγκρότησαν συλλαλητήριο. Οι σταφιδοπαραγωγοί προχώρησαν στα γραφεία του αυτόνομου σταφιδικού οργανισμού (Α.Σ.Ο.) του Αιγίου και άρχισαν να διαδηλώνουν και να διαμαρτύρονται εναντίον των εκμεταλλευτών της σταφίδας για την αδικία που γινόταν τότε σε βάρος τους. Με τα μέτρα που είχε υποβάλλει η τότε Κυβέρνηση συνέβαινε οι σταφιδοπαραγωγοί της Αιγιαλείας να φορολογούνται με δύο και πλέον χιλιάδες κατά στρέμμα, ενώ οι άλλες περιφέρειες πλήρωναν μόλις το τέταρτο. Η εφημερίδα «έρευνα» Αιγίου στις 12 Αυγούστου 1934 (αριθμ. Φύλλου 632) έγραφε τότε:

«Τοιουτοτρόπως Δε ενώ δια των επιβεβλημένων μέτρων ημείς φορολογούμεθα με πλέον και δύο χιλιάδες δραχμές κατά στρέμμα, αι άλλαι περιφέρειαι πληρώνουν το τέταρτον. Και το αποτέλεσμα είναι ότι ημείς με την εκλεκτή ποιότητα απολαμβάνουμε μόλις 5 χιλιάδες δραχμές κατά στρέμμα μαζί με την καλλιέργεια οι άλλοι δε χάριν των οποίων φορολογούμεθα απολαμβάνων παραδίδοντες την σταφίδα των εις την παρακράτησιν, ένδεκα περίπου χιλιάδες δραχμές κατά στρέμμα». Στην εξέγερση και το μεγάλο συλλαλητήριο πρωτοστάτησαν

σταφιδοπαραγωγοί από την Κουνινά, Παρασκευή και άλλα χωριά της Αιγιαλείας.

Αγανακτισμένοι οι κτηματίες που τους έπνιγε η αδικία που γίνονταν σε βάρος τους μπήκαν στα γραφεία του Α.Σ.Ο. Αιγίου κατέστρεψαν τα έπιπλα, πέταξαν τα πράγματα των γραφείων στο δρόμο και συνεπλάκησαν με τα όργανα της τάξεως που επενέβησαν οπλισμένα. Μάλιστα έφτασε και το τμήμα στρατού που πυροβόλησε με μόλινχερ και έριξε πάνω στους σταφιδοπαραγωγούς.

Πυροβολισμοί ακούγονταν. Το αίμα των αθώων σταφιδοπαραγωγών έβαψε τους δρόμους.

Σκοτώθηκε τότε από την Κουνινά ο Ευστάθιος Μπακόπουλος. Σκοτώθηκε και ο Ντρίνιαν.

Το όνομά τους αναφέρει η εφημερίδα «έρευνα» στο φύλλο 636 του 1934 και γράφει:

«Την παρελθούσα Κυριακή ο Ντρίνιαν και ο Μπακόπουλος, τα δύο θύματα των σταφιδικών σκηνών της παρελθούντος Κυριακής πέθαναν υποκύψαντες εις τα τραύματα. Η κηδεία των εγένετο επιβλητικότερα παρακολουθήσαντος πλήθος κόσμου τόσο εκ της πόλεως όσο και εκ των πέριξ χωριών.

Και ούτω με ένα εμβατήριο της φιλαρμονικής και με ολίγας λέξεις εκ μέρους των σταφιδοεκπροσώπων, ετάφησαν δύο υπάρξεις πολύτιμοι δια την κοινωνία πολύ όμως περισσότερο δια τας αποφανθείσας οικογενείας των. Θα έχει όμως αγαθό αποτέλεσμα το χυθέν αίμα δια το γενικόν καλόν της Αιγιαλείας;».

Με τη βία και τα όπλα του στρατού διαλύθηκε το συλλαλητήριο.]

Το σταφιδικό ήταν φλέγον πρόβλημα την εποχή εκείνη. Μάλιστα το Μάιο του 1934 οργανώθηκε από το κράτος στην Αθήνα Πανσταφιδικό Συνέδριο, που πήρε μέρος σε αυτό και επιτροπή με επικεφαλής τον τότε πρόεδρο της ενώσεως Συνεταιρισμών Αιγιαλείας, το γιατρό Αθανάσιο Παπαγεωργίου ο οποίος όταν τελείωσε τις εργασίες του το συνέδριο και γύρισε στο Αίγιο, ανακοίνωσε τις αποφάσεις του Σταφιδικού Συνεδρίου στους σταφιδοπαραγωγούς της Αιγιαλείας στην αίθουσα της «Αναπλάσεως».

Τα άρθρα αυτά αφορούσαν και περιέγραφαν την εκμετάλλευση των σταφιδοπαραγωγών από τους εμπόρους. Υπάρχουν όμως και τα άρθρα που αφορούν την κακή μεταχείριση και των εργατών από τους εμπόρους ή από άλλους προϊστάμενούς τους καθώς και στις άσχημες συνθήκες εργασίας τους στις περίφημες «Λόντζες» τις σταφιδαποθήκες όπου εργάζονταν οι εργάτες. Το παραπάνω άρθρο του Κ.Ν. ΡΙΖΟΠΟΓΛΟΥ στην εφημερίδα «ΒΗΜΑ» με τίτλο «Σταφίδα και εργάτες» αναφέρει:

“Στις αρχές του αιώνα μας, το Αίγιο ήταν μια αξιόλογη βιομηχανική πολιτεία. Βρισκόταν σε ακμή τότε το σταφιδεμπόριο και η παραλία ήταν γεμάτη σταφιδεργοστάσια και αποθήκες. Ήσαν οι περίφημες «Λόντζες»!

Πλήθος από εργάτες δούλευαν στις «Λόντζες». Άνδρες , γυναίκες ακόμα και παιδιά. Κάθε Σάββατο γινόταν η πληρωμή και το χρήμα κυκλοφορούσε, τα μαγαζιά έκαναν χρυσές δουλειές!

Από κάθε οικογένεια δούλευαν δύο και τρία άτομα. Η δουλειά στις λότηδες ήταν εποχιακή μα το εισόδημα βοηθούσε στην οικογένεια. Ωστόσο αυτό το εισόδημα έκρυβε πολλή πίκρα. Η δουλειά ήταν σκληρή, απάνθρωπη, θύμιζε κάτεργο.

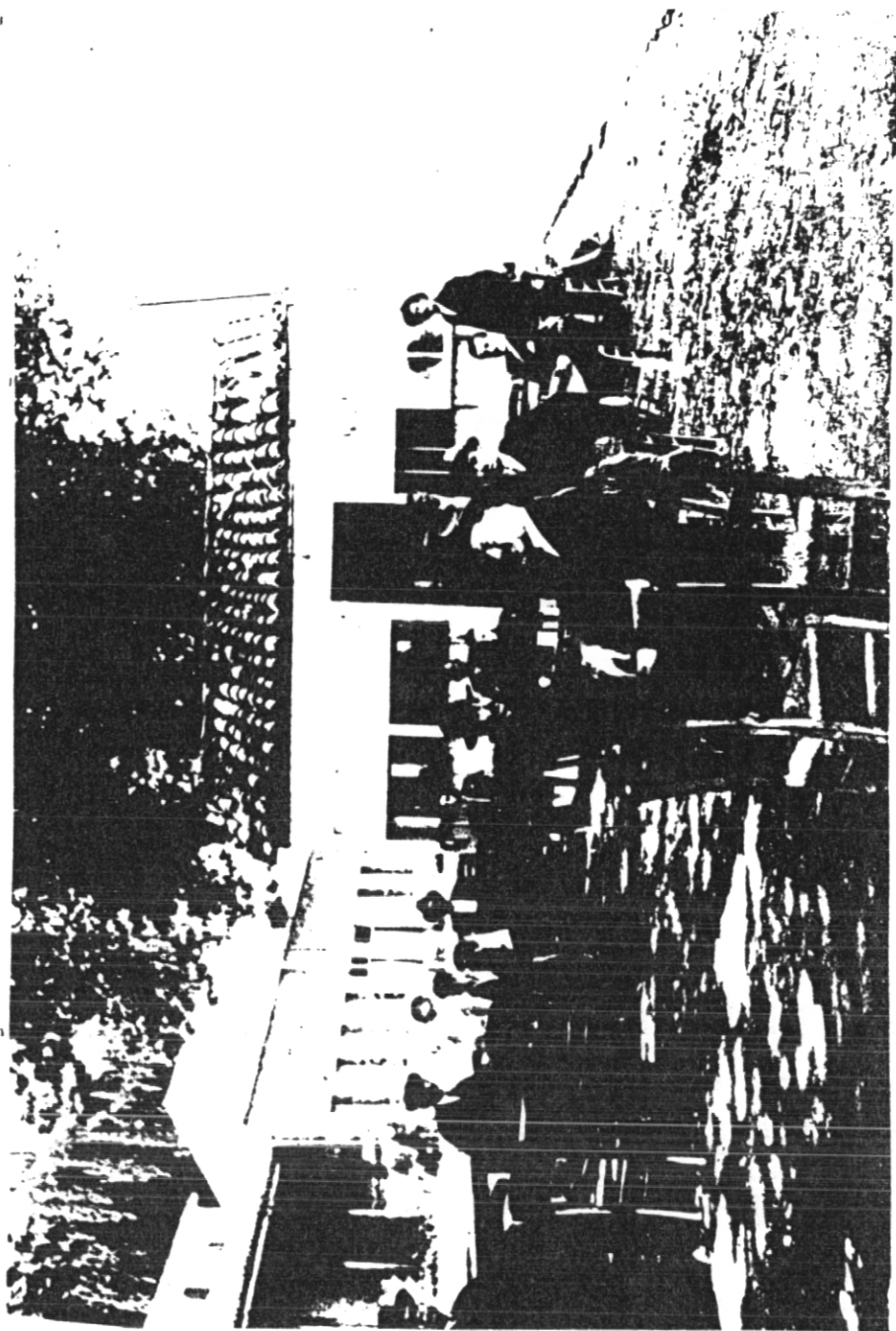
Ο κ. Γ.Θ. Παπαγεωργίου στο ιστορικό σημείωμα που δημοσιεύτηκε στην «έρευνα» (12-1-80) αναφέρεται στις συνθήκες εργασίας των σταφιδεργατών εκείνης της εποχής (όπως θα αναφέρουμε παρακάτω).

Κάνω εδώ μια μικρή παρένθεση για να σημειώσω πόσο θαυμάσια και πολύτιμα είναι αυτά τα «Σημειώματα» του κ. Γ.Θ. Παπαγεωργίου στον τοπικό τύπο και με την ευκαιρία να τον ευχαριστήσω για τα θέματα που χαρίζει στο χρονογράφημά μου.

Αλλά ας γυρίσουμε στις λότηδες. Λέγαμε ότι το μεροκάματο τότε, έβγαινε με αίμα. Το «αφεντικό» ήταν ανάλγητο. Πέρα από το κέρδος, δεν έβλεπε τίποτα άλλο. Και προπαντός δεν έβλεπε τον άνθρωπο. Δεν ήσαν όλοι το ίδιο. Υπήρχαν και οι πονόψυχοι που συμμερίζονταν την εργατιά και της φέρονταν ανθρώπινα.

Γενικά πάντως οι συνθήκες εργασίας ήσαν πολύ δύσκολες. Ούτε μηχανικά μέσα, ούτε νόμοι, ούτε συνδικαλισμός. Καμιά προστασία και μέριμνα για τον εργάτη. Η εκμετάλλευση και η αισχροκέρδεια οργιάζαν. Το οκτάωρο ήταν όνειρο. Δώδεκα ώρες εξαντλητική δουλειά και το μεροκάματο εξευτελιστικό.

Η κατάσταση αυτή είχε το αντίκτυπό της στις εφημερίδες της εποχής. Όπως μας πληροφορεί ο κ. Γ.Θ. Παπαγεωργίου στις 18 Αυγούστου 1907 η εφημερίδα του Αιγίου «Άμυνα» έγραφε ότι σε μερικές

σταφιδαποθήκες οι εργάτες περνούσαν μαρτυρική ζωή που ξεσήκωνε την οργή και την αγανάκτηση του λαού «κατ' ενιών πλουτοκρατών σταφιδεμπόρων και προπάντων κατά των αυλοκολάκων υπαλλήλων αυτών και επιστατών».

Ο γράφων είχε την τύχη να περάσει κάποτε από αυτά τα εργοστάσια κάτεργα και θυμάται την μορφή του επιστάτη. Με τη σφυρίχτρα διαρκώς στο στόμα, με βρισιές και με φωνές, παρότρυνε τους εργάτες να δουλεύουν χωρίς ανάσα και πιο πολύ τις εργάτριες που δούλευαν στο διάλεγμα και στο μπουγέλο. Αλίμονο σε αυτή που θα την τσάκωνε να κρυφοκουβεντιάσει με τη διπλανή της. Θα την έκανε σκουπίδι με την αγριοφωνάρα του και αν είχε κάποιο προηγούμενο μαζί της θα την σχόλαγε από την δουλειά.

Ο επιστάτης ήταν η υπέρτατη εξουσία της «Αποθήκης»! Μέχρι και ξύλο μπορούσε να δώσει για να φανεί ευάρεστος στο «αφεντικό».

Οι εργάτες, έγραφε η Αιγιώτικη εφημερίδα «θα δεχθούν τας βαναυσότερους των ύβρεων παρά του επιστάτου. Και ως επί των πλείστον αι ύβρεις και βλασφημίες απευθύνονται κατά γυναικών εργατίδων και κορασίων. Πολλάκις δε ο βάνουσος, αυλοκόλαξ επιστάτης έρει πτωχάς γυναίκας, αι οποίαι θα τολμήσουν να δικαιολογηθούν, δια να δείξει την παλικαριά του ο ήρωας αυτός, ο κέρβερος των συμφερόντων του αφέντου σταφιδέμπορου».

Αυτή ήταν η κατάσταση στα σταφιδεργοστάσια Αιγίου πριν 70 χρόνια. Σήμερα τα πράγματα είναι διαφορετικά. Οι εργάτες οργανώθηκαν, αγωνίστηκαν, απέκτησαν δύναμη και δικαιώματα.

Έπαψαν να είναι «ανδράποδα» και «είλωτες». Είναι ισότιμα μέλη της κοινωνίας με κύρος και προσωπικότητα. Υπάρχουν βέβαια ακόμα κατάλοιπα εργοδοσίας με την νοοτροπία του παλιού αφεντικού. Θα εκλείψουν όμως και αυτά, όπως εκλείπουν τα ερείπια των παλιών σταφιδαποθηκών της παραλίας κάτω από το μαχαίρι της αμείλικτης μπουλντόζας.

Κ.Ν. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Άλλο ένα άρθρο γραμμένο πάλι από τον Γ.Θ. Παπαγεωργίου ο οποίος όπως είπε και ο κ. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ προσέφερε πολύτιμα στοιχεία στον τοπικό τύπο για τις σχέσεις παραγωγών-εργατών (εξάλλου τα περισσότερα άρθρα που έχουμε συγκεντρώσει είναι δικά του) ,με τίτλο «ΣΤΙΣ ΛΟΤΖΕΣ» περιγράφει:

“Έχει ενδιαφέρουσα ιστορία το σταφιδεμπόριο της παλιάς Βοστίτσας και πολλές φορές στα «Ιστορικά Σημειώματα» εγράψαμε για το εμπόριο της σταφίδας, για τον τρόπο που διεξαγόταν, για τις τιμές της σταφίδας και για την εξαγωγή της.

Από τις έρευνές μας γύρω από τη ζωή της ιστορικής πολιτείας σε παλιά έντυπα και εφημερίδες, μαθαίνουμε και για τους εργάτες και εργάτριες στις Λότζες των Καλαβρύτων, της Αρκαδίας από τη Ρούμελη και άλλα μέρη για να εργαστούν στη διαλογή, στο καθάρισμα και στη συσκευασία της σταφίδας.

Σχετικά για τις συνθήκες εργασίας στο σταφιδεμπόριο της Βοστίτσας, η παλαιά εφημερίδα «Άμυνα» του Αιγίου στις 18 Αυγούστου 1907 έγραφε σε άρθρο της με τίτλο «τα μαρτύρια των εργατών»:

«Τα μαρτύρια τα οποία υφίστανται οι πτωχοί αλλά έντιμοι εργάται εις μερικής σταφιδαποθήκας είναι αληθώς απάνθρωπα και απερίγραπτα, εξεγείροντα δε παντός ορθώς σκεπτόμενου και αισθανομένου ανθρώπου την αγανάκτησιν και την αποστροφήν κατ' ενίων πλουτοκρατών και σταφιδεμπόρων και προπάντων κατά των αυλοκολάκων υπαλλήλων αυτών και επιστατών».

Προ της ανατολής του ηλίου οι εργάτες στις λότζες ήσαν υποχρεωμένοι να αρχίσουν την εργασία τους, άλλωστε τους έδιωχναν ή επλήρωναν πρόστιμο.

Για να πάρουν το πρωϊνό τους, το πρόγευμα, τους επέτρεπαν μόνο 10 λεπτά της ώρας και πολλές φορές ένα τέταρτο, το μεσημέρι τους επέτρεπαν για να φάνε και να αναπαυθούν. Σταματούσαν δε την εργασία τους μετά τη δύση του ηλίου.

Εργάζονταν οι εργάτες και οι εργάτριες, έγραφε η εφημερίδα «Άμυνα» «θα δεχθούν τας βαναυσοτέρας..... αυθέντου σταφιδέμπορου».

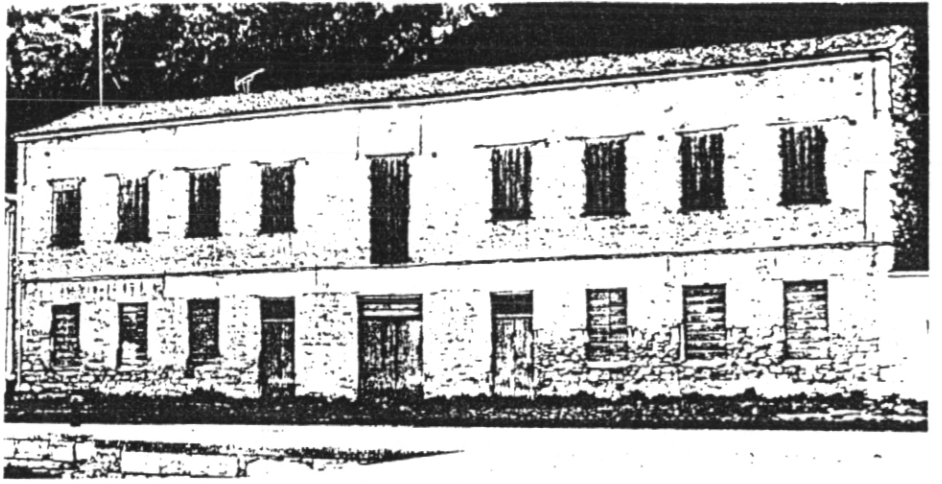
Ο εργάτης έγραφε η «Άμυνα» στην παλιά Βοστίτσα «κινδύνευε να χάσει τον ανθρωπισμό του, ενταύθα ο εργάτης θεωρείται κατώτερος και αυτών των κυναρίων, τα οποία μετά μεγίστου ενδιαφέροντος περιποιούνται οι δεσπότες αυτών, ενώ τους εργάτας περιβάλλουσι δια της περιφρονήσεως, της βαναυσότητος, της σκαιότητος και τυραννίας».

Σκληρά δούλεψαν οι εργάτες και οι εργάτισσες στο σταφιδεμπόριο της παλιάς Βοστίτσας, που δεν έλαβε για αυτούς καμμιά πρόνοια και τους πλήρωνε το μεροκάματο του τρόμου.

Και τόνιζε η «Άμυνα» το 1907:

«Οι κύριοι σταφιδέμποροι καθήκον έχουσι, χάριν αυτού του ανθρωπισμού, επί τέλους, να μεταβάλλωσι σκέψεις και αισθήματα και φέρωνται ευγενέστεροι και ανθρωπινότεροι προς τους εντίμους βιοπαλαιστές, διότι παρήλθεν η εποχή της τυραννίας και του κνούτου, η εποχή καθ' ήν ο εργάτης εθεωρείτο ανδράποδον και είλωσ».

Αυτά συνέβαιναν με τους εργάτες και τις εργάτριες στις λότζες της παλιάς Βοστίτσας.

5° ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΜΠΟΡΟΙ ΠΟΥ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΣΤΟ ΑΙΓΙΟ

Το σταφιδεμπόριο από το έτος 1880-1920· Οι νέοι σταφιδέμποροι.

Οι κυριότεροι σταφιδέμποροι που σημάδεψαν την εποχή εκείνη το σταφιδεμπόριο και που έμειναν στην ιστορία είναι οι εξής:

α) Ξενοφών Σταυρόπουλος: Εγεννήθη ούτος εις το Ξοπωτόντων Καλαβρύτων κατά το έτος 1831 και παραμείνας νεώτατος ορφανός, ανετράφη και εξεπαιδεύσθη κατά παρά της μεγαλυτέρας αδερφής του συζύγου Ιω. Νήρου. Ωθούμενος από το έμφυτον εις αυτόν εμπορικόν δαιμόνιον, ο νεαρός Ξενοφών, κατήλθε δεκαπενταετής εις το Αίγιον, όπου προσελήφθη ως υπάλληλος εις το μέγα εμπορικόν γραφείον του εξαδέλφου του Σωτ. Παναγιωτόπουλου και εις ηλικίαν 18 ετών κατόρθωσε να διευθύνει εξ ολοκλήρου τας εμπορικές εργασίας του κολοσσιαίου τούτου οίκου. Η εμπορική του εξέλιξις υπήρχε ραγδιότατη και εντός ελαχίστου χρόνου ο οίκος του κατέστη εις των σοβαρότερων της Πελοποννήσου. Ως άνθρωπος υπήρξε φιλοπρόοδος, ευλαβής προς τα θεία, ελεήμων και γενναίος δωρητής αγαθοεργών ιδρυμάτων.

β) Γεώργιος και Λυκούργος Μεσσηνέζης:

Υιοί του Σωτηρίου Μεσσηνέζη, μεγαλέμποροι σταφίδων, περί των ωμιλήσαμεν εις το περί Μεσσηνέζη Κεφάλαιον. Άφηκαν ούτοι υιούς επιμελώς ανατρέφοντας και ευδοκίμως εμπορευόμενους.

Γ) Μιλτιάδης Μαθίας:

Εγεννήθη ούτος εις Διακοφτό κατά το έτος 1841 από πτωχήν οικογένειαν κατελθών δεκαπενταετής εις το Αίγιον, προσελήφθη υπάλληλος εις το μέγα τότε εμπορικών κατάστημα του Φιλ. Κωνσταντινίδη. Μετά σκληράν δεκαετήν πάλη, ήνοιξεν ιδίου εμπορικό κατάστημα, το οποίον διετήρησε μέχρι του έτους 1901, παραχωρήσας αυτό εις τον αδελφό του Δημήτριον, έναν εντιμώτατον και αγαθώτατον πολίτην. Θεληματικός και δυναμικός τύπος, ανεμίχθη εις το σταφιδεμπόριο, ακοβάς εντός ολίγου ένας εκ των σπουδαιοτέρων εξαγωγέων της εποχής του. Απέκτησε μεγάλη αστική περιουσία, σωζομένης μέχρι σήμερα, και ανέθρεψε με εξαιρετική επιμέλεια πολυάριθμον οικογένειαν, της οποίας τα μέλη, άρρενα και θήλεα, κατέχουν επιζήλους κοινωνικάς θέσεις, αποθανών κατά το έτος 1917. Τα σταφιδικάς εργασίες του συνεχίζει ο πρεσβύτερος υιός του.

Δ) Παναγιώτης Πετρόπουλος

Υιός του εκ του χωρίου Πετσάκοι πτωχού χωρικού Πέτρου Πετρόπουλου, έφυγεν εκ της πατρικής οικίας εις ηλικίαν 13 ετών και κατέφυγεν εις τη Μονήν Ταξιαρχών, όπου περιβληθείς κατ' ανάγκη το μοναχικόν ένδυμα ως δόκιμος, εσπούδασε τα πρώτα γράμματα επί τριετίαν.

Ωθούμενος από έμφυτο εμπορικό δαιμόνιο, ο νεαρός χωρικός, κατέφυγεν εις Πάτρας αναζητών εργασίαν. Αποτύχων εις τας προσπάθειας του ταύτας, εναυτολογήθη εις πλοίον πειρατικόν και επί εξαετίαν τα ίχνη του είχαν απολεσθή, όταν μια πρωΐαν ενεμφανίσθη εις

το χωρίον του, ανήρ πλέον, κομίζων δύο σάκους (ντορβάδες) πλήρεις αργυρών ταλλήρων. Τα χρήματα αυτά, είτε μισθοί του ως ναύτου ήσαν, είτε μεριδίου του εκ των λειών του πειρατικού πλοίου, εχρησίμευαν ως η βάση της εμπορικής του σταδιοδρομίας. Κατελθών εις το Αίγιον, ήνοιξε μικρόν εμπορικόν κατάστημα, και ακολουθών και αυτός της χαραθείσαν οδού της δια παροχής πιστώσεων συγκεντρώσεων αδήλωτων σταφίδων, ανεδεδείχθη ταχέως εις μεγάλον σταφιδέμπορον, παραχωρήσας το εμπορικόν του κατάστημα εις αδελφόν του Ιωάννην. Ως έμπορος υπήρξε τίμιος και άφηκεν αποθνήσκων περιουσίαν, 2.500.000 φράγκων χρυσών, χωρίς να αφήσει άλλη περιουσία.

ΠΗΓΗ "Αγροτική Πίστη & Οικονομικός Μετασχηματισμός
στην Πελοπόννησο"
(Θανάσης Καλαφάτης)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

**Η διαμόρφωση των τιμών της σταφίδας και η επιβολή δασμών στις
τιμές αυτές (στατιστικά).**

Αν και δεν διαθέτουμε στοιχεία για τις αντίστοιχες μέσες τιμές που διαμορφώνονται στην Αιγιαλεία την εξεταζόμενη περίοδο, οι πληροφορίες που έχουμε από τα βιβλία της Ιεράς Μονής Ταξιαρχών για τις τιμές πώλησης της σταφίδας του κτήματος των πατέρων στη θέση Άκολη δείχνουν ότι ειδικά την περίοδο 1860-1864, οι τιμές της πρώτης ποιότητας σταφίδας στο Αίγιο διαμορφώνονται υψηλότερα από τις μέσες για το σύνολο της χώρας κατά 56 δραχμές το χιλιόλιτρο κατά μέσο όρο κάθε χρόνο.

Τη δεύτερη περίοδο, οι μέσες τιμές για το σύνολο της χώρας κινούνται ανοδικά. Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του πίνακα 49, μετά από μια κάμψη των τιμών ως το 1868, οι τιμές ανέρχονται ραγδαία με αποκορύφωση τις περιόδους 1868-1871 και 1872-1875, ειδικά τα έτη 1871 και 1873.

Η πρώτη περίοδος συμπίπτει με κάμψη της παραγωγής· το ίδιο συμβαίνει και με τη δεύτερη, με εξαίρεση το έτος 1871. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της τιμής της σταφίδας είναι αρκετά υψηλός 4,33%, ενώ η πιο δραματική μείωση συντελείται το 1868, όταν ο δείκτης τιμών κατεβαίνει στις 69 εκατοστιαίες μονάδες. Τέτοιες πτώσεις είναι

χαρακτηριστικές της ευπάθειας του προϊόντος και έχουν πολύ σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

Τα στοιχεία που διαθέτουμε για την επαρχία Αιγιαλείας, αν και καλύπτουν ορισμένα έτη της προηγούμενης περιόδου, δείχνουν ότι οι μέσες τιμές που διαμορφώνονται για την τελευταία είναι αρκετά υψηλότερες από τις αντίστοιχες συνολικές. Έτσι το 1871 οι τιμές που απολαμβάνει ο σταφιδόκαρπος Αιγιαλείας υπερβαίνουν κατά 57 δραχμές τις μέσες συνολικές, το 1872 κατά 96 δραχμές και το 1874 κατά 20 δραχμές. Οι υψηλές τιμές που απολαμβάνει ο σταφιδόκαρπος της Ιεράς Μονής Ταξιαρχών (πατερικό τμήμα Άκολης) είναι ακόμα πιο θεαματικές. Για τα ίδια έτη υπερβαίνουν τις αντίστοιχες μέσες για το σύνολο της χώρας κατά 56 δραχμές το χιλιόλιτρο κατά μέσο όρο το χρόνο, την περίοδο 1868-1872 οι τιμές ανεβαίνουν ακόμα περισσότερο και η υπέρβαση κατά μέσο όρο το χρόνο ανέρχεται σε 132 δραχμές το χιλιόλιτρο. Αν και δεν διαθέτουμε συνολικά στοιχεία για τις μέσες τιμές που διαμορφώνονται στην επαρχία Αιγιαλείας την προηγούμενη περίοδο γίνεται αντιληπτό ότι η περιοχή συγκλονίζεται από μια έξαρση τιμών σταφίδας, που δεν μπορεί παρά να έχει επιπτώσεις στην πορεία του οικονομικού και κοινωνικού γίνεσθαι του μικροχώρου, και κυρίως στο χώρο των εμπορικών δομών και του υποδείγματος των εμπορικών τάξεων.

Έτος	Τιμή σε δραχμές το ενετικό εκατόλιτρο	Δείκτης μεταβολής
1865	162,00	100,00

1866	163,00	100,60
1867	161,00	99,40
1868	112,00	69,14
1869	180,00	111,11
1870	182,00	112,35
1871	202,00	124,69
1872	204,00	125,93
1873	232,00	143,21
1874	235,00	145,06
1875	232,00	143,34

Πηγή: Α. Βερναρδάκης και Οικονομικής επιθεώρηση

Δασμοί και οι φόροι της σταφίδας στην επαρχία Αιγιαλείας

Αν για το σύνολο της οικονομίας οι φόροι και οι δασμοί της σταφίδας συνδέονται με τα κρίσιμα προβλήματα της οικονομικής ανάπτυξης που διαγράψαμε πιο πάνω, για την επαρχία Αιγιαλείας έχουν σε μικρογραφία μια παρόμοια διάσταση, αφού συνδέονται με την απόσπαση μέρους του αγροτικού πλεονάσματος σε πρώτη φάση είτε από το κράτος είτε από τους ιδιώτες, και σε δεύτερη από το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Πρίν από την κατάργηση της δεκάτης, ο έγγειος φόρος συλλαμβάνεται με το σύστημα των ενοικιάσεων της προσόδου της σταφίδας, που γίνεται από τις κυρίαρχες ομάδες των προκρίτων, και αργότερα των οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η επιβολή του

εξαγωγικού δασμού σημαίνει μια ανακατανομή της εγγείου προσόδου, που σημαδεύεται με τη συνεχή υποχώρηση του σώματος των γαιοκτημόνων-προκρίτων. Η επιβολή μεταγενέστερα δημοτικών φόρων και λιμενικών τελών σημαίνει μια παραχώρηση μέρους της έγγειου προσόδου στο κοινωνικό σύνολο των διαφόρων μικροχώρων και ενισχύει παραπέρα τις τάσεις των μεγαλοκτημόνων-εμπόρων να ελέγχουν πλήρως την τοπική αυτοδιοίκηση.

Φυσικά από τη στιγμή που η κύρια πηγή εσόδων δηλαδή το σύστημα ενοικίασης των προσόδων της σταφίδας κατά μεγάλες περιοχές, έχει υποχωρήσει και έχει επέλθει ένας κατακερματισμός των φορολογικών περιοχών, το κίνητρο αυτό του ελέγχου δεν είναι τόσο η άμεση απόσπαση μέρους της εγγείου προσόδου όσο ο έλεγχος όλων των ενδιάμεσων φορολογικών μηχανισμών καθώς και των λοιπών φόρων εκτός της σταφίδας. Από την άποψη αυτή, οι επιπτώσεις πάνω σε ένα κοινωνικό πεδίο της α' ή β' ρύθμισης των σταφιδικών δασμών δεν μπορούν να ιδωθούν χωρίς τη συστηματική συσχέτισή της με το σύνολο των δασμών και δημοσίων φόρων. Μια τέτοια προσέγγιση θα επιχειρήσουμε σε άλλο κεφάλαιο.

Οπωσδήποτε υπάρχει αισθητή διαφορά ανάμεσα στα ποσά που θα έπρεπε να είχαν εισπραχθεί και σε όσα πραγματικά εισπράττονται κάθε φορά, και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι μεγαλοκτηματίες έμποροι έχουν τη δυνατότητα να καθυστερούν τις οφειλές τους είτε στο κράτος είτε στο δήμο, ή και ακόμα, πολλές φορές να επιτυγχάνουν εκπτώσεις.

Οι δημοτικοί φόροι επιβάλλονται σχεδόν ταυτόχρονα με τους εξαγωγικούς μετά την κατάργηση της δεκάτης και ορίζονται μέχρι 2% επί της αξίας του ακαθάριστου εξαγόμενου προϊόντος και συγκεκριμένα επί της τιμής ανά ενετικό χιλιόλιτρο. Ο καθορισμός αυτής της τιμής γίνεται από την εκάστοτε δημοτική αρχή στις αρχές Οκτωβρίου, δηλαδή στο μέσο περίπου της περιόδου αγοραπωλησίας του προϊόντος (η περίοδος διαρκεί από τον Αύγουστο ως τον Δεκέμβριο).

Οι πλασματικές αυτές τιμές, στην περίπτωση της Αιγιαλείας και ειδικότερα του δήμου Αιγίου, αποκλίνουν ελαφρά από τις αντίστοιχες πραγματικές τιμές που έχουν παρατεθεί σε άλλους πίνακες. Φαίνεται όμως να ανταποκρίνονται περισσότερο στην πραγματικότητα από ότι οι τελευταίες, που δεν είναι σταθμισμένες τιμές, και αυτό γιατί στην ουσία καθορίζονται από εμπειρογνώμονες του είδους. Τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου είναι έμποροι-γαιοκτήμονες που έχουν καθημερινή τριβή με την παραγωγή και εμπορία του προϊόντος ενώ η συσπείρωσή τους σε αντιτιθέμενες ομάδες γίνεται εμπόδιο πολλές φορές στον καθορισμό τιμών που να απέχουν πολύ από τις διαμορφωμένες στην πράξη.

Κάτω από αυτό το πρίσμα τα στοιχεία που μπορούμε να αντλήσουμε από τα τοπικά δημοτικά αρχεία παρέχουν μια εικόνα για μια σειρά έτη, όπως φαίνεται στον πίνακα 59, η οποία έρχεται να ενισχύσει τις διαπιστώσεις μας ότι την περίοδο 1868-1872 έχουμε σταφιδική ευφορία που πυροδοτεί μεταβολές στη διάρθρωση του εμπορικού κόσμου της επαρχίας Αιγιαλείας.

Αν οι πλασματικές τιμές της περιόδου 1866-1873 μπορούν να βοηθούν στην εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων, δεν συμβαίνει το ίδιο για άλλες περιόδους π.χ. για την περίοδο 1882-1886, που οι τιμές αυτές καθορίζονται από τη δημοτική αρχή πριν από την περίοδο συγκομιδής του σταφιδοκάρπου. Στην συγκεκριμένη περίοδο, οι τιμές καθορίζονται με βάση τα δεδομένα προηγούμενων ετών και τις προβλέψεις για την εξέλιξη της ετήσιας παραγωγής -και όχι χωρίς τριβές, καθώς οι διάφορες πτέρυγες μέσα στο δημοτικό συμβούλιο, αντανακλώντας διαφορετικά οικονομικά συμφέροντα έχουν διαφορετικές αντιλήψεις για τα οικονομικά του δήμου, όπως θα δούμε παρακάτω.

ΠΙΝΑΚΑΣ 59. Πλασματικές τιμές σταφίδας και δημοτικός φόρος στο δήμο Αιγίου(1866-1873)

Έτος	Τιμή ανά ενετικό χιλιόλιτρο	Φόρος ανά ενετικό χιλ/τρο
1866	240	100,60
1867	212	99,40
1868	200	69,14
1869	240	111,11
1870	250	112,35
1871	275	124,69
1872	300	125,93
1873	300	143,21

Πηγή: Πρακτικά Δημοτικού Συμβουλίου Αιγίου

Παρά το γεγονός ότι οι δημοτικοί φόροι που επιβάλλονται στη σταφίδα αποτελούν το σημαντικό κονδύλιο των εσόδων του τοπικού δήμου, το ποσοστό τους φθίνει αν και οι εξαγωγές αυξάνονται. Η κατάσταση αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι, από τη μια δεκαετία στην άλλη, αυξάνεται το γενικό φορολογικό βάρος που επιβάλλεται στους δημότες. Έτσι ενώ το 1873^ο φόρος του σταφιδόκαρπου κάλυπτε το 85,71% των ετησίων εσόδων του δήμου ανερχόμενος σε 90 χιλιάδες δραχμές, το 1881 το ποσοστό ανερχόταν σε 58,18%.

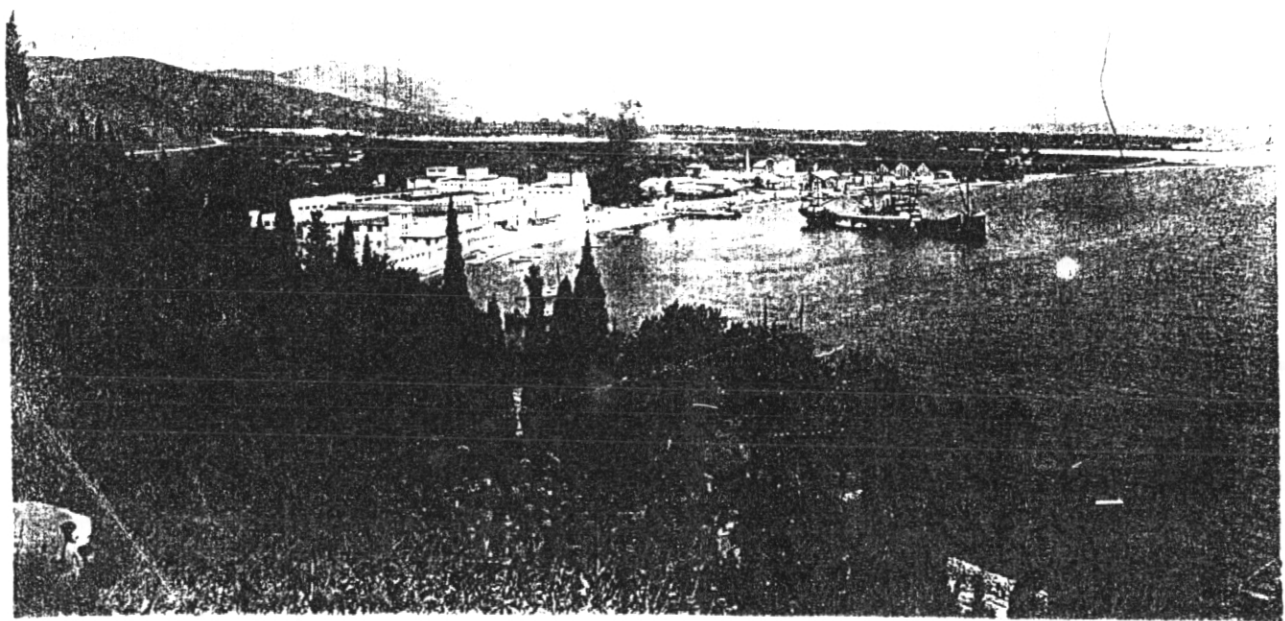
Κεφάλαιο 7^ο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΑΙΓΙΟΥ

Οι επιχειρήσεις που αναπτύχθηκαν μέσω του λιμανιού το έτος 1917 στο Αίγιο είναι: Η ελαιουργία Ε.Τ.Ε.Λ., η χαρτοποιία Αιγίου και η κιβωτιοποιία. Θα μιλήσουμε για την κάθε μια ξεχωριστά:

Η Ελαιουργία Ε.Τ.Ε.Λ.

Κατά το έτος 1917 διαρκούντος του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ο βιομήχανος Άριστο Β. Χάννος ίδρυσε εις το Αίγιον εργοστάσιο προς παραγωγής ξυλοπνεύματος, χρήσιμου δια την παρασκευήν πολεμικών ειδών. Τερματισθέντος του πολέμου, η βιομηχανία αυτή εγκαταλείφθη, αντικαταστάσασα κατά το έτος 1920 δια της εταιρείας «Βέλος» προς παραγωγήν σάππωνος, πυρηνελαίων και ραφιναρισμένων ελαιόλαδων προς εξαγωγήν. Κατά το έτος 1922 η εταιρεία συνχωνεύθη με τα εις Αθήνας και Πειραιά λειτουργούντα εργοστάσια ζυμών, ασφάλτου και μηχανημάτων των ίδιων μετόχων και ιδρυτών και ονομάσθη «ΒΙΟ». Αλλά κατά το έτος 1932 συνέπεια οικονομικών δυσχερειών της εταιρείας, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος παρέλαβε το εν Αίγιο εργοστάσιον της «ΒΙΟ» και μαζί με τέσσερα άλλα εργοστάσια άλλων εταιρειών συνέταξε μια νέα εταιρεία υπό την επωνυμία «Ελαιουργία της Ελλάδος (Ε.Τ.Ε.Λ.)» της οποίας είναι αυτή ο κυριότερος μέτοχος και χρηματοδότης. Διοικείται από συμβούλιο αποτελούμενου κατά το πλείστον από υπαλλήλους της Εθνικής Τράπεζας με διευθύνων

ΑΙΓΙΟΝ

Φωτογραφία έως Ιουλίου 1933.

Άποψη του δυτικού τμήματος του γηγένος Αιγίου
μετά την έρευναν « ΧΑΡΤΟΠΟΙΙΑΣ (ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ) ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ », (ΣΕΒΙΑ).

Διακρίνουμε πάλι ως εμφάνισις χαρτομαζα στην
σφραγίδα.

σύμβουλο τον Ν. Μπουφίδη και διευθυντή τον Σ. Σεϊτανίδη. Υπό την νέα αυτή διοίκηση, η Εταιρεία ακμάζει και προοδεύει αλματωδώς.

Ειδικώς το εργοστάσιο Αιγίου υπό την οικονομική διεύθυνση της Εθνικής Τραπέζης και του ήδη διευθυντού Ηλ. Βλαχούτσικου, προήγαγε τας εργασίας του εις αξιοζήλευτο σημείο, παρήγαγε ετησίως χίλιους τόνους πυρηνελαίου, χίλιους τόνους σάπωνος, πεντακόσιους τόνους ραφιναρισμένων ελαιόλαδων και απασχολεί περί τους εκατό εργάτες και υπαλλήλους άπαντας Αιγιείς.

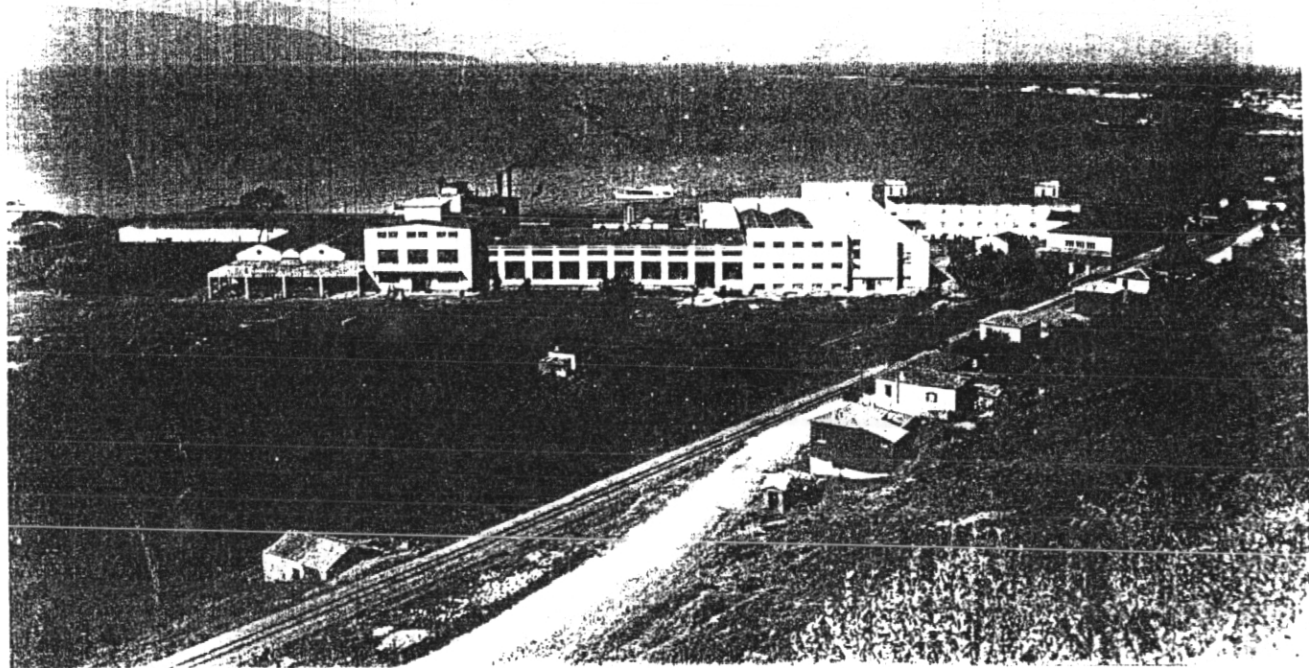
Η χαρτοποιία Αιγίου

Σκοπός της χαρτοβιομηχανίας που ιδρύθηκε, ήταν η επεξεργασία του παραγόμενου χαρτιού, μετατρεπομένου εις είδη πρώτης ανάγκης, όπως τα τετράδια, οι χαρτοφάκελλοι, τα κατάστιχα.

Το κεφαλληνιακόν επιχειρηματικόν πνεύμα, το οποίο συνέλαβε και έφερε εις πέρας το μέγα τούτο έργο, εθριάμβευσε.

Δώδεκα χιλιάδες τόνων χάρτου, αξίας 72 δισεκατομμυρίων δραχμών, παράγει ετησίως το εργοστάσιο και η προοπτική της αύξησης της παραγωγής του είναι εξαιρετως ευοίωνος, μελετωμένης της επεκτάσεως των εγκαταστάσεών του και της ιδρύσεως πολτοποιείου, προς μερικήν κάλυψιν των εις πρώτας ύλας αναγκών του εξ εγχωρίων φυτικών υλών.

Επί της γερμανικής κατοχής το εργοστάσιο ετήρησεν εθνικήν πολιτικήν. Αντί να προέλθη εις συνεννόησιν με τον κατακτητήν, όπως έπραξαν άλλαι επιχειρήσεις, επροτίμησε να πληρώνει τους μισθούς του

Αιγίου

Φωτογραφία έως Ιουλίου 1938.

Ίδρυση και Έργ. Ιδίου της «ΑΝΩΝ. ΕΛΛΗΝ. ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΧΑΡΤΟΠΟΙΪΑΣ», με το γημάτι του Αιγίου.

Δεξιά στο βάθος διακρίνεται εργοστάσιο, που έχει
δύο μωροστάσια έως την εργοστάσιο μικρή εργοστάσια
στο κέντρο του γηματιού.

προσωπικού, χωρίς να εργάζεται, απωλέσαν και τα εις χαρτί και χαρτόμαζαν αποθέματα αυτού.

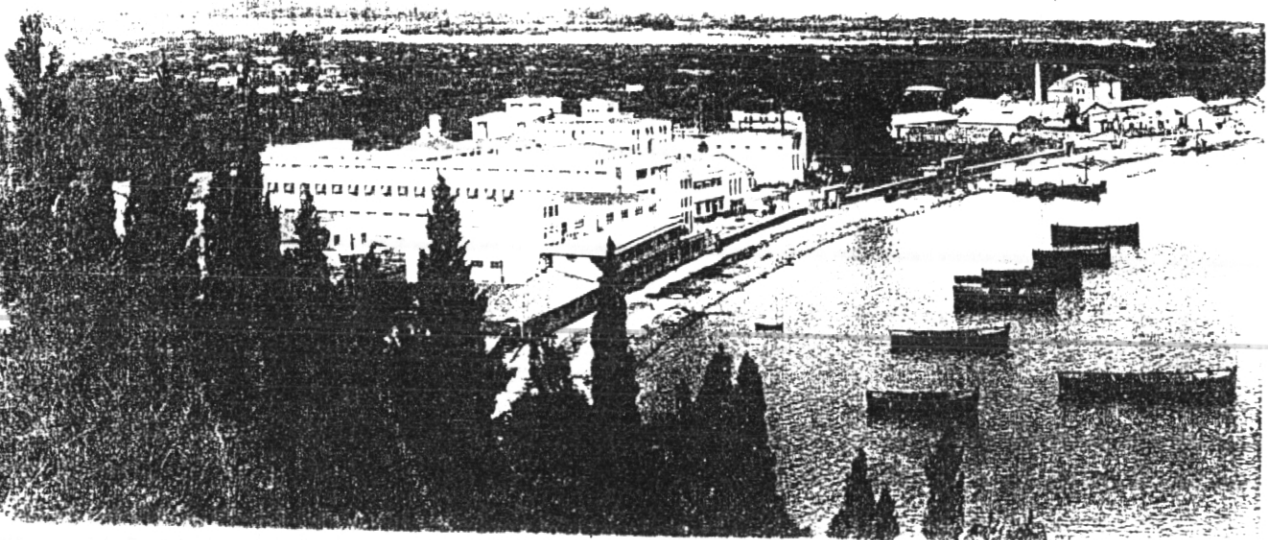
Αι ζημιαί του υπήρξαν τεράστιαι, αντιμετωπισθείσαι επιτυχώς δια της σόφρωνος και δεξιάς διοικήσεως. Εκινδύνευσε τότε να ανατιναχθεί εις τον αέρα από βόμβαν γερμανικού αεροπλάνου, η οποία ενσφηνώσθαι εις την στέγην του δεν εξερράγη, αφαιρεθείσα αργότερα παρά των Γερμανών δι' Άγγλων αιχμαλώτων.

Οπωσδήποτε το εργοστάσιο δια δεξιού διπλωματικού χειρισμού της Διευθύνσεώς του, εσώθη από τας καταστροφάς και τις λεηλασίες του κατακτητού, χωρίς ουδεμία μείωση του εθνικού χαρακτήρος του.

Η αυτή πολιτική ετηρήθη και επι ανταρτοκρατίας, το εργοστάσιο φρουρούμενον νυχθημερόν από οπλισμένους εργάτες του, οργανωθέντας προς τούτο παρά της επιχειρήσεως.

Πεντακόσιοι εργάται και ογδήκοντα υπάλληλοι εργάζονται εις την μεγάλη επιχείρηση, η οποία χρησιμοποιούσα μετά του γαιάνθρακος εγχώριον λιγνίτη και τας εγχώριας πρώτας ύλας κολοφωνίου, θειικού αργιλίου, καολίνην μήλον, τάλκ και αποκόμματα χάρτου, προσφέρει σημαντικής υπηρεσίας εις την εθνικήν οικονομίαν και καταβάλει ετησίως εις το κράτος δεκα εξ δισεκατομμύρια της εργοδοτικής εισφοράς.

Η παρούσα ιστορία εθεώρησε καθήκον της να παραδώσει εις τους επιγενόμενους μια σύντομον εξιστόρηση του βίου της βιομηχανίας ταύτης διότι πιστεύει ότι είναι μέγα ευτύχημα δια την πόλη Αιγίου η εν αυτή λειτουργία της.

ΑΓΙΟΝ:

Φωτογραφία έως Σεπρίου 1936.

Άποψη των Έργείων, « Γνωμ. Εργων. Εταιρείας Χαρτοποιίας », (αριστερά) και « Εταιρεία της Ελλάδος », (δεξιά).

Στο κωδ. του Έργείου της « Χαρτοποιίας » τμήμα του λιμανιού χιόνιαν τα χρόνια εκείνα ο Έλλημενισμός των φορτηγίδων με τις όποιες επεξεργαστοιοιούσα οι φορτωέχφορταίσεις των υφαιών, μέχρι της κατασκευής (ωφρι το 1970) της νέας κωρθήτας του λιμανιού κάτω από τον Όρο Ναο της « Παναγίας Τρωακής ».

Έδωσε νέα ζωή και οικονομικήν κίνησιν εις την μικράν πόλιν, ηύξησε την κίνησιν των σιδηροδρόμων και του λιμένος της, προαχθέντος αμέσως εις Β' τάξεως από Γ' που ήτο πρό της λειτουργίας της χαρτοποιίας, προώθησε τον πολιτισμόν αυτής και έδωσε σταθεράν και μόνιμον εργασίαν εις εκατοντάδας εκ των κατοίκων της.

Κιβωτοποιία

Παράλληλα με το σταφιδεμπόριο στη Βοστίτσα από τα παλιά τα χρόνια αναπτύχθηκε και η βιομηχανία που έφτιανε ξύλινα κιβώτια (κασέλες) για την καλύτερη συσκευασία και εξαγωγή της σταφίδας "VOSTIZZA" στο εξωτερικό, ενώ πρώτα την έστελναν μέσα σε βαρέλια και σε σάκκους. Τέτοια εργοστάσια κιβωτοποιίας, που και αυτά ήσαν όλα στην παραλία είχαν οι Ηρ. Μαραγκόπουλος, Θωμάς Σακκαλής, Γιάννης Καραπιπέρης και οι γιοί του Γιώργης και Λεωνίδας, Αγγ. Φαραζούλης, Παναγ. Παναγιωτακόπουλος, Ανδρ. Αθανασιάδης ή Κασελάς, Ανδρ. Ανδρικόπουλος .η Μπαλόζος, Περ. Ευαγγελόπουλος και αρκετοί άλλοι.

ΠΗΓΗ 1. Δημαρχείο Αιγίου (Προμελέτη του Κ. Κίζη)

2. Λιμενικό Ταμείο Αιγίου

Κεφάλαιο 8^ο

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΑΙΓΙΟΥ & Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΣΤΑΦΙΔΑΠΟΘΗΚΩΝ

Μετά τον πόλεμο του 1940, το λιμάνι του Αιγίου άρχισε να παρακμάζει. Τα σταφιδεργοστάσια έκλεισαν, καθώς η εξαγωγή της σταφίδας γινόταν από το λιμάνι της Πάτρας. Έμειναν τα σταφιδεργοστάσια της περ. του Κουνινιώτη και του Δρούλια, τα οποία εξακολούθησαν να εργάζονται, αλλά η σταφίδα μεταφερόταν πλέον με μεγάλα φορτηγά και αυτοκίνητα. Έτσι το λιμάνι του Αιγίου νεκρώθηκε σιγά σιγά. Πρίν από μερικά χρόνια έκλεισαν και τα δύο εργοστάσια της ΕΤΕΛ και χαρτοποιίας, δημιουργώντας προβλήματα στην πόλη του Αιγίου.

Τα παλιά σταφιδεργοστάσια εγκαταλείφθηκαν και ερειπώθηκαν. Το 1976 επί δημαρχίας Γ. Παναγόπουλου, τα περισσότερα σταφιδεργοστάσια κατεδαφίστηκαν και μαζί με αυτά και το παλιό τελωνείο που ήταν μπροστά στην προβλήτα με το φάρο.

Πολλές σταφίδαποθήκες δεν κατεδαφίστηκαν χάρη στην κίνηση του κ. Τίμιου Σταυρόπουλου το Φεβρουάριο του 1979 να αναθέσει την εκπόνηση προμελέτης για την συντήρηση και αναβίωση των παλιών αποθηκών του Αιγίου και της ευρύτερης περιοχής στο γραφείο αρχιτεκτόνων με επικεφαλής τον Κ. ΚΙΖΗ.

Ο Κ.ΚΙΖΗΣ αναφέρει στην έκθεση προμελέτης του τους λόγους της προσπάθειας αυτής, τις εργασίες που απαιτούνται και τα οφέλη που θα αποφέρει η προσπάθεια αυτή αναλυτικά.

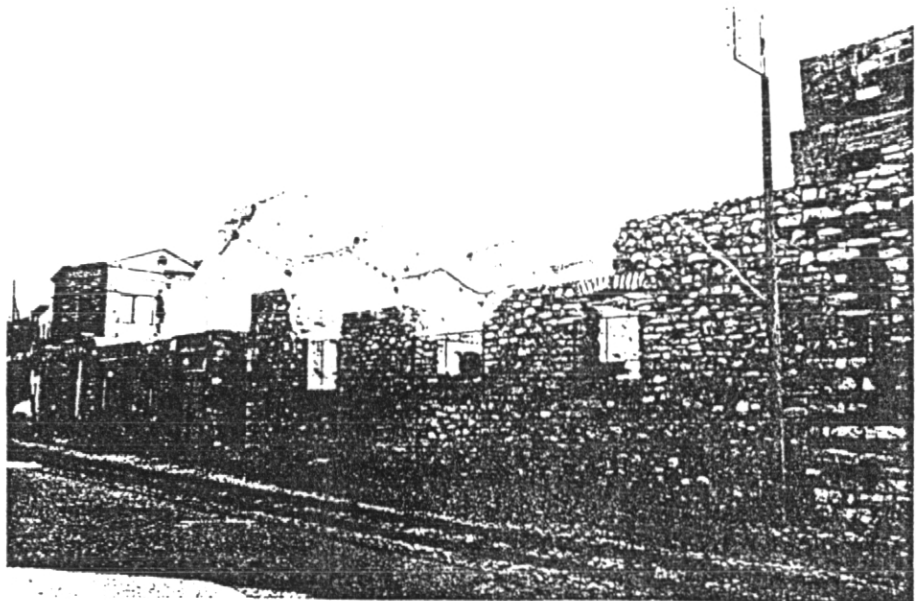
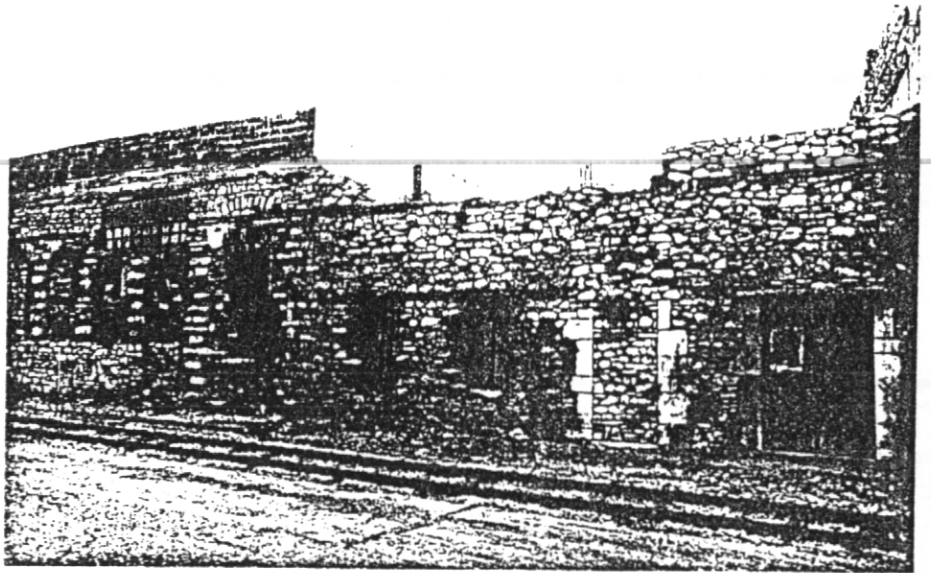
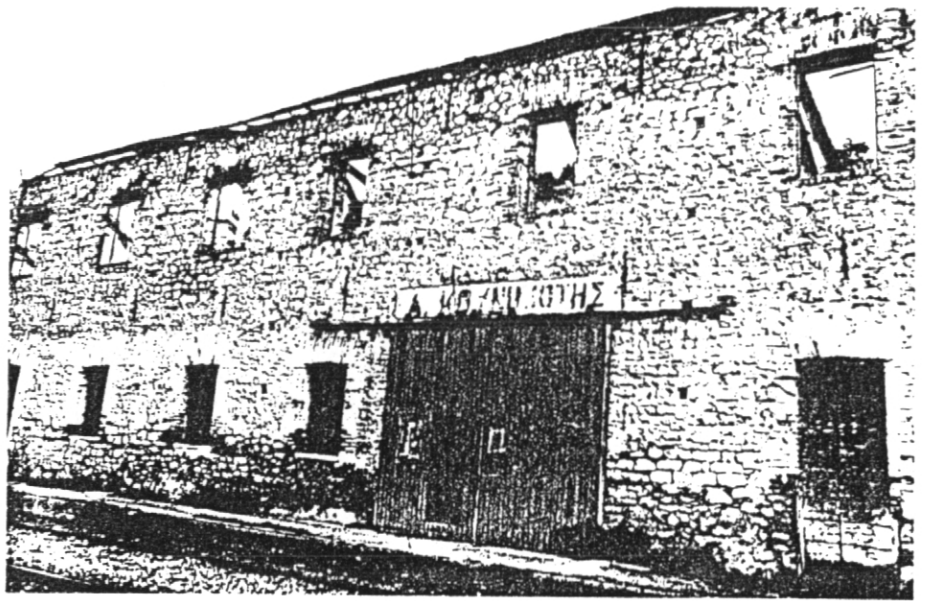
Ο Κ.ΚΙΖΗΣ στην "έκθεση προμελέτης για την αναβίωση και συντήρηση των παλιών Αποθηκών του Αιγίου και της περιοχής του " αναφέρει τα εξής:

ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΛΙΩΝ ΑΠΟΘΗΚΩΝ ΤΟΥ ΑΙΓΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥΣ

1. Εισαγωγικά

Τον Φεβρουάριο του 1979 ο κ. Τίμιος Σταυρόπουλος, ανέθεσε στο γραφείο μας την εκπόνηση προμελέτης ,για την συντήρηση και αναβίωση των παλιών αποθηκών του Αιγίου και της γύρω γειτονικής τους περιοχής, που οριοθετείται ως εξής: Βόρεια από την θάλασσα (Κορινθιακός κόλπος), δυτικά από την καινούργια μεγάλη προβλήτα φορτοεκφορτώσεως εμπορευμάτων, νότια από τη λιθόστρωτη οδό Μιχαλοπούλου, τον γκρεμό και τα πρανή του εδάφους κάτω από το άνδειρο της άνω πόλης, και ανατολικά από την οδό Φιλοποίμενος- με τις πέτρινες μεγάλες σκάλες.

Ο λόγος της ανάθεσης αυτής υπήρξε το γεγονός ότι μέρος της παραπάνω περιοχής είχε απαλλοτριωθεί υπέρ του Δήμου Αιγίου και, εν συνεχεία, άρχισε μια διαδικασία για την συνολική κατεδάφιση των αποθηκών. Η διαδικασία αυτή ήδη πραγματοποιήθηκε κατά ένα μέρος της: Τον Απρίλιο του 1979 κατεδαφίστηκαν ορισμένα κτίρια. Επειδή μια τέτοια συνολική κατεδάφιση υπέρ της δημιουργίας μόνο κάποιων "άλσους του Ομαγυρίου Διός", κρίθηκε από τον αναθέτη και τους μελετητές παράλογη, πρόχειρη και αντίθετη με κάθε σύγχρονη αντίληψη για την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, θεωρήθηκε σκόπιμη, ή, έστω με ιδιωτική πρωτοβουλία, εκπόνηση της προμελέτης αυτής, για να κατατεθεί στους αρμόδιους φορείς σαν ένας αντίλογος και σαν μια

έκκληση για μια διαφορετική μεταχείριση του παραδοσιακού χώρου της παραλίας. Οι μελετητές, βρίσκοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αξία στη ιδέα και το περιεχόμενο των προτάσεων του αναθέτη κου. Τίμου Σταυρόπουλου, προχώρησαν στην εκπόνηση αυτής της προμελέτης, ενώνοντας μαζί του τις προσπάθειές τους και τις ευχές τους, για την διατήρηση του παραδοσιακού ύφους του Αιγίου.

Ήδη μια πρόχειρη παρουσίαση της δουλειάς έγινε στις αρχές Μαΐου 1979 σε έκτακτο δημοτικό συμβούλιο στο Δημαρχείο Αιγίου, ενώ το θέμα απέκτησε μια δημοσιότητα από τις στήλες του τοπικού και του Αθηναϊκού τύπου.

Η σημερινή τελική παρουσίαση της προμελέτης, που αποτελείται από το κείμενο αυτό με τις φωτογραφίες του, τρία σχέδια τοπογραφικά γενικής διατάξεως και μερικά σκίτσα, συγκριτικά σημερινών και προτεινομένων καταστάσεων, δεν αποτελεί έκφραση αναλλοίωτων προτάσεων των μελετητών: απλά, καθορίζει το πνεύμα της επέμβασης σε ένα παραδοσιακό χώρο, παραμένοντας ανοιχτή για οποιαδήποτε συζήτηση, συμπλήρωση ή μετατροπή.

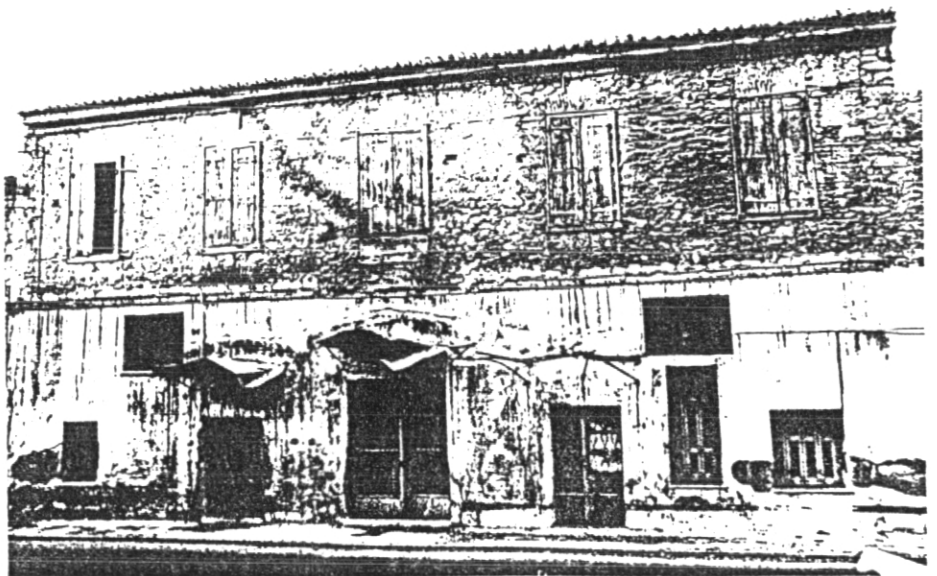
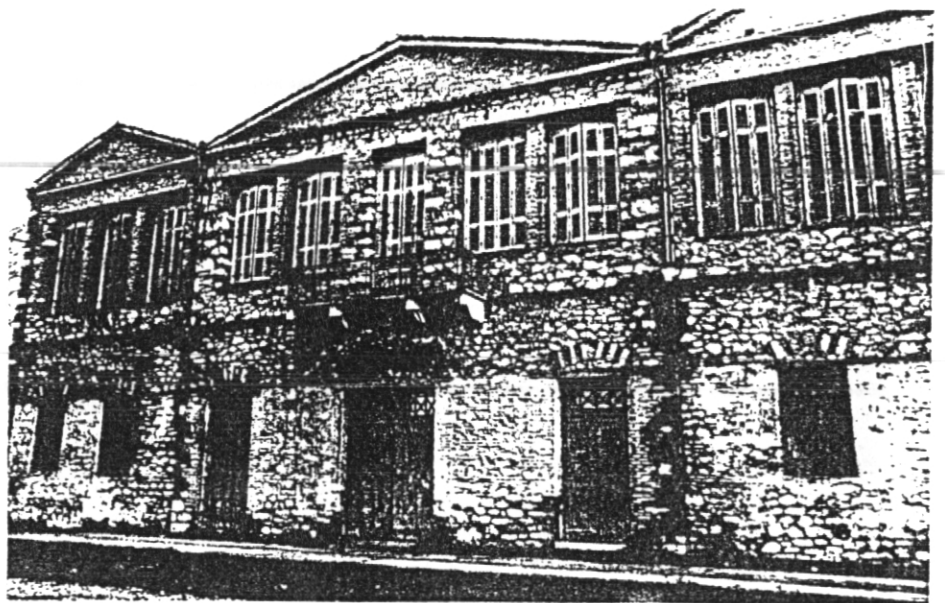
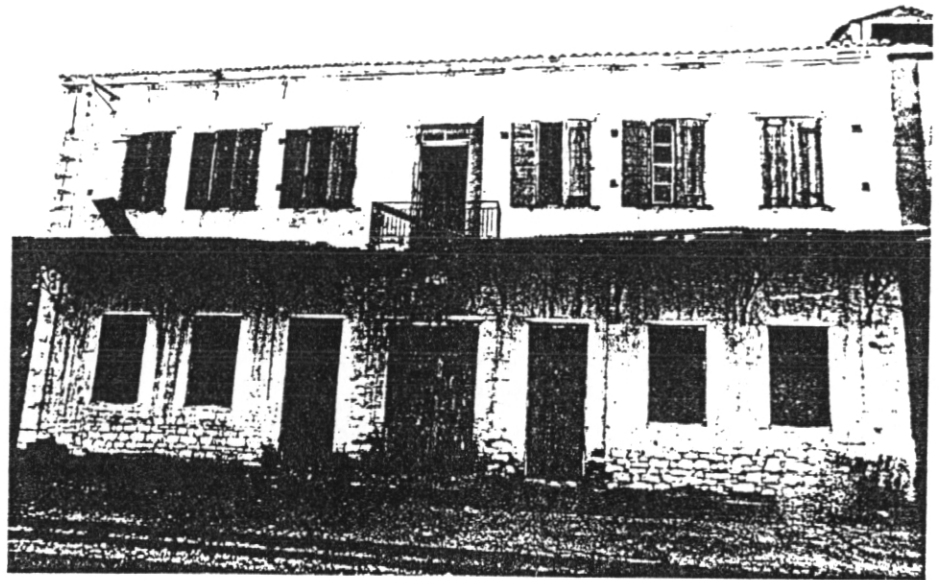
2. Η ευρύτερη παραλία του Αιγίου

Πρίν δούμε περιορισμένα τον χώρο των αποθηκών, κρίθηκε σκόπιμη μια γενική θεώρηση της ευρύτερης παραλιακής ζώνης. Έτσι, οι παραπέρα αποφάσεις για την μεταχείριση του συγκεκριμένου χώρου, στηρίζονται στη σχέση τους και την άμεση γειτνίασή τους με τις δυτικές και τις ανατολικές παραλίες.

2.2. Στο σχέδιο 1, όπου παρουσιάζεται η ευρύτερη παραλία, διακρίνονται δύο βασικές λειτουργίες, που αναπτύσσονται στις δυτικές και ανατολικές ακτές αντίστοιχα, στα πόδια της αστικής περιοχής του Αιγίου: δυτικά, προς την Πάτρα, υπάρχουν σήμερα βιομηχανικές εγκαταστάσεις: χαρτοποιία, σαπυνοποιία, πολεμική βιομηχανία, και βιομηχανία πλαστικών. Εκεί προβλέπεται το εμπορικό λιμάνι, που μπορεί να κατασκευαστεί μέχρι πριν από τις εκβολές του ποταμού Μεγανίτη. Μέσα στα πλαίσια της επικείμενης ανάπτυξης των "αντίπαλων" της Αθήνας πόλεων Πάτρας και Αιγίου, η δημιουργία ενός σοβαρού εμπορικού λιμανιού θα προωθήσει την οικονομική ζωή της πόλης.

Από την άλλη μεριά, ανατολικά, ο παραλιακός χώρος δίνεται σε κοινωνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Στις ανατολικές αμμουδιές, μέχρι την Αλυκή και μετά απ' αυτή, ως τα όρια του Δήμου Αιγίου, μπορούν να δημιουργηθούν εγκαταστάσεις παιδαγωγικής ψυχαγωγίας: λουτρά, αθλοπαιδιές κλπ. Ο χώρος της Αλυκής αυτός καθαυτός είναι ιδεώδες χάρη στην φυσική του διαμόρφωση, για ένα κλειστό εκτροφείο και βιότοπο υδρόβιων πτηνών. Αυτό θα έχει πολλαπλά οφέλη για την πόλη: προσέλκυση νέων ενδιαφερόντων και τουριστικού ρεύματος, αλλά και συμβολή του δήμου στην διατήρηση της πανίδας και της οικολογικής ισορροπίας του τόπου.

Ο τουριστικός χαρακτήρας των ανατολικών περιοχών υπαγορεύεται εκτός των άλλων και από την γειτνίαση με την αρχαία Ελίκη.

2.3. Οι αποθήκες: Οι παραλιακές αποθήκες-κέντρα επεξεργασίας και εξαγωγής του σημαντικότερου προϊόντος της Αιγιαλίας του 19^{ου} αιώνα, της σταφίδας, είναι κτίρια μεγάλου μεγέθους, διώροφα ή τριώροφα, πετρόκτιστα, κεραμοσκέπαστα. Χτίστηκαν, τα πιο πολλά , από το 1860 έως το 1890, ανάμεσα στην προκυμαία και τον γκρεμό της άνω πόλης. Εκεί, "μεγάλος αριθμός γυναικών που κατέβαιναν από τα γύρω ορεινά χωριά, διάλεγαν τη σταφιδοπαραγωγή και τη συσκευάζαν, ενώ ταυτόχρονα στο λιμάνι περίμεναν αγκυροβολημένα έξι έως οκτώ αγγλικά ατμόπλοια μεγάλου εκτοπίσματος".

Τα περισσότερα κτίρια αποτελούν δείγματα αξιόλογης αρχιτεκτονικής του περασμένου αιώνα: ένα ενδιαφέρον κράμα νεοκλασικών στοιχείων και βιομηχανικής τεχνολογίας της εποχής, που ελάχιστες σημερινές πόλεις έχουν να επιδείξουν. Από καθαρά οικοδομική άποψη, αποτελούν μνημεία τεχνικής και οικοδομικής, που με την έντεχνη χρήση της λιθοδομής και ξύλου πέτυχαν το σκοπό για τον οποίο χτίστηκαν, ώστε να διατηρούνται ακόμη σήμερα, τα περισσότερα, σε κατάσταση στατικής επάρκειας. Τα κτίρια από αξιόλογα μέχρι μέτρια, συνθέτουν όλα μαζί μια χαρακτηριστική εικόνα του περασμένου αιώνα, που έχει την αξία της στο σύνολό της, στη συνέχεια των όψεων και την ομοιογένεια των μορφολογικών στοιχείων, δηλαδή στη δημιουργία περιβάλλοντος ιδιαίτερου και αξιόλογου ύφους.

Κρίνουμε λοιπόν τα συγκροτήματα των αποθηκών κατ' αρχήν διατηρητέα, και πάντως ιστορικής σημασίας, σαν τεκμήρια συνέχειας και αυτογνωσίας του τόπου.

3.Η εκπόνηση της προμελέτης

3.1. Τα κριτήρια επιλογής των κτιρίων

Ύστερα από λεπτομερή καταγραφή και φωτογραφική αποτύπωση των κτιρίων, έγινε μια επιλογή διατηρουμένων, με καταρχήν αρχιτεκτονικά και οικοδομικά κριτήρια, δηλαδή:

- α) Το ενδιαφέρον του κτιρίου σαν δείγματος καλής και αντιπροσωπευτικής αρχιτεκτονικής μιας εποχής.
- β) Η οικοδομική κατάσταση και αρτιότητα του κτιρίου από πλευράς συντήρησης- και το κόστος των αναστηλωτικών εργασιών που απαιτεί η μετατροπή του.
- γ) Οι διαστάσεις, και ειδικότερα οι κατόψεις των κτιρίων σε σχέση με την μετατρεψιμότητά τους για νέες χρήσεις.

3.2. Εκτός από τα παραπάνω κριτήρια, υπάρχουν και οι σαφείς διακρίσεις σε ορισμένες γειτονιές της περιοχής με δικό τους χαρακτήρα:

- α) Η παραλιακή ζώνη των αποθηκών, με τα γνωστά μεγάλα πετρόκτιστα κτίρια.
- β) Το τρίφωνο του ανατολικού άκρου της περιοχής μελέτης μεταξύ των οδών Πausανίου, Ζ. Πηγής και Φιλοποίμενος, με κτίρια κατοικιών νεοκλασικού ύφους -καθώς και μαζί με δύο νεώτερα διώροφα.
- γ) Τα κτίρια της νότιας οικοδομικής γραμμής της Ζωοδόχου Πηγής: προτείνεται η διατήρηση των κτιρίων σε συνδυασμό με την εξυγίανση και καθαρισμό των βοηθητικών χώρων και

προσκτισμάτων των νοτίων αυλών τους, καθώς και με συμπληρωματικές και διορθωτικές εργασίες αναμορφολόγησης των νεότερων κτιρίων της σειράς (π.χ. προσθήκη κεραμοσκεπών, κατάλληλοι χρωματισμοί, φροντίδα λεπτομερειών κ.τ.λ.).

3.2. Οι οικοδομικές εργασίες

Από καθαρά οικοδομική άποψη, οι εργασίες που προβλέπει η προμελέτη αυτή διακρίνονται σε συντηρήσεις-μετατροπές, αναστηλώσεις, ανεγέρσεις νέων κτισμάτων και κατεδαφίσεις. Αυτές επεξηγούνται περιληπτικά, και στα πλαίσια αυτής της προσέγγισης παρακάτω:

α) Συντηρήσεις και μετατροπές προβλέπονται για τα περισσότερα κτίρια που διατηρούνται. Σαν τέτοιες εννοούνται, πρώτα απ' όλα, στηρίξεις και εξασφαλίσεις του φέροντος οργανισμού των κτιρίων (π.χ. υποθεμελιώσεις, ενισχύσεις, στεγάσεις κλπ.). Μετά εργασίες μετατροπής και διαρρύθμισης κατάλληλης για τη νέα χρήση τους. Εδώ, κατά περίπτωση, μπορεί να περιλαμβάνονται προσθήκες μπαλκονιών, προσκτίσματα και διαμορφώσεις περιβάλλοντος, εγκαταστάσεις κλπ. Τέλος, φροντίδα των λεπτομερειών και της παραδοσιακής μορφολόγησης και των διατηρουμένων στοιχείων και των πιθανών νέων εισαγομένων.

Συμπεράσματα

Στις προτάσεις μας, μέσω της διατήρησης του παραδοσιακού περιβάλλοντος, αξιοποιούνται οι γύρω κατοικίες. Οι κάτοικοί τους βρίσκονται σε ένα κοινωνικό περιβάλλον όπου μπορούν να συμβάλλουν

και να μεθέξουν οι ίδιοι(πνευματικές, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, κοινωνικά κέντρα, ξενώνες νεότητας, εμπορικές δραστηριότητες) αποκτούν με άλλα λόγια, ένα χώρο ζωής και δουλειάς σε ένα παραδοσιακό εκσυγχρονισμένο αστικό περιβάλλον.

Ωστόσο τα φαινόμενα αυτής της εξυγίανσης και ανάπτυξης θα είναι οπωσδήποτε μια κάποια αλλοίωση της κοινωνικής σύνθεσης και της απασχόλησης των κατοίκων της περιοχής αυτής. Ίσως να μην είναι βαρύ αντάλλαγμα για την διατήρηση και συντήρηση των παραδοσιακών κτιρίων. Έτσι ή αλλιώς οι όποιες άλλες σημαντικές εξελίξεις-αναπτύξεις απαιτούν χειρότερα ανταλλάγματα και σοβαρότερες παραχωρήσεις. Εξ άλλου η διατήρηση και χρήση των κτιρίων αυτών θα αποφέρει σημαντικά οφέλη στο Δήμο, δηλαδή στους Αιγιώτες.(Μιλώντας μόνο για τα ξενοδοχεία των 300 κλινών η προμελέτη εκτιμά το κόστος των εργασιών και του εξοπλισμού σε 150-180 εκατομ. Που αναμένεται να αποσβεσθεί στην πρώτη πενταετία λειτουργίας τους).

Σε όλο τον κόσμο σήμερα, κτίρια τέτοιας σημασίας διατηρούνται, καθαρίζονται, ανακαινίζονται, αναδεικνύονται και παίρνουν μια καινούργια ζωή με νέες χρήσεις. Στην Αγγλία, παλιά εργοστάσια με τα προσκτίσματά τους γίνονται σήμερα μουσεία-μνημεία της βιομηχανικής επανάστασης. Στην Αμερική, που τόσο λίγο ιστορικό βίο έχει, οι παροπλισμένες βιομηχανικές εγκαταστάσεις προωθούνται σε άλλες χρήσεις. Γενικά στην Ευρώπη, η συντήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς έχει προστατέψει παρόμοιες κατασκευές. Αλλά και τα Ελληνικά παραδείγματα της Καβάλας, όπου παλιές καπναποθήκες

ξαναβρίσκουν ζωή στη μορφή πνευματικών κέντρων ή ξενοδοχείων, ή της Χαλκίδας, όπου ο δήμος σχεδιάζει τη νέα χρήση παλιών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, συνηγορούν υπέρ της διαφορετικής από μια πλήρη κατεδάφιση μεταχείρισης των αποθηκών του Αιγίου.

Διεθνώς λοιπόν σήμερα τα παραδοσιακά κτίρια θεωρούνται τοπικό και εθνικό κεφάλαιο, που, επιπροσθέτως, δημιουργεί αυξημένο ενδιαφέρον, και που παρέχει πολλαπλά οφέλη: οικονομικά και κοινωνικά¹.

Εμπορευματικό και μεταφορικό έργο του λιμένα Αιγίου σήμερα

Όσον αφορά το εμπορευματικό και μεταφορικό έργο του λιμένα Αιγίου σήμερα, παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μια συνεχής ανάπτυξη του λιμένα Αιγίου ο οποίος λειτουργεί ως κύριος λιμένας εκφόρτωσης εμπορευμάτων προέλευσης εξωτερικού, με αυξητικούς ρυθμούς που υπερβαίνουν κατά πολύ αυτούς των λοιπών λιμένων της περιοχής του, με αποτέλεσμα το μερίδιο του στον τομέα αυτό να αυξάνεται αλματωδώς.

Όπως αναφέρουμε παρακάτω τα κύρια προϊόντα που μεταφέρει ο λιμένας Αιγίου είναι μπανάνες, λιπάσματα, και τα εμπορεύματα δευτερεύουσας σημασίας είναι χαρτί, πορτοκάλια, φουντούκια, κ.α.

Σύμφωνα με στοιχεία που έχουν δοθεί από το λιμενικό ταμείο όσον αφορά, την συνολική κίνηση, τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του λιμένα καθώς επίσης τα προϊόντα που μεταφέρονται και ότι έχει σχέση με το έργο του λιμένα γενικά αναφέρονται στην εξής έκθεση.

¹ Τα ιστορικά στοιχεία που αναφέρθηκαν στηρίχθηκαν στο βιβλίο του Αρίστου Σταυρόπουλου: Ιστορία της πόλεως του Αιγίου. (Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών, 1955).

4.1.2. ΤΟ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΑΙΓΙΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Η Συνολική Κίνηση του Λιμένα Αιγίου-Εγκαταστάσεις και Εξοπλισμός

Όπως προαναφέρθηκε ο λιμένας Αιγίου είναι κυρίως λιμένας εκφόρτωσης προϊόντων προέλευσης εξωτερικού. Το σχετικό μεταφορικό έργο γνώρισε αλματώδη αύξηση τα τελευταία χρόνια, μεγαλύτερη από ότι σε όλα τα άλλα λιμάνια της περιοχής.

Τα κυριότερα διακινούμενα προϊόντα-όπως αναφέρεται κατωτέρω-είναι η μπανάνα και τα λιπάσματα. Κατά καιρούς διακινούνται και ορισμένα άλλα προϊόντα-κυρίως αγροτικά, παραγωγής της ευρύτερης περιοχής του λιμένα. Επιπλέον, υπάρχουν δυνατότητες χρήσης του λιμένα στο μέλλον για την εξυπηρέτηση της ΕΒΟ και της χαρτοποιίας.

Σύμφωνα με το λιμενικό ταμείο Αιγίου, οι κατάπλοι εμπορικών πλοίων στο λιμένα τα τελευταία χρόνια είχαν ως εξής:

- 1991 45 πλοία,
- 1992 80 πλοία,
- 1993 100 πλοία,
- 1994 120 πλοία,
- 1995 100 πλοία.

Εμφανίζεται, επομένως, συνεχής και σημαντική αύξηση της κίνησης εμπορικών πλοίων στο λιμένα, με εξαίρεση το 1995, η μικρή

πτώση του οποίου αποδίδεται κυρίως στην έναρξη της διακίνησης μπανάνας από το λιμένα Καβάλας.

Η συνήθης κίνηση του λιμένα εκτός των μηνών αιχμής είναι 3-4 μπανανάδικα και 1-2 λιπασματάδικα μηνιαίως. Οι μήνες αιχμής ποικίλουν συνήθως εμφανίζονται κατά την περίοδο Νοεμβρίου - Απριλίου. Κατά τους μήνες αυτούς, ο αριθμός απόπλων από το λιμένα φτάνει τα 12 -13 και, σε ορισμένες περιπτώσεις 15 πλοία.

Σε ημερήσια βάση αναφέρεται ότι οι μέρες του έτους κατά τις οποίες 2 ή περισσότερα πλοία βρίσκονται ταυτόχρονα στο λιμένα είναι περίπου 20 ετησίως. Κατά μέγιστο (π.χ Χριστούγεννα 1995) υπήρξε ταυτόχρονα ζήτηση για εξυπηρέτηση από ένα λιπασματάδικο και 3 μπανανάδικα.

Σημειώνεται ότι ο λιμένας μπορεί να εξυπηρετήσει μόνο ένα εμπορικό πλοίο κάθε φορά - δεδομένου ότι τα εμπορικά πλοία πλαγιοδετούν.

Πάντως, ο χρόνος παραμονής των πλοίων στο λιμένα είναι σχετικά περιορισμένος- συνήθως 12 ώρες για τα μπανανάδικα και 5 ημέρες για τα λιπασματάδικα.

Η μεγάλη πλειοψηφία των πλοίων που χρησιμοποιούν το λιμένα Αιγίου (76,5% του συνόλου της περιόδου 1991-1995, εξαιρουμένου του Δεκεμβρίου 1995 για τον οποίο δεν υπήρχαν στοιχεία κατά τη σύνταξη του παρόντος) είναι χωρητικότητας 2.000-8.000 κόρων (2,0%), κάτω των 1.000 κόρων (13,9%) ή άλλα πλοία (7,6%).

Τα μεγαλύτερα πλοία είναι συνήθως τα μπανανάδικα. Τα λιπασματάδικα είναι συνήθως χωρητικότητας κάτω των 2.000 κόρων.

Οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός του λιμένα πλην των κυρίως λιμενικών έργων περιλαμβάνουν τα εξής:

- Μία αποθήκη εμβαδού περίπου 1.000 μ² που είναι μισθωμένη στη μονάδα διακίνησης της μπανάνας

- Μία ζυγαριά για τριαξονικά οχήματα.

- Δύο μεγάλα κλάρκ ανυψωτικής ικανότητας 25-35 τόννων που χρησιμοποιήθηκαν παλαιότερα για τη (μικρή σε μέγεθος, όταν υπήρχε) διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων. Η σημερινή τους αξία εκτιμάται σε 130 εκατομμύρια δραχμές περίπου. Τα κλάρκ αυτά

δεν χρησιμοποιούνται στη διακίνηση της μπανάνας, των λιπασμάτων και των άλλων προϊόντων που διακινούνται σήμερα από το λιμένα Αιγίου. Η χρήση τους(αν υπάρξει) έχει χρέωση 5.000 δραχμών ανά ώρα (με οδηγό).

Δύο μικρά κλάρκ ανυψωτικής ικανότητας 4 τόννων που χρησιμοποιούνται κυρίως στη διακίνηση της μπανάνας (με δυναμικότητα 50.000 κιβωτίων μπανάνας ανά 8ωρο, όπου ένα κιβώτιο αντιστοιχεί σε περίπου 20 κιλά μπανάνας). Τα κλάρκ αυτά μισθώνονται στην εταιρεία διακίνησης της μπανάνας προς 1.800 δραχμές ανά ώρα χωρίς οδηγό ή 2.280 δραχμές ανά ώρα με οδηγό.

Πέραν αυτών, η εταιρεία διακίνησης της μπανάνας διαθέτει άλλα 10 μικρά κλάρκ ανυψωτικής ικανότητας 2 τόννων έκαστο.

Οι ανάγκες φορτωεκφόρτωσης στο λιμάνι εξυπηρετούνται από 19 μόνιμους φορτωεκφορτωτές (ελεύθερους επαγγελματίες που

εκπροσωπούνται από το σωματείο τους). Επίσης, κατά περιόδους απασχολούνται άλλοι 40-100 έκτακτοι φορτωεκφορτωτές.

4.1.2.2. Εισαγωγές Μπανάνας

Ο λιμένας Αιγίου έχει εξειδικευτεί στον τομέα αυτό τα τελευταία χρόνια και η διακίνηση (εκφόρτωση) της μπανάνας αποτελεί σήμερα την κύρια δραστηριότητα του λιμένα με πανελλήνια αποκλειστικότητα, «Κ. ΚΑΡΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΕΠΕ» που απασχολεί στο Αίγιο 13 άτομα (7 διοικητικούς και 6 χειριστές ανυψωτικών μηχανημάτων). Τα κεντρικά της γραφεία είναι στην πάτρα με 30 υπαλλήλους.

Η πλέον πρόσφατη σύμβαση που υπεγράφη μεταξύ της εταιρείας και του Λιμενικού Ταμείου Αιγίου ισχύει για την περίοδο 1\1\1995-31\12\1999. Σύμφωνα με τη σύμβαση αυτή, το μίσθιο ενοικίασης της αποθήκης Νο.1 στην προκουαία του λιμένα, εμβαδού περίπου 1.000 μ² και ιδιοκτησίας του λιμενικού ταμείου, ανέρχεται σε 190.000 δραχμές μηνιαίως, με υποχρέωση του μισθωτή να εγκαταστήσει ψυκτικά μηχανήματα αξίας τουλάχιστον 30 εκατ. δραχμών και να φροντίζει για την καθαριότητα και το φωτισμό του χώρου, καθώς και για τη λειτουργία και συντήρηση των ψυκτικών μηχανημάτων. Η μπανάνα έρχεται με πλοία των μεγάλων εταιρειών όπως CHIPITA και άλλα.

Από το 1995 ένα τμήμα της συνολικής ποσότητας εισαγόμενης μπανάνας άρχισε να διακινείται από το λιμένα Καβάλας. Η ποσότητα αυτή απευθύνεται κυρίως προς τις αγορές της Βόρειας Ελλάδας και των

Βαλκανίων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μικρή πτώση της κίνησης στο Αίγιο.

Όμως, στην Καβάλα υπάρχει το σημαντικό πρόβλημα ότι οι αποθηκευτικοί χώροι δεν βρίσκονται στο χώρο του λιμένα (όπως στο Αίγιο), αλλά σε απόσταση 5 χιλ. περίπου.

Οι μεγαλύτερες ποσότητες μπανάνας διακινούνται την περίοδο Νοεμβρίου-Απριλίου.

Όπως προαναφέρθηκε, κατά μέσο όρο καταπλέουν κάθε μήνα (εκτός μηνών αιχμής) στο λιμένα Αιγίου 3 έως 4 μπανανάδικα. Τα πλοία αυτά συνήθως παραμένουν στο λιμένα 12 ώρες για την εκφόρτωση και κατόπιν αποπλέουν. Σπανίως η παραμονή αυτή εκτείνεται μέχρι 24 ώρες. Η απαιτούμενη μικρή διάρκεια παραμονής των πλοίων στο Αίγιο είναι ένα από τα κυριότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα του λιμένα αυτού.

Κάθε μπανανάδικο φέρνει φορτίο που αντιστοιχεί σε περίπου 20-25 φορτηγά αυτοκίνητα. Σε μηνιαία βάση, για την παραλαβή του φορτίου τεσσάρων μπανανάδικων, κινούνται στο λιμένα περί τα 110 φορτηγά αυτοκίνητα. Τα φορτηγά αυτά δημιουργούν κυκλοφοριακή συμφόρηση και στο λιμένα, αλλά και στην πόλη του Αιγίου, από την οποία υποχρεωτικά διέρχονται. Για τον λόγο αυτό έχει εκφραστεί η επιθυμία των λιμενικών αρχών για απευθείας σύνδεση του λιμένα με την Εθνική Οδό.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΟΡΤΟΕΚΦΟΡΤΩΤΗ ΞΗΡΑΣ ΑΙΓΙΟΥ

“Το σωματείο των φορτοεκφορτωτών, ιδρύθηκε το 1933. Ήτανε πρόεδρος ο Χρήστος ο Παρίσης της ξηράς, από θαλάσσης είχε ιδρυθεί από προσφύγους και Αιγιώτες. Τότε ήταν ο Χρήστος Κουλεμάνης, παλαιά πρίν από το '33 δουλεύανε με μαούνες, ήτανε μαούνες και κάθε σταφιδεργοστάσιο είχε εξέδρα, πως να σας πω, σκαλωσιές και πέφταν δίπλα οι μαούνες και φορτώναν και τραβάνε ρυμουλκό με τα κουπιά μια βάρκα και πήγαιναν στο καράβι. Το καράβι ήτανε ανοιχτά, δεν είχε μόλο για να πέφτει δίπλα, και δουλεύανε από το πρωί μέχρι το βράδυ, ούτε σταματάγανε ούτε τίποτα, από τότε όμως που ιδρύθηκε το σωματείο καθιερώθηκε το δωρο.

Αυτοί που είχαν τις μαούνες ήταν ο Τσάκωνας, ο Γαργαράκης από την Πάτρα, ο Κακούρης και ο Σαραγκίνης.

Εγώ άρχισα να δουλεύω από το '40 εκεί πέρα. Παίρναμε τη σταφίδα και τη βάζαμε στα κάρα από τα εργοστάσια και την πηγαίναμε κάτω στην παραλία στις μαούνες και τις φορτώναμε μέσα σε αυτές και τις πηγαίναμε στο καράβι, εγώ δεν ξεφόρτωνα τη σταφίδα από τις μαούνες στο καράβι γιατί ήμουνα της ξηράς. Είχα δωρο κανονικά, και η αμοιβή γινόταν με τον τόνο.

Τότε υπήρχανε οι οκάδες, και κάθε κιβώτιο είχε χωρητικότητα μέχρι 25 οκάδες που ήταν ξύλινα. Τότε είχαμε και τα λιπάσματα, τα λιπάσματα ήταν εκατό οκάδες όπως και τα καλαμπόκια. Φορτώναμε

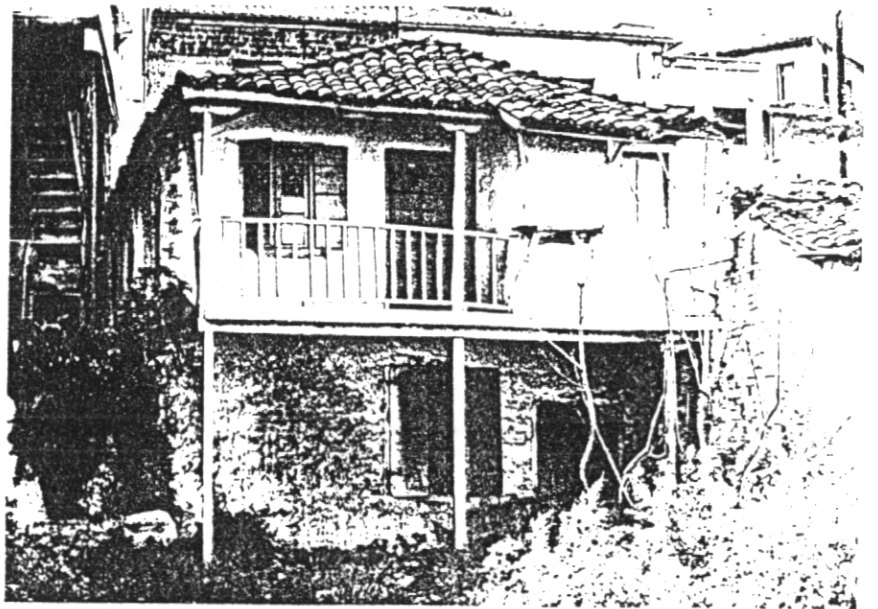
χαρτί από την χαρτοποιία, ξεφορτώναμε χαρτί, φέρνουν τα καράβια χαρτί από τη χαρτοποιία, ξεφορτώναμε χαρτί, φέρναν τα καράβια χαρτί από τη χαρτοποιία, ξεφορτώναμε χαρτί. Ήταν οι λιμενεργάτες που έδεναν μέχρι την προβλήτα και εμείς το παίρναμε και το πηγαίναμε στην χαρτοποιία.

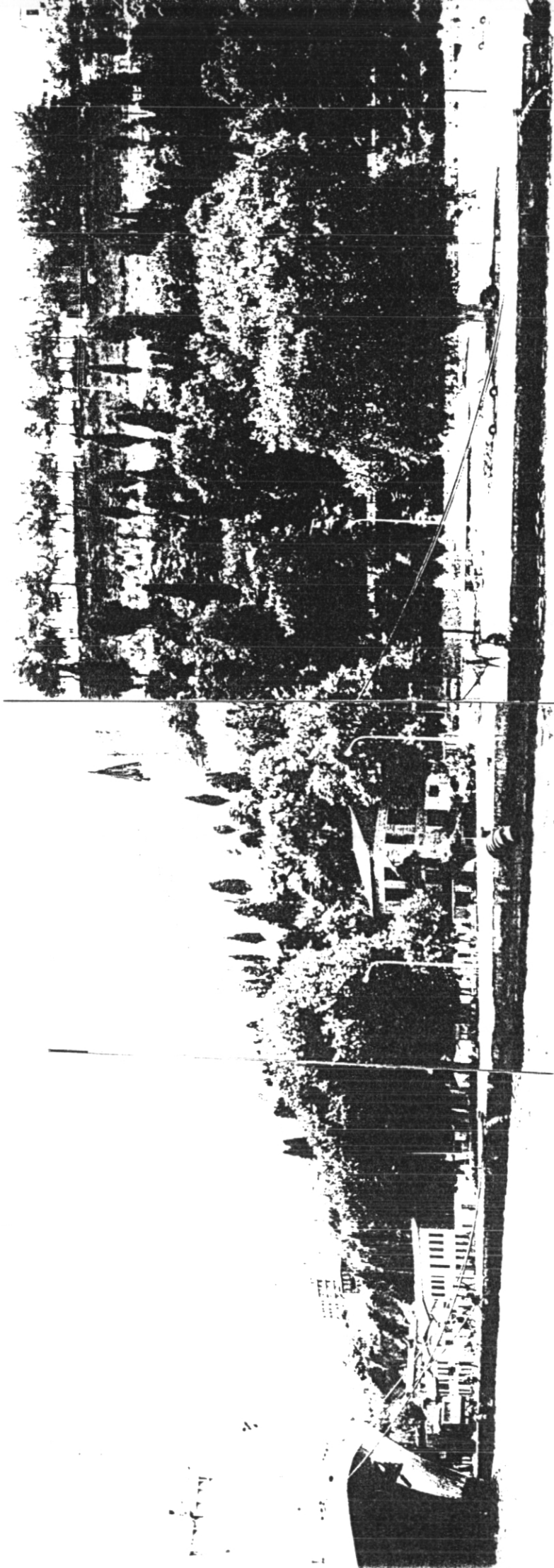
Κάναμε αυτή τη δουλειά μόνο το χειμώνα ενώ την εποχή της σταφίδας φορτώναμε μόνο σταφίδα, όμως κάναμε και άλλες δουλειές όπως της χαρτοποιίας όπως είπες της ΕΤΕΛ, φορτώναμε, ξεφορτώναμε. Είχαμε σχέσεις με τους σταφιδέμπορους όπως τον Δρούλια, ο Σαρμάς, ο Πετράς, ήτανε ο Δρούτσος, ήτανε ο Παπασπύρου, ο Κουνινιώτης, ο Σπηλιόπουλος, ο Δημάνης, ο Παπανδρικόπουλος, και ο Μαθίας. Τους γνωρίζαμε γιατί πηγαίναμε και φορτώναμε και τους ξέραμε. Αυτοί ήταν όλοι από το Αίγιο και πιστεύω ότι είχαν όλοι καλό χαρακτήρα και καλά φερόντουσαν.

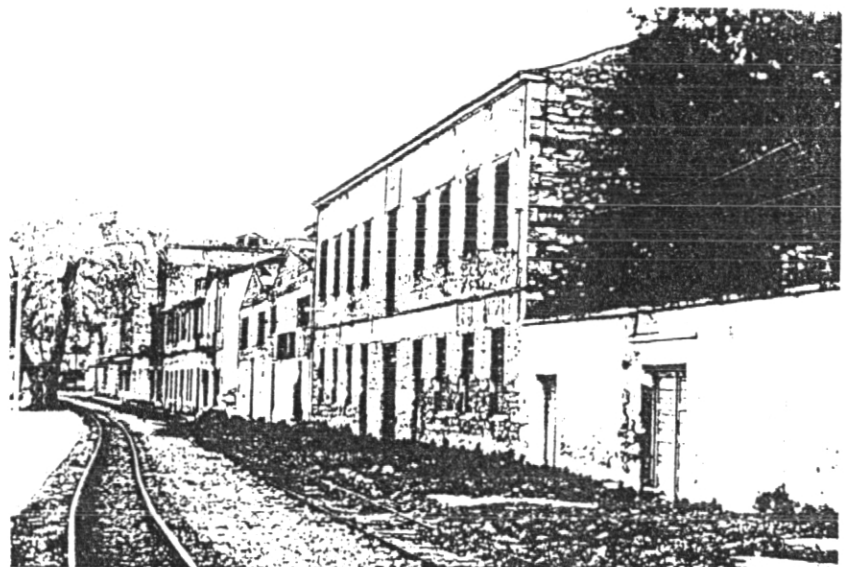
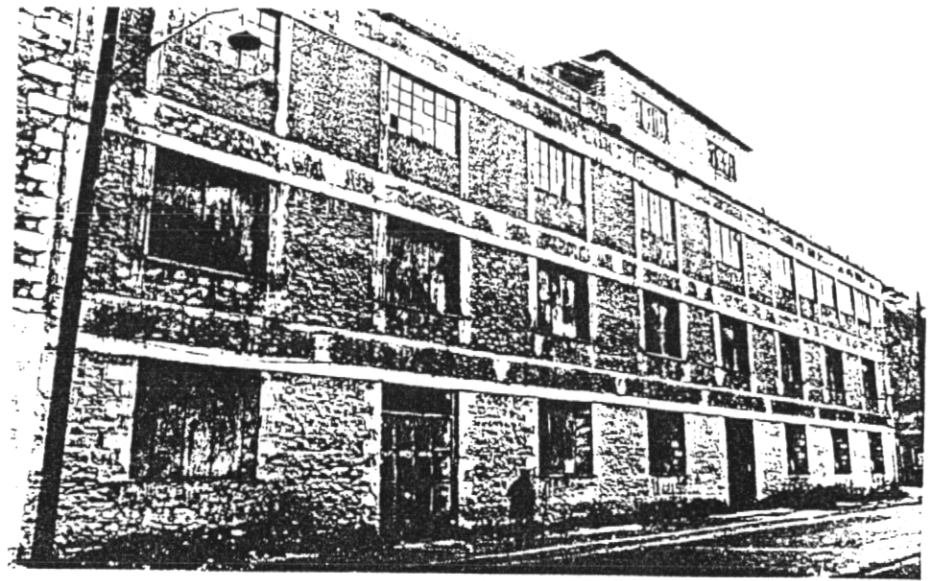
Πρίν ιδρυθεί το σωματείο δεν πληρώναν καλά αλλά μετά την ίδρυση του σωματείου πληρώνανε. Πάντως γιορτή της σταφίδας δεν γινότανε, μόνο τα καράβια που ερχότανε και φορτώνανε τη σταφίδα, αμολάγανε φωτοβολίδες τα καράβια. Αυτά τα καράβια δεν τα ήξερα με το όνομά τους γιατί ήταν όλα Εγγλέζικα, της γραμμής τα καράβια ήταν 5 έως 6. Ακόμη υπήρχανε και εργοστάσια που φτιάχνανε τις κασέλες για τη σταφίδα. Ήταν σκάλες πολλές που ανεβάζαμε τσουβάλια σταφίδα.

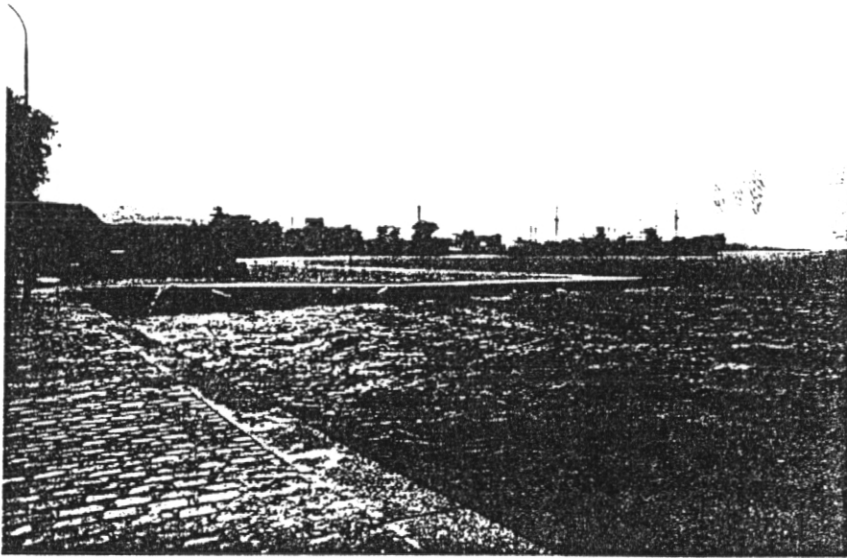
Την σταφίδα την φέρναν οι αγρότες και εμείς την παίρναμε και την ζυγίζαμε και τελευταία την αδειάζαμε πάνω στο εργοστάσιο σε σωρούς και εκεί γινόταν η διαλογή, και η κάθε γυναίκα που είχανε, διάλεγε πάνω

από πέντε οκάδες σταφίδα τη μέρα. Εγώ σταμάτησα να δουλεύω το 85 που βγήκα σε σύνταξη. Μετά βγήκανε τα μηχανήματα, τα χειροποίητα εργοστάσια καήκανε και πολλά κλείσανε από χρέη. Οι γερμανοί κάψανε 34 εργοστάσια και μετά κάνανε κατεδαφίσεις”.

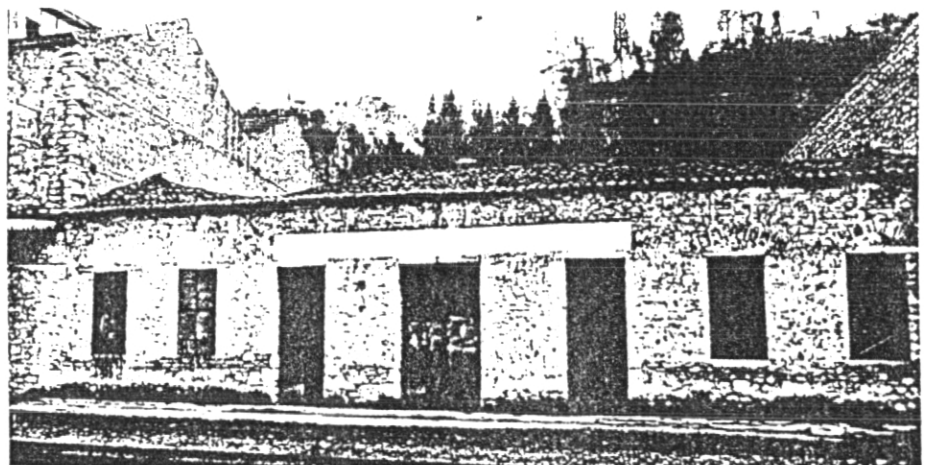
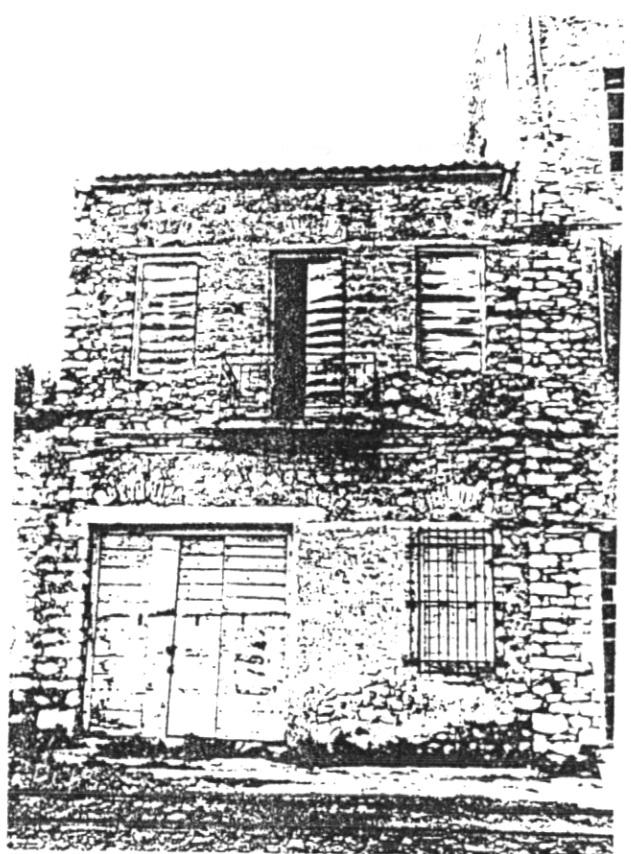
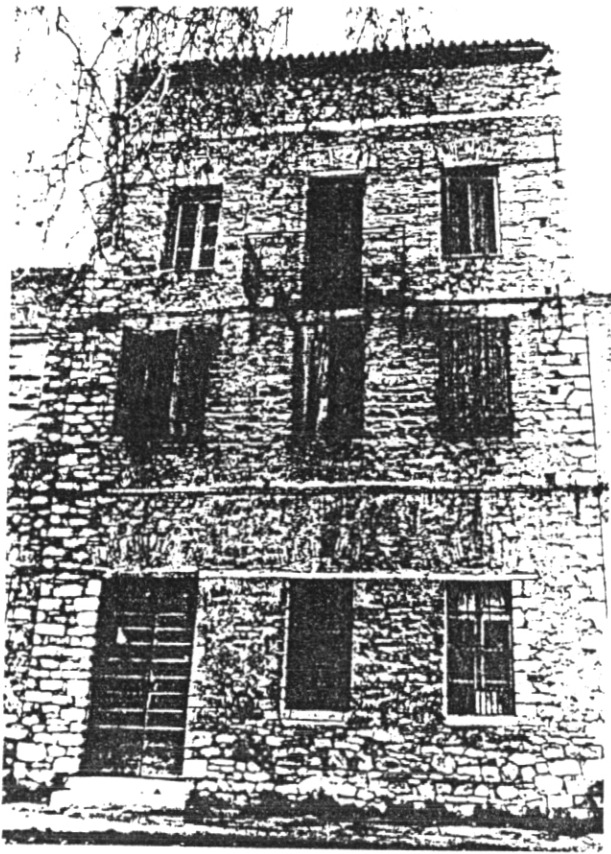
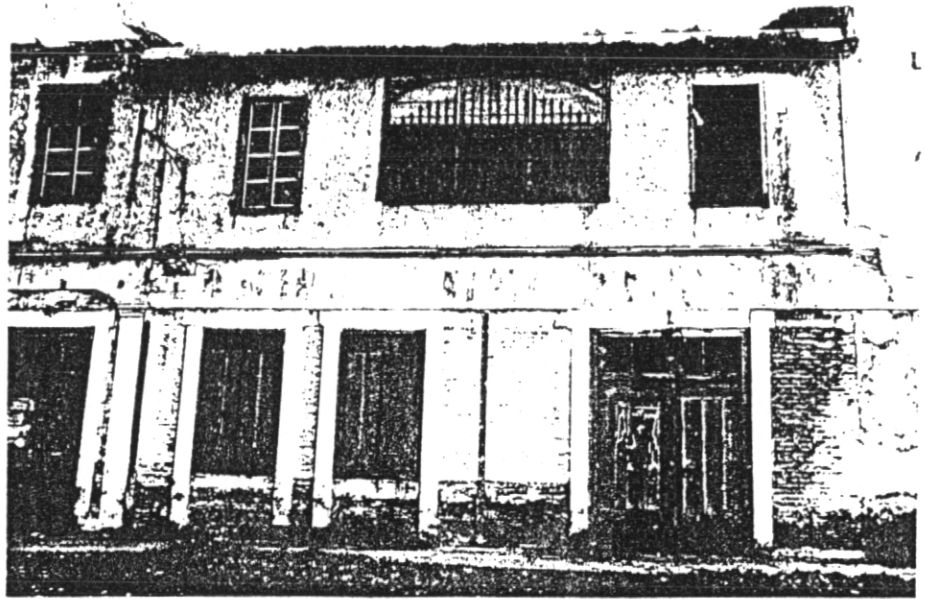

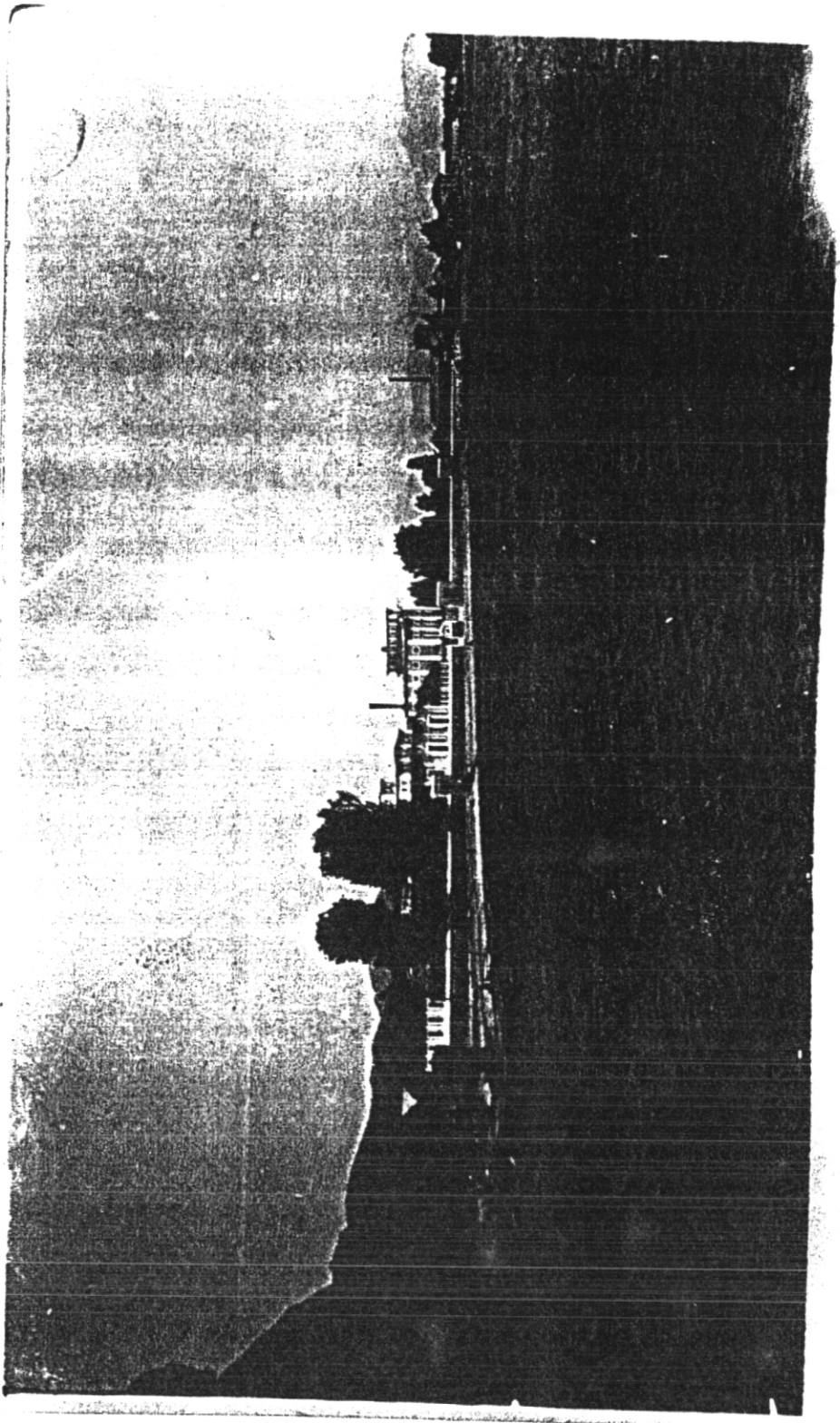

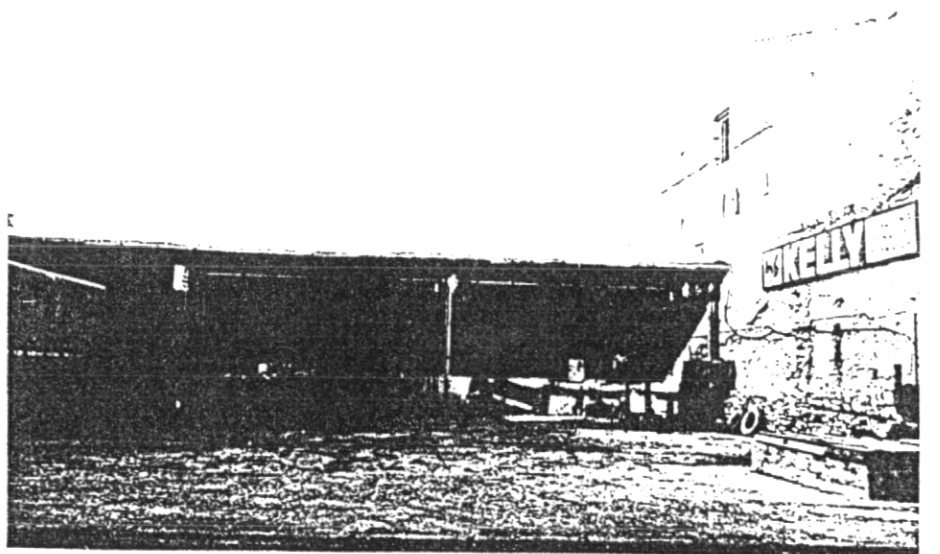
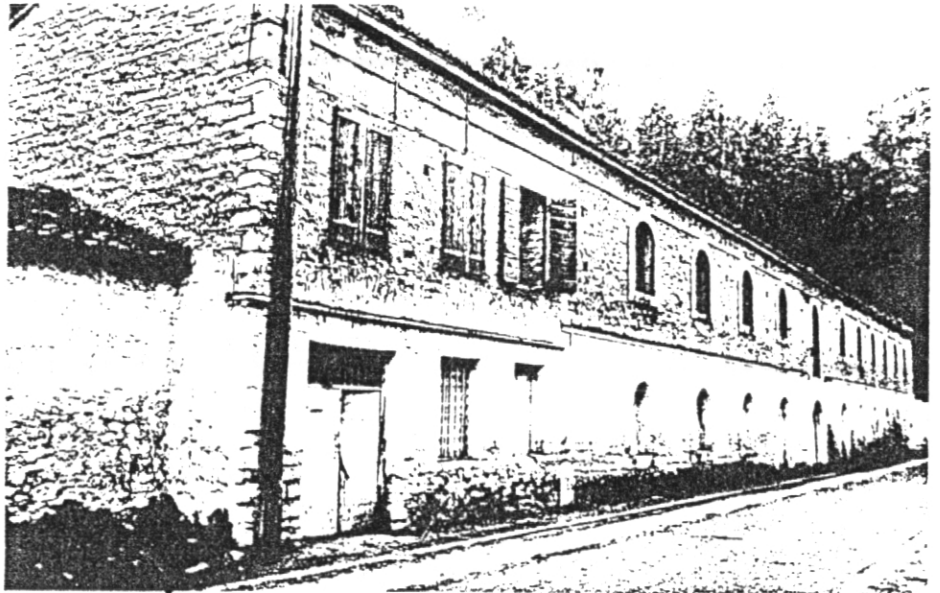
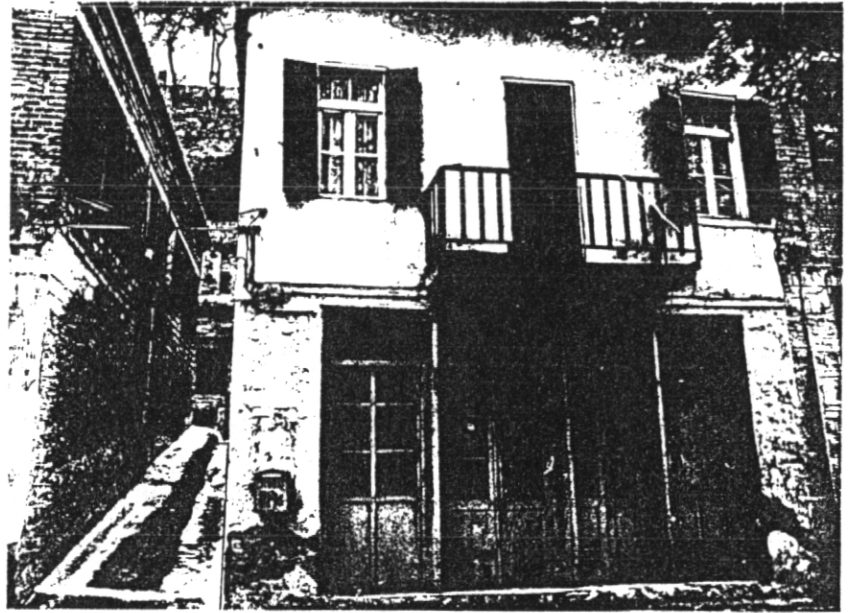

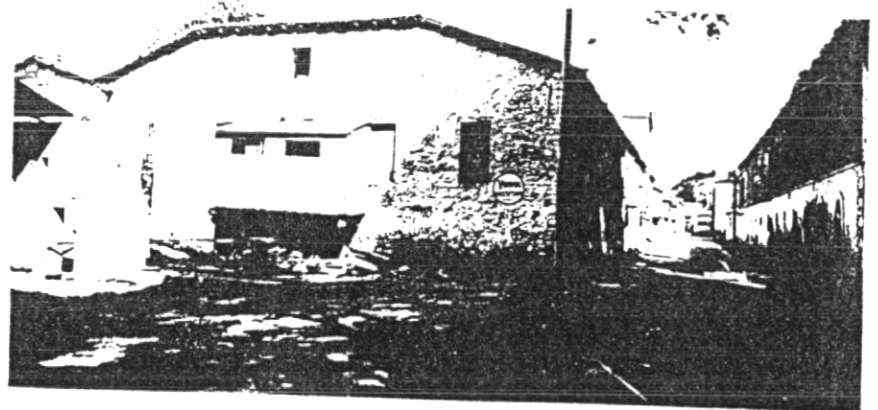
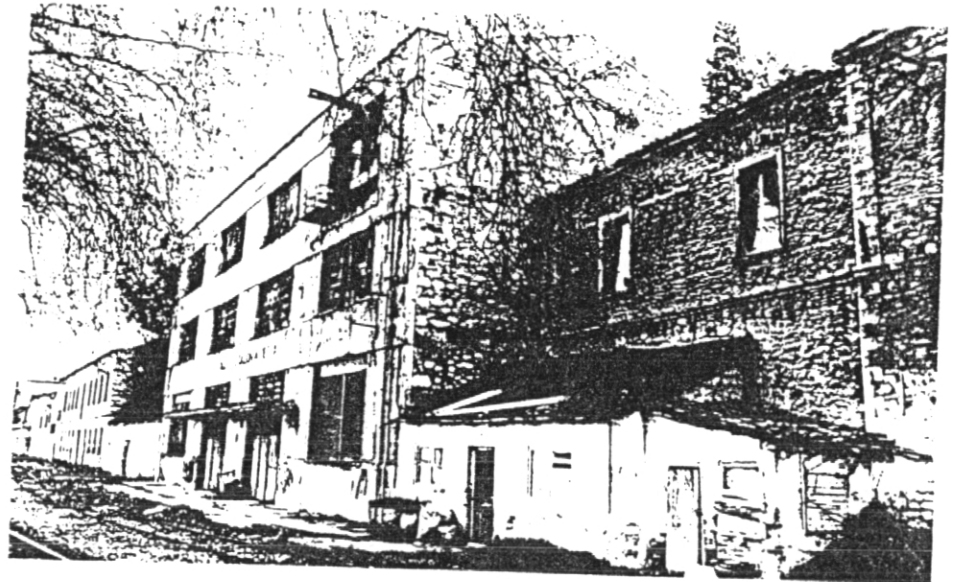
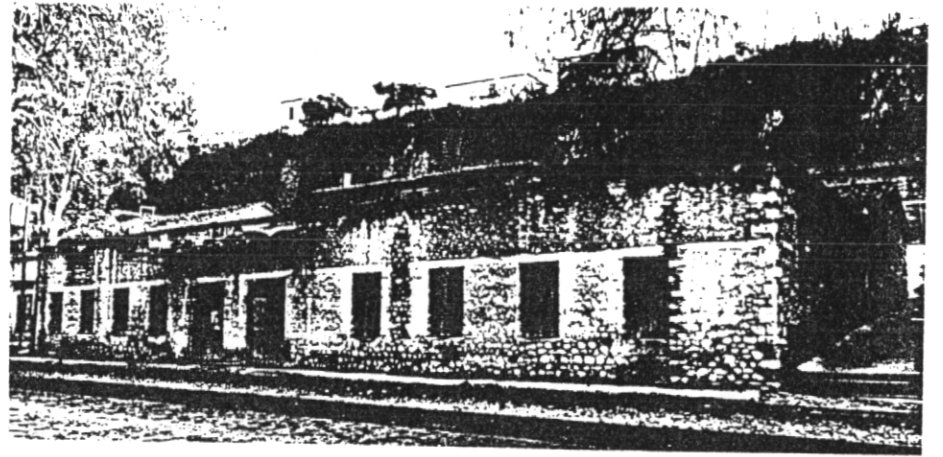
МАГАЗИНОУ - МЕТЕМНА О КОМНИОТНУ ТО ФИК
НОКИАСИ.

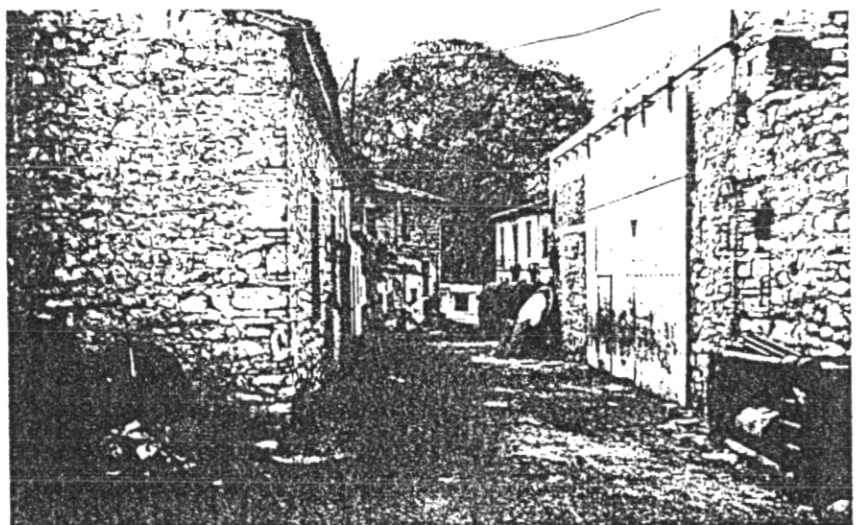

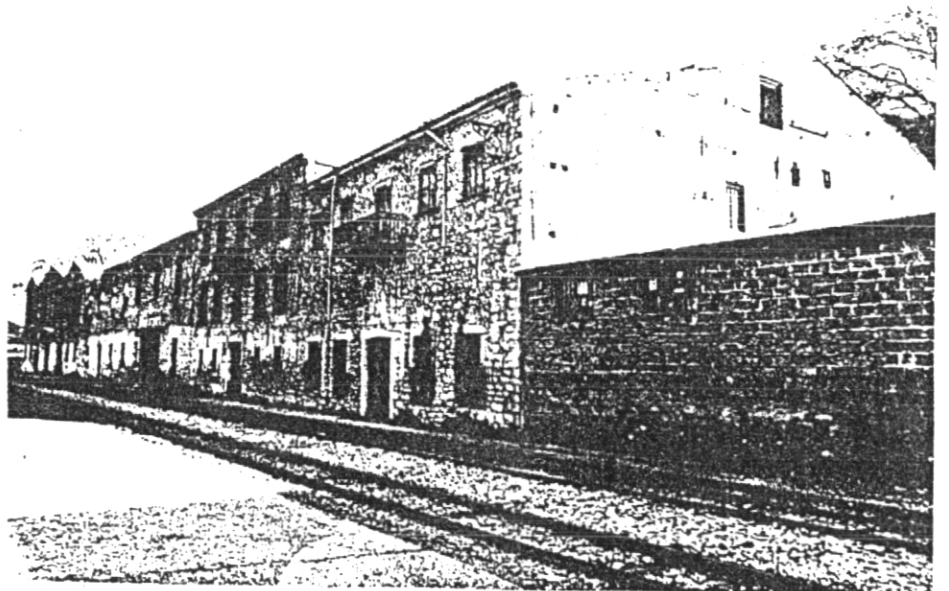
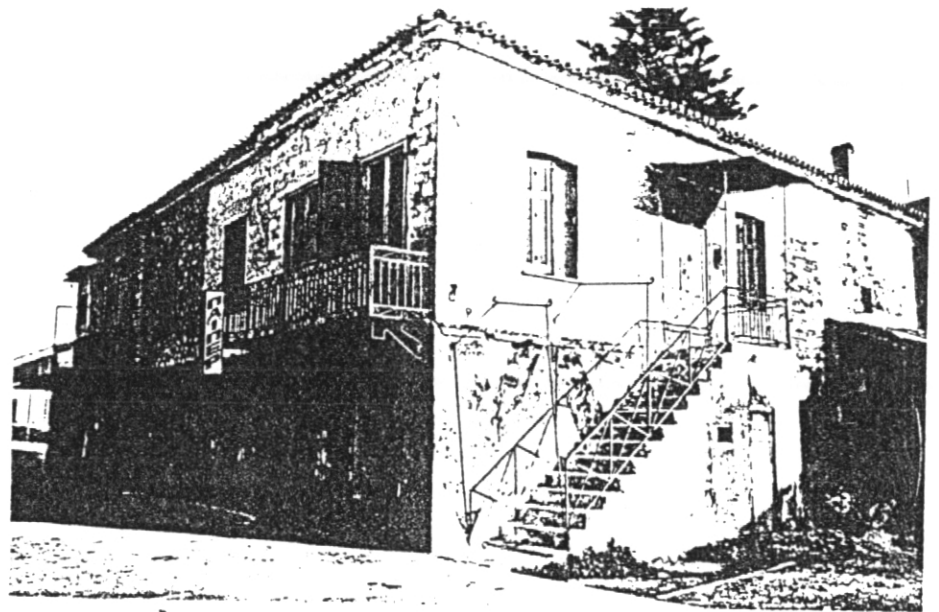
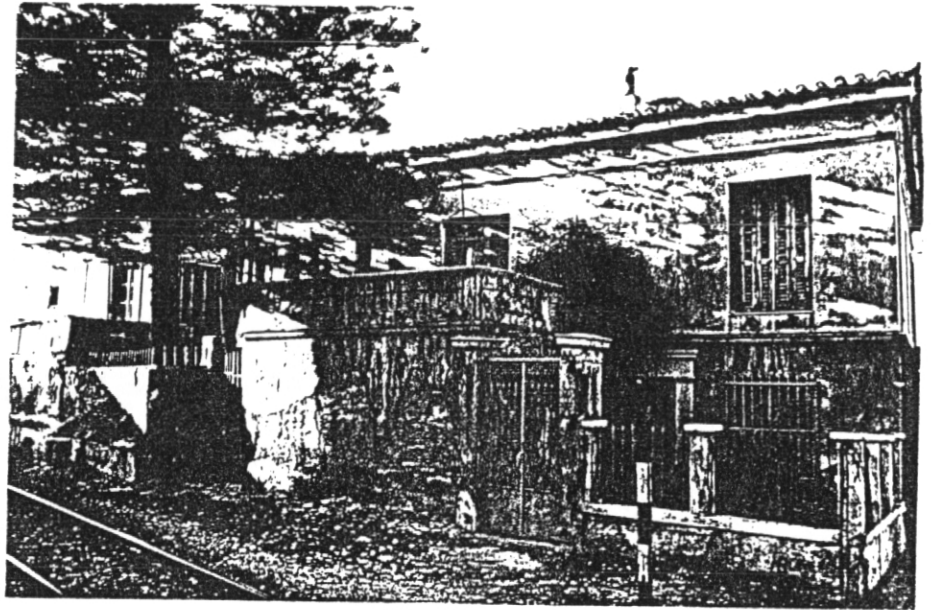

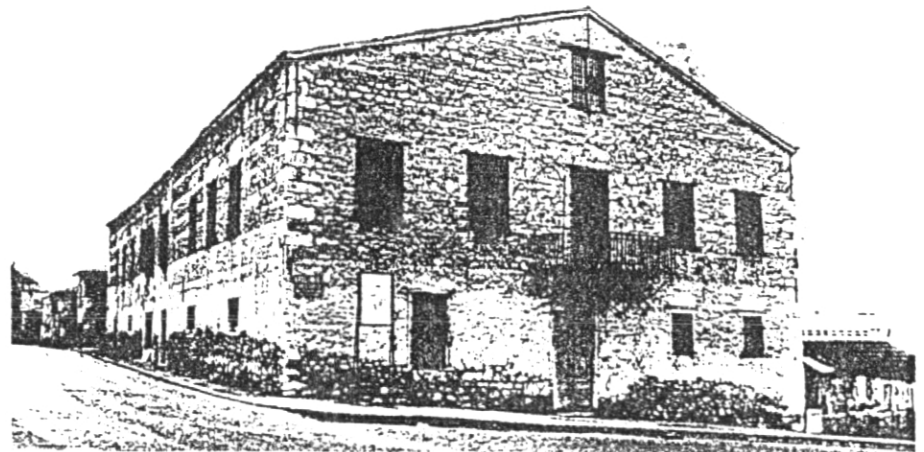
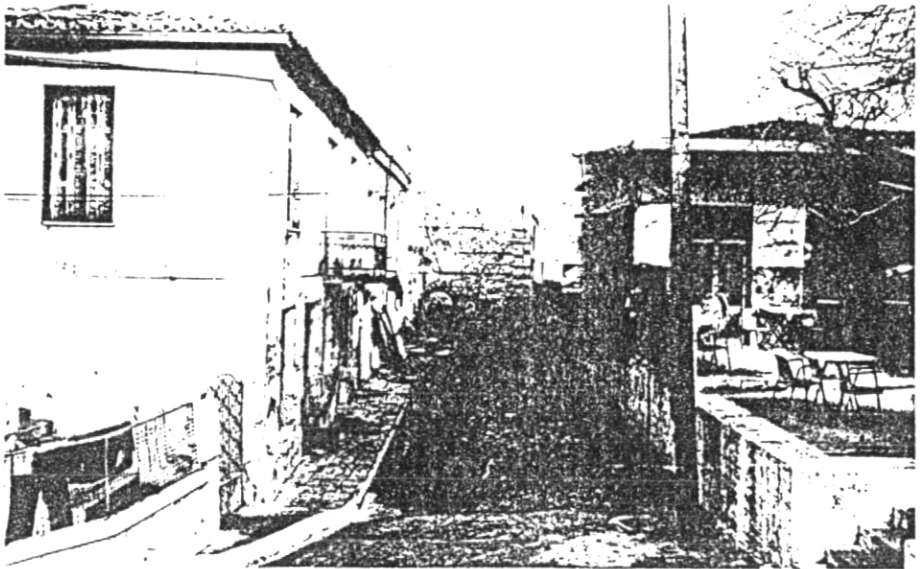
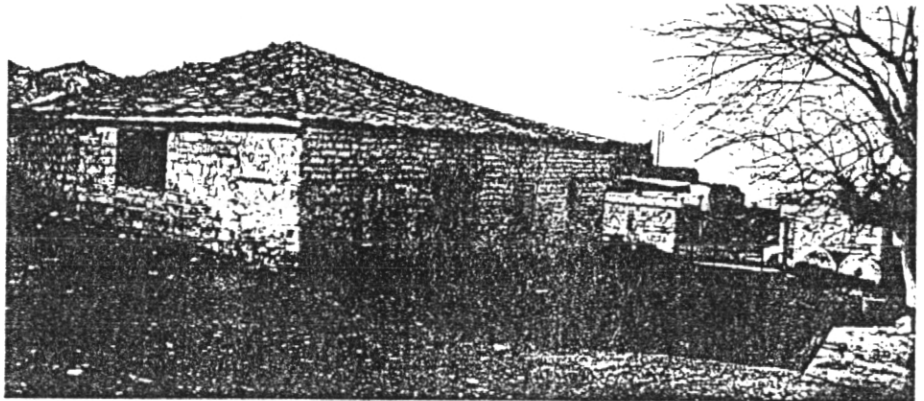
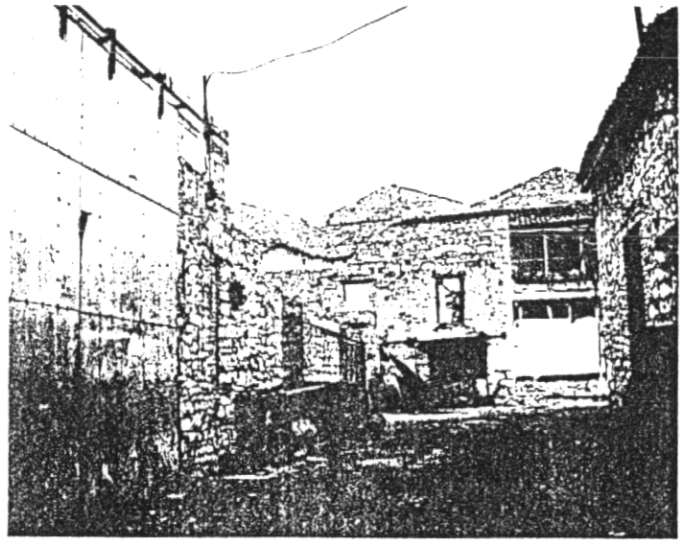

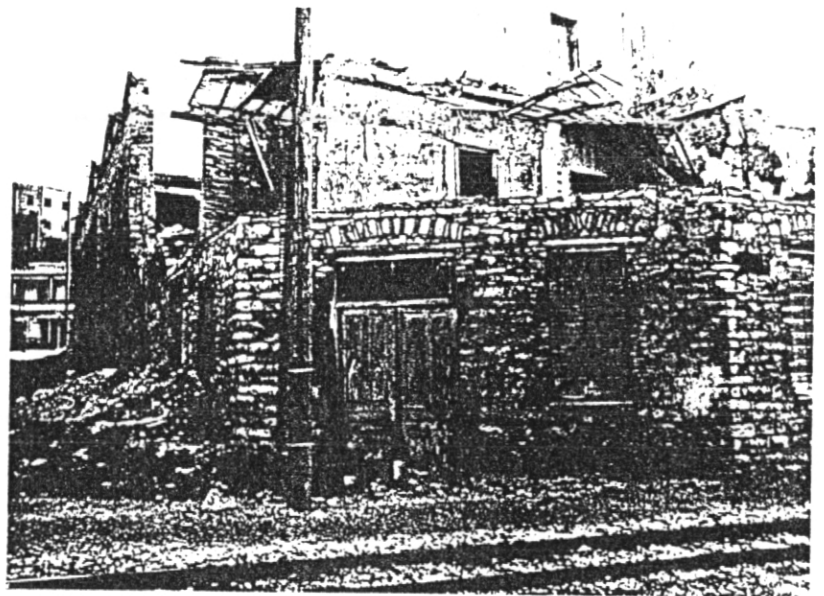
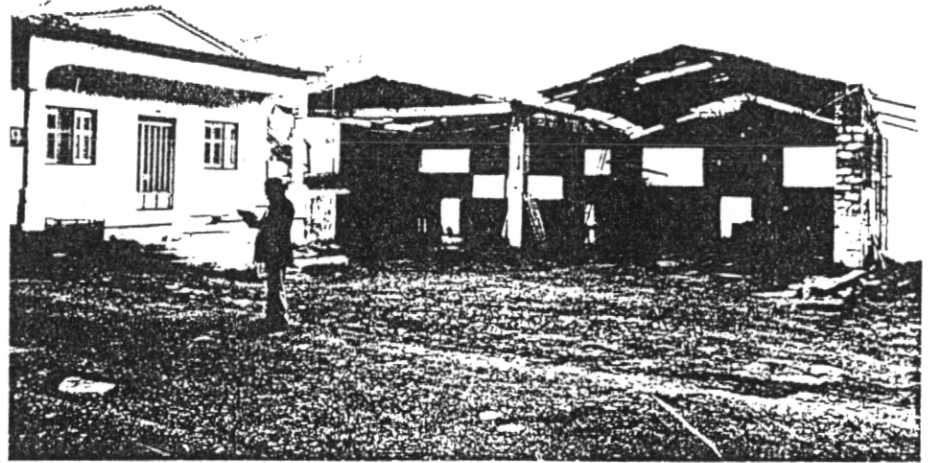

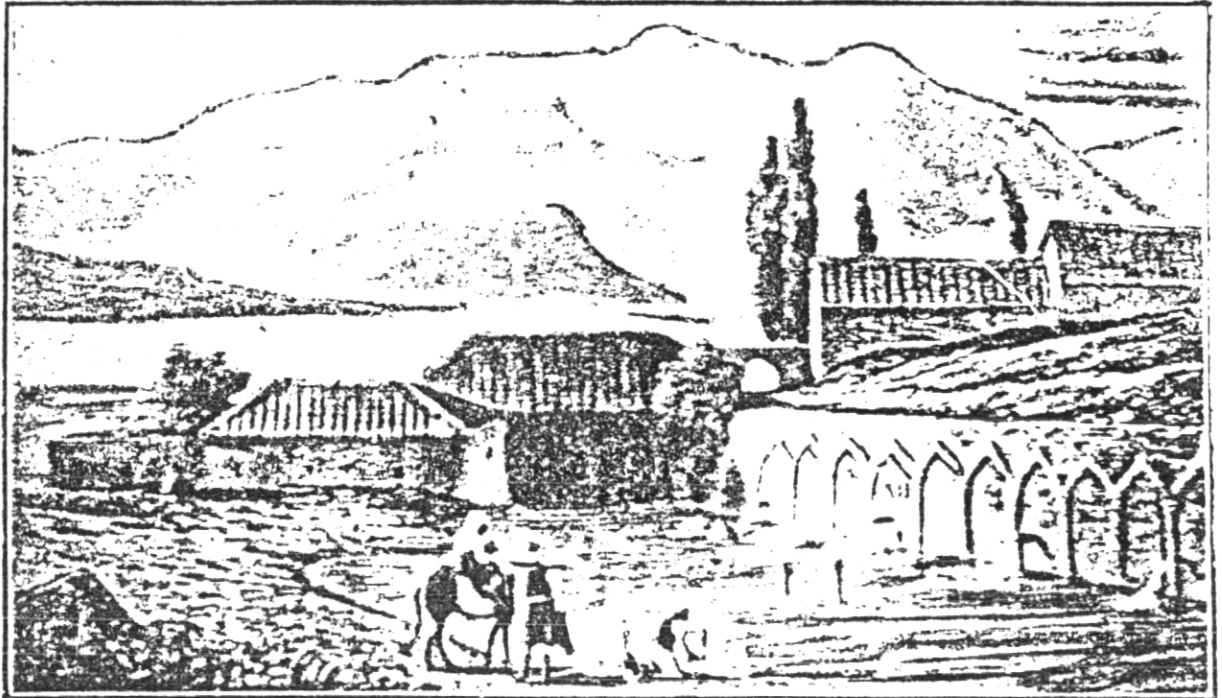
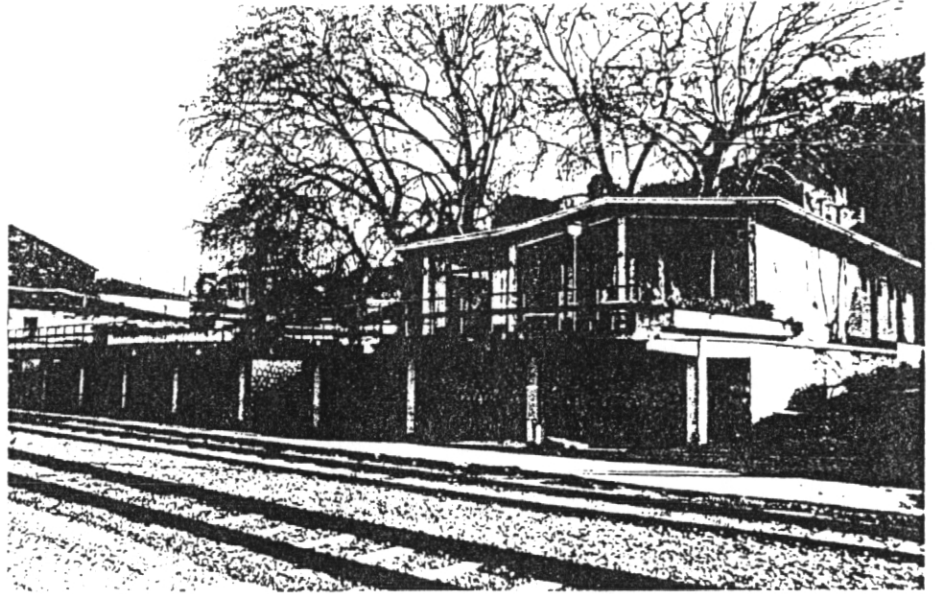

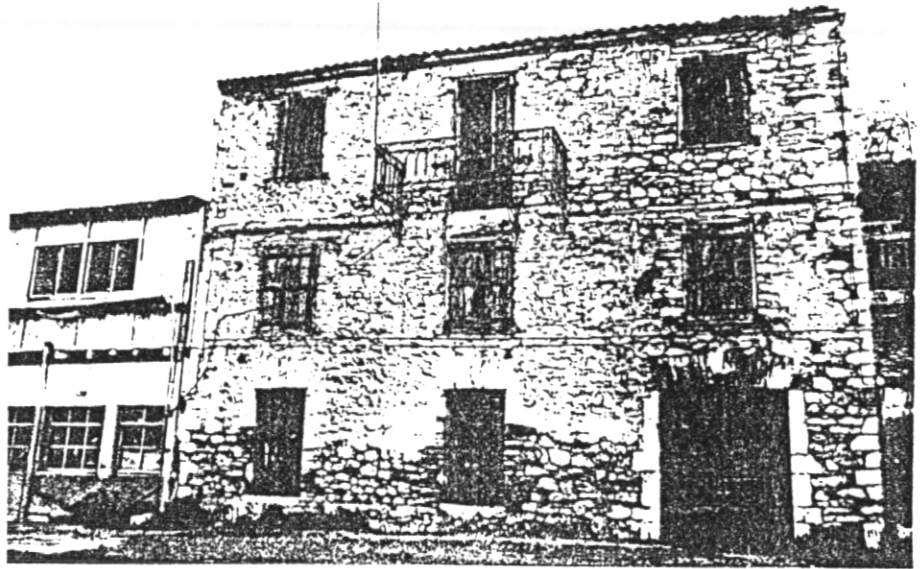
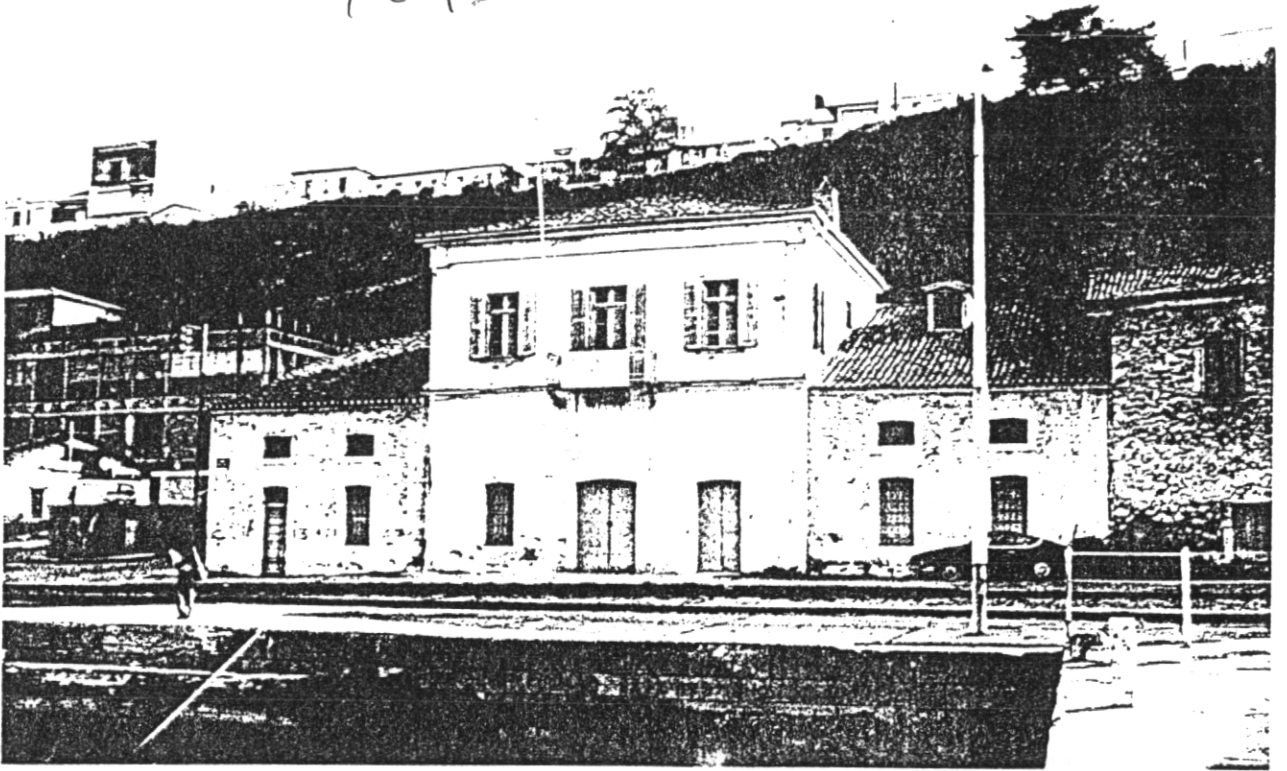

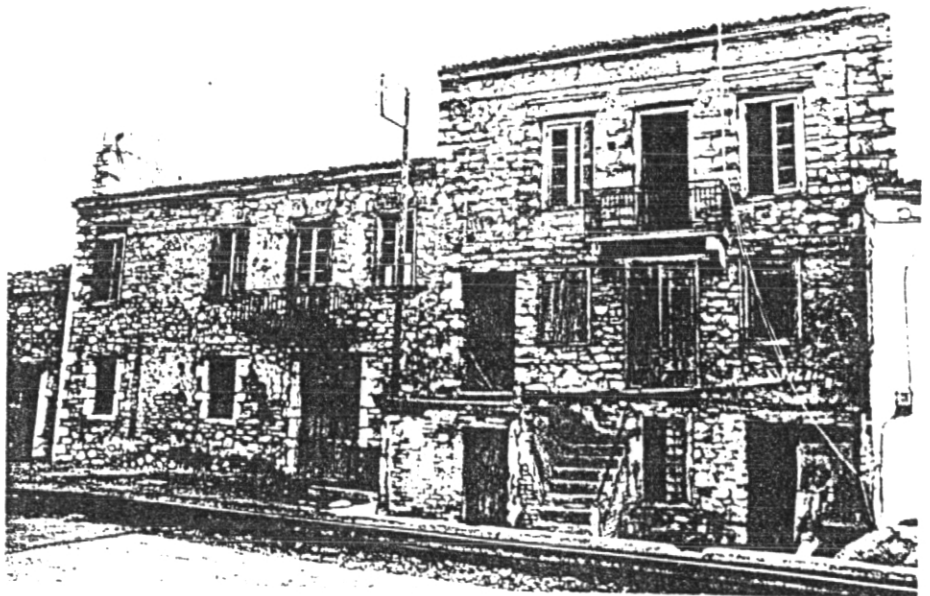
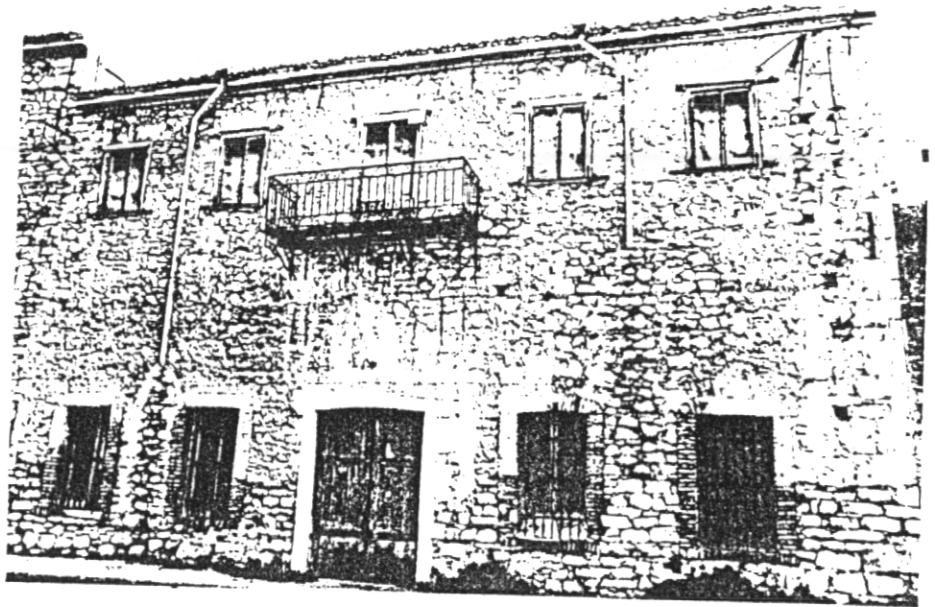
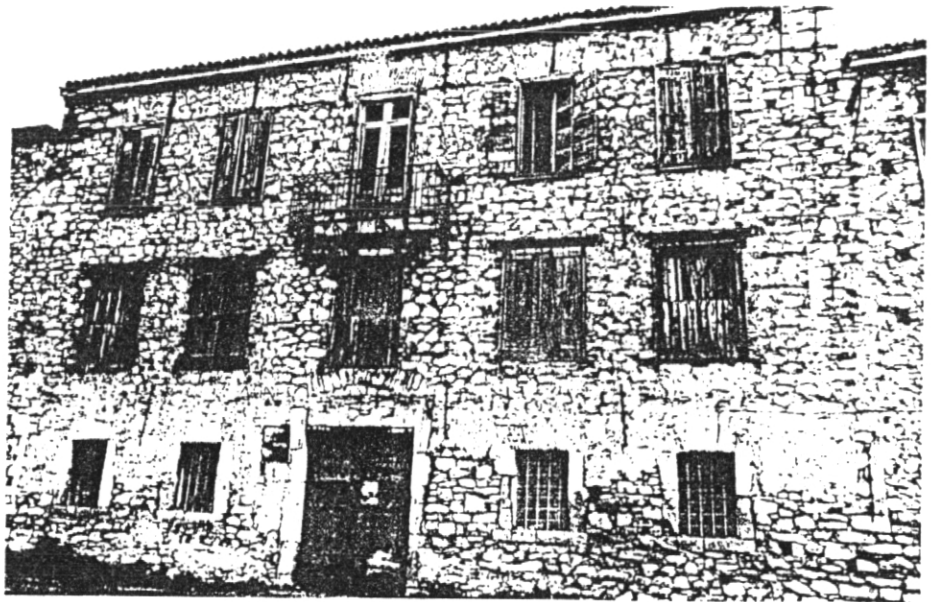

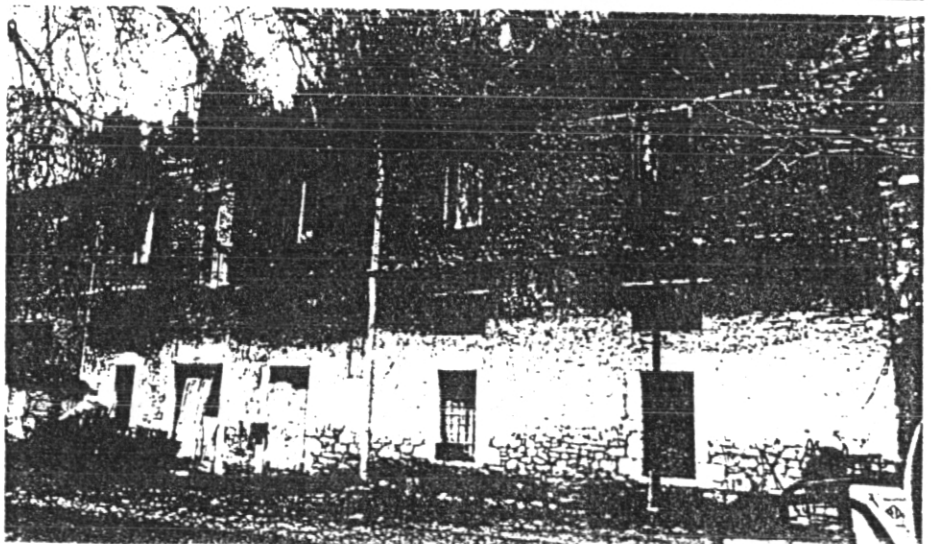
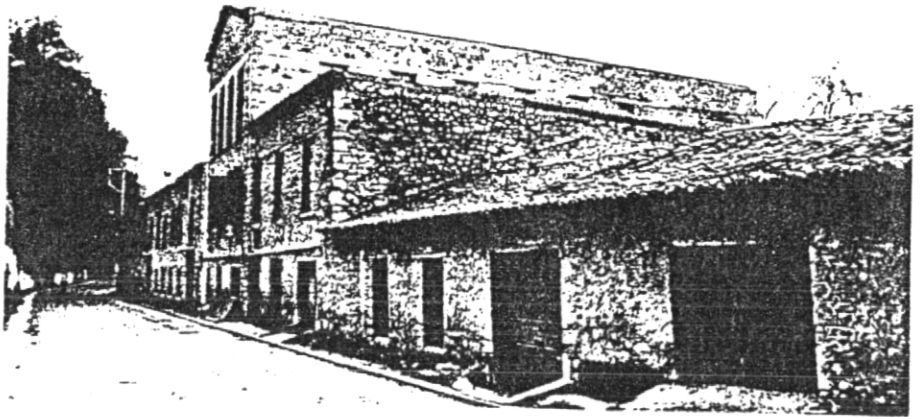
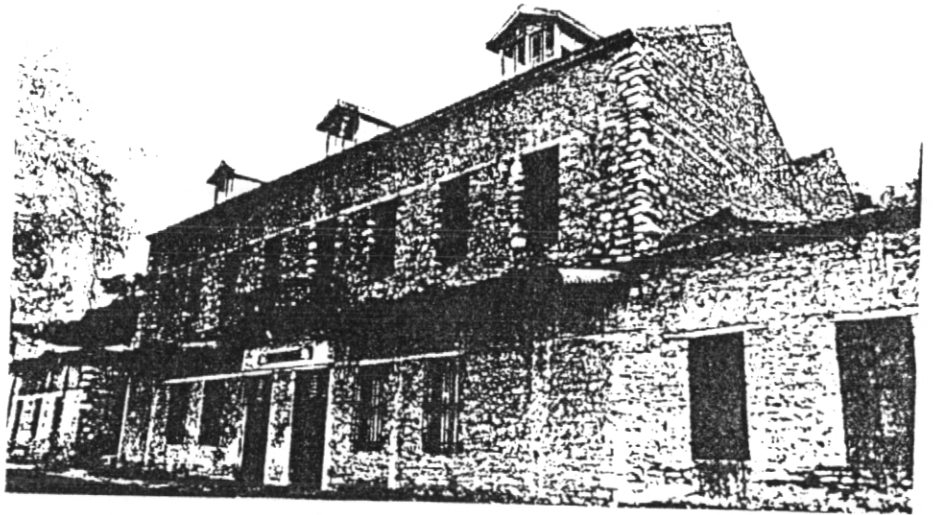
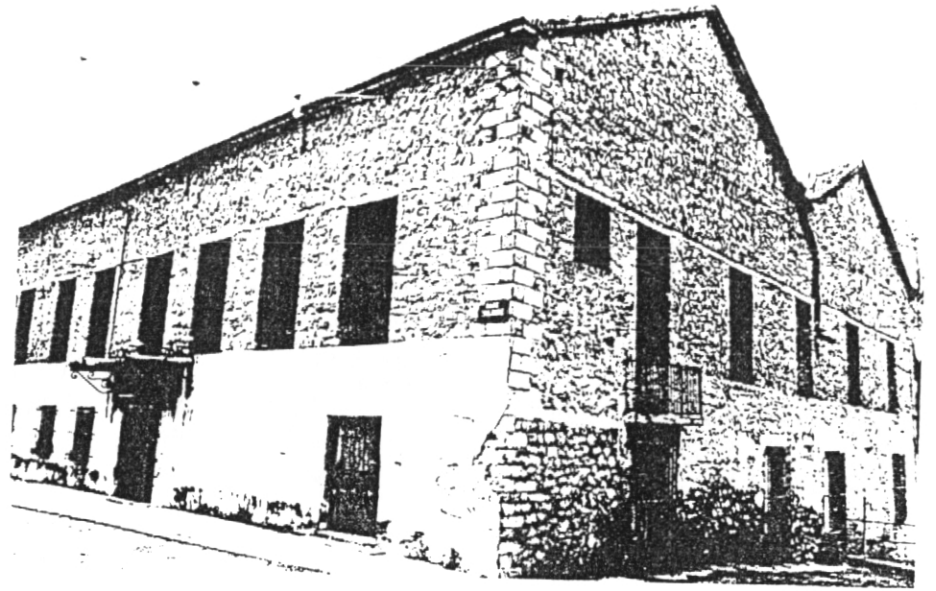

Οι 12 βρύσες όπως τός έσχεδιάσεν ο περιηγητής Πουκεβιλ (1817)

ΤΕΛΟΝΕΙΟ.

ΠΗΓΕΣ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) Βιβλιοθήκη Αιγίου

- Ιστορία του Αιγίου (Σταυρόπουλος) : Κεφάλαιο 5^ο, (σελ.23)
- Αίγιο- Αιγιαλεία- Τουριστ. Οδηγός (Ηλίας Κονδής): Κεφ. 1^ο (σελ.1)
- Παλιά Βοστίτσα (Παπαγεωργίου): Κεφ.2^ο (σελ.6) & Κεφ.3^ο (σελ.9)
- Εγκυκλοπαίδεια "Πάπυρος"

2) Βιβλιοθήκη Πάτρας

- Αγροτική Πίστη & Οικονομικός Μετασχηματισμός στην Πελ/σο
- (Καλαφάτης) : Κεφάλαιο 6^ο, (σελ. 26)

3) Ιστορικό Αρχείο

- Άρθρα από τις εφημερίδες, "Η ΕΡΕΥΝΑ", "ΤΟ ΒΗΜΑ", "Η ΑΜΥΝΑ"

4) Λιμενικό Ταμείο : Κεφάλαιο 3^ο (σελ. 9)

- Αναφορά στην σημερινή κατάσταση του Λιμένα Αιγίου

5) Σύλλογος Εκφορτωτών Ξηράς Αιγίου (μαρτυρία) σελ. 49

6) Δημαρχείο

- " Εκπόνηση προμελέτης του Κ. Κίζη : Κεφ.8^ο (σελ. 36)

7) Ο Διευθυντής της Χαρτοποίιας κ. Παναγόπουλος

8) Εφημερίδα "ΑΙΓΙΟΧΟΣ"

9) Ο Ιστορικός κ. Μαγκλάρας

Ευχαριστούμε θερμά τους τρεις τελευταίους φορείς, για την βοήθεια τους στην ανεύρεση των παραπάνω στοιχείων.

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

- ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΜΑΡΟΥΣΑ
- ΠΑΠΠΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Σύντομο Ιστορικό Χρονικό σελ. 3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Εναρξη- Λειτουργία & Ανάπτυξη του Λιμ. Αιγίου σελ.7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : Ο Ρόλος της Σταφίδας στην ανάπτυξη του Λιμ. Αιγίου
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Εμποροι και Σταφίδα σελ.15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Έμποροι που ξεκίνησαν την Εμπορία προϊόντων στο Αιγιο σελ.26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Η διαμόρφωση της τιμής της Σταφίδας και η επιβολή Δασμών στις τιμές αυτές (στατιστικά) σελ.29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Επιχειρήσεις που αναπτύχθηκαν μέσω του Λιμένα Αιγίου σελ.35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Η σημερινή κίνηση του Λιμένα και η σημερινή κατάσταση των σταφιδαποθήκων.σελ.40
ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΠΑΛΙΟΥ ΕΚΦΟΡΤΩΤΗ σελ.56
Πηγές άντλησης στοιχείων

